

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΜΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Το Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα στη Ψηφιακή Εποχή:

Θεσμικές Μεταρρυθμίσεις και Οικονομικά Αποτελέσματα

Θεμελής Κωνσταντίνος

Επιβλέπων: Κόλιας Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής

Ιωάννινα, Νοέμβριος, 2025

The Greek Tax System in the Digital Age: Institutional Reforms and Economic Outcomes

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Πρέβεζα, 19/11/2025

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής

Κόλιας Γεώργιος

Αναπληρωτής Καθηγητής

2. Μέλος επιτροπής

Τριάρχη Ειρήνη

Επίκουρος Καθηγήτρια

3. Μέλος επιτροπής

Παππά Παρασκευή

Λέκτορας

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εκ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Θεμελής Κωνσταντίνος

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες σε όλους όσοι συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Πρώτα από όλα, ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα μου, κ. Κόλιας Γιώργος, για την πολύτιμη καθοδήγηση, τη διαρκή υποστήριξη και τις εύστοχες παρατηρήσεις του/της σε όλη τη διάρκεια της έρευνας. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τα μέλη της επιτροπής για το χρόνο και το ενδιαφέρον τους, καθώς και όλους όσοι συμμετείχαν στην έρευνα/πειράματα/συνεντεύξεις, προσφέροντας σημαντικά δεδομένα και ιδέες. Ένα ιδιαίτερο ευχαριστώ στην οικογένειά μου για την αδιάκοπη συμπαράστασή τους, την ενθάρρυνση και την κατανόηση που έδειξαν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου. Τέλος, ευχαριστώ τους φίλους και συμφοιτητές μου για τη συνεργασία, την υποστήριξη και τις όμορφες στιγμές που μοιραστήκαμε.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα ανέκαθεν αποτελεί το δυναμικό τμήμα της δημοσιονομικής πολιτικής που με συστημικές μεταρρυθμίσεις επιφέρει αυξομείωση και ανακατανομή του εισοδήματος των νοικοκυριών ή κοινωνικών ομάδων. Ο κύριος στόχος των αλλαγών είναι η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Επειδή οι αλλαγές είναι συχνές πρέπει να γίνονται αναλύσεις και ερμηνείες των αποτελεσμάτων για να προσδιοριστεί η μακροχρόνια αποτελεσματικότητα των θεσμικών παρεμβάσεων. Τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκαν στην Ελλάδα βαθιές τροποποιήσεις της φορολογικής νομοθεσίας και παράλληλη μετάβαση σε ψηφιακά συστήματα εφαρμογής. Στην παρούσα εργασία διερευνώνται οι οικονομικές συνέπειες των φορολογικών μεταρρυθμίσεων στα εισοδήματα των πολιτών και οι επιδράσεις τους στον ιδιωτικό τομέα, ειδικότερα υπό το πρίσμα της σημαντικής ψηφιακής αναδιοργάνωσης μέσω myDATA.

Λέξεις-κλειδιά: Συμμόρφωση, Μεταρρυθμίσεις, myDATA, Ηλεκτρονικές Πληρωμές, Διοικητικές Κυρώσεις, Οικονομικά Αποτελέσματα

ABSTRACT

The tax system in Greece has always been a dynamic component of fiscal policy, where systemic reforms cause fluctuations and redistribution of household and group incomes. The primary objective of these changes is to combat tax evasion. Because reforms occur frequently, analyses and interpretations of their outcomes are required to determine the long-term effectiveness of institutional interventions. In recent years Greece has undergone profound amendments to tax legislation alongside a transition to digital implementation systems. This paper examines the economic consequences of those tax reforms on citizens' incomes and their impact on the private sector, with particular emphasis on the significant digital reorganization introduced through the myDATA system.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ABSTRACT	7
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	8
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Θεωρητικό Πλαίσιο της Ψηφιακής Μεταρρύθμισης μέσω Ηλεκτρονικών Πληρωμών	15
1.1 Βιβλιογραφική Ανασκόπηση	15
1.2 Η Μεταρρύθμιση Ηλεκτρονικών Πληρωμών στην Ελλάδα	17
1.3 Νομικό πλαίσιο και σημαντικές νομοθετικές παρεμβάσεις	18
1.4 Η μετάβαση από τις ψηφιακές πληρωμές στην πλατφόρμα myDATA	20
1.5.1 My Digital Accounting and Tax Application ή αλλιώς myDATA	21
1.5.2 Το Θεσμικό και Τεχνολογικό Πλαίσιο	21
1.5.3 Μηχανισμοί Λειτουργίας και Τεχνική Υποδομή	22
1.5.4 Οι Επιπτώσεις και η προσαρμογή του Επιχειρηματικού Τομέα	23
1.6 Η ψηφιακή μεταρρύθμιση και ο ρόλος των διοικητικών κυρώσεων	24
1.6.1 Ο Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας 5104/2024	24
1.6.2 Η ένταση των προστίμων και η αποτελεσματικότητά τους	25
1.7 Αποτελέσματα της ψηφιακής μεταρρύθμισης	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ myDATA και το κόστος λειτουργίας αυτής	30
2.1 Κόστος υποστήριξης του εξειδικευμένου λογισμικού	30
2.2 Η «Φοροκάρτα» και η επιβάρυνση των επιχειρήσεων	31
2.2.1 Τα κόστη συστημάτων POS στην Ελλάδα	32
2.5 Συμπεράσματα όσον αφορά το κόστος λειτουργίας POS	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ηλεκτρονικές Πληρωμές και myDATA: Μετρήσεις Επίδρασης στη Φορολογική Βάση και τα Δημόσια Έσοδα	37

3.1 Εισαγωγή.....	37
3.2 Μεθοδολογία και Πηγές Δεδομένων.....	38
3.3 Ανάλυση Καταναλωτικών Δαπανών των Νοικοκυριών	38
3.4 Ακαθάριστα Έσοδα Ατομικών επιχειρήσεων Φυσικών Προσώπων	39
3.5 Ακαθάριστα Έσοδα Νομικών Προσώπων	40
3.6 Οικονομικές Επιδόσεις του Χρηματοπιστωτικού και Ασφαλιστικού Τομέα	40
3.7 Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης	43
3.7 Ερμηνεία Ευρημάτων - Συμπεράσματα	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Πρόστιμα, ο βαθμός έντασης τους και αποτελεσματικότητά τους.....	47
4.1 Πρόστιμα και Διοικητικές Κυρώσεις στη Φορολογική Διοίκηση	47
4.1.1 Ειδικές Κατηγορίες Προστίμων και Επιπτώσεις στην Οικονομική Δραστηριότητα ..	49
Περίπτωση 1 ^η : Πρόστιμα ΓΕΜΗ και οικονομική επιβάρυνση των επιχειρήσεων	49
Περίπτωση 2 ^η - Πρόστιμα διασύνδεσης Pos-Ταμειακής Μηχανής: Τυπική Παράβαση Vs Πραγματική Φοροδιαφυγή	51
Περίπτωση 3 - Πρόστιμο Ανασφάλιστης Εργασίας: εξέλιξη και επίδραση στη δηλωμένη εργασία	52
4.1.2 Σχετικά με τις υπόλοιπες διαδικαστικές παραβάσεις όπως ορίζονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.	54
4.1.3 Συμπέρασμα και Προτάσεις.....	54
4.2 Οικονομικά Δεδομένα και Εμπειρική Προσέγγιση	55
4.2.1 Παρουσίαση Δεδομένων Ανάλυσης (εισοδήματα, πρόστιμα, ανεργία, ΑΕΠ).....	55
4.2.2 Μεθοδολογική προσέγγιση ARDL-ECM	58
4.2.3 Αποτελέσματα και Συζήτηση	64
4.2.4 Συμπεράσματα.....	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Συμπεράσματα και Προτάσεις	68
5.1 Συμπεράσματα.....	68
5.2 Προτάσεις.....	70
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	72

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α - Αρνητική γνωμοδότηση από την ΕΚΤ για τη μείωση στα 300 ευρώ του ορίου συναλλαγών με μετρητά.....	i
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β - Υποθέσεις του ΣΤΕ οι οποίες εξετάζουν την αρχή της αναλογικότητας στα πρόστιμα και στις κυρώσεις σε διάφορους τομείς	vi
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ - Πίνακες που αφορούν τα οικονομικά δεδομένα του Κεφαλαίου 4.2.....	x

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1 - Κόστος εγκατάστασης – λειτουργίας POS (Στις τιμές ΔΕΝ συμπεριλαμβάνεται ο ΦΠΑ 24%»)	33
Πίνακας 2.2 - Χρεώσεις τραπεζικών προμηθειών μετά την 20.01.2025	35
Πίνακας 3.1 - Καταναλωτικές Δαπάνες Νοικοκυριών	38
Πίνακας 3.2 - Έσοδα ατομικών επιχειρήσεων- Έτος βάσης 2011	39
Πίνακας 3.3 - Έσοδα Νομικών Προσώπων – Έτος Βάσης 2011- Έτος βάσης 2011	40
Πίνακας 3.4 - Οικονομικά στοιχεία χρηματοοικονομικού τομέα και ασφαλιστικών εταιρειών 2011-2013, Έτος Βάσης 2011	41
Πίνακας 3.5 - Οικονομικά στοιχεία χρηματοοικονομικού τομέα και ασφαλιστικών εταιρειών 2016-2023, Έτος Βάσης 2016	41
Πίνακας 3.6 - Σύνολα καθαρών εσόδων ελληνικών εμπορικών τραπεζών σε ενοποιημένη βάση (σε χιλιάδες ευρώ)	42
Πίνακας 3.7 - Κέρδη εμπορικών τραπεζών σε ενοποιημένη βάση (σε χιλιάδες ευρώ)	43
Πίνακας 3.8 – Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης	44
Πίνακας 3.9 – Ποσοστό μεταβολής Α.Ε.Π.	45
Πίνακας 4.1 - Τα πρόστιμα διαβίβασης του myDATA	47
Πίνακας 4.2 - Πρόστιμα Χωρών ΕΕ και Ελλάδας	48
Πίνακας 4.3 - Πρόστιμα ΓΕ.Μ.Η. παράλειψης υποβολής οικονομικών καταστάσεων	50
Πίνακας 4.4 - Πρόστιμα για Λοιπές οντότητες (Υ.Γ.Ε.ΜΗ. Επιμελητηρίων) παράλειψης υποβολής οικονομικών καταστάσεων	50
Πίνακας 4.5 - Μέσος όρος Ανέργων ανά έτος	56
Πίνακας 4.6 - Τα δεδομένα της παλινδρόμησης	60

Πίνακας 4.7 - Μακροχρόνιες ελαστικότητες (LR).....	61
Πίνακας 4.8 - Βραχυχρόνιες επιδράσεις (SR)	62
Πίνακας 4.9 - Συνολική εικόνα του ARDL–ECM	62
Πίνακας Γ.1.1 - Εγγεγραμμένη ανεργία 2024.....	X
Πίνακας Γ.1.2 - Εγγεγραμμένη ανεργία 2023.....	X
Πίνακας Γ.1.3 - Εγγεγραμμένη ανεργία 2022.....	XI
Πίνακας Γ.1.4 - Εγγεγραμμένη ανεργία 2021.....	XI
Πίνακας Γ.1.5 - Εγγεγραμμένη ανεργία 2020.....	XII
Πίνακας Γ.1.6 - Εγγεγραμμένη ανεργία 2010.....	XII
Πίνακας Γ.2- Δηλούμενα εισοδήματα Μισθωτής Εργασίας 2005-2010.....	XIII
Πίνακας Γ.3- Δηλούμενα εισοδήματα Μισθωτής Εργασίας 2005-2010.....	XIV
Πίνακας Γ.4 Μερίσματα Προσωπικών εταιρειών και ΕΠΕ 2005-2023.....	XV
Πίνακας Γ.5 -Ποσοστιαίες μεταβολές εισοδημάτων σε σχέση με τον κατώτατο μισθό.....	XVII
Πίνακας Γ.6- Ανεργία και μεταβολή εισοδημάτων.....	XIX
Πίνακας Γ.7- Συσχέτιση δείκτης ανεργίας με πρόστιμα και ΑΕΠ.....	XX
Πίνακας Γ.8- Ποσοστά μεταβολής Εσόδων κοινωνικών εισφορών με δείκτης ανεργίας, πρόστιμα και ΑΕΠ	XXII

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα έχει σημειώσει αλματώδη ανάπτυξη στην αναδιοργάνωση των υποδομών της, ενσωματώνοντας την τελευταία λέξη της τεχνολογίας. Ο συνδυασμός του λογισμικού και του μηχανολογικού εξοπλισμού, αντικαθιστά τον παραδοσιακό τρόπο οργάνωσης των βάσεων δεδομένων, με σκοπό την διαφύλαξη των ευαίσθητων πληροφοριών των Ελλήνων πολιτών. Ταυτόχρονα βελτιώνεται και η αποτελεσματικότητα του δημοσίου τομέα. Η μετάβαση αποτελεί το πυρήνα της ψηφιακής διακυβέρνησης, η οποία στοχεύει στην απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών και στη μείωση της γραφειοκρατίας. Πρωτεργάτης της διαδικασίας αυτής αποτελεί το Υπουργείο Οικονομικών το οποίο από το έτος 2002 έχει ξεκινήσει την δημιουργία του taxisnet με το οποίο σύσσωμος ο ιδιωτικός και δημόσιος τομέας διεκπεραιώνει τις δηλωτικές του υποχρεώσεις. Με την πάροδο των ετών και την αλματώδη εξέλιξη της τεχνολογίας το Υπουργείο διέκρινε την ευκαιρία να ψηφιοποιήσει πλήρως τις φορολογικές διαδικασίες. Η καθιέρωση των ηλεκτρονικών πληρωμών, η εγκατάσταση τερματικών POS, η εφαρμογή της Φοροκάρτας, και τέλος, η εισαγωγή της πλατφόρμας myData αποτέλεσαν σταθμούς σε αυτή τη μακρά διαδικασία εκσυγχρονισμού.

Η μεταρρυθμιστική αυτή διαδικασία αποσκοπεί στην καταπολέμηση και, όπου αυτό δεν είναι εφικτό, στην ελαχιστοποίηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής στη χώρα μας. Για την επίτευξη του στόχου αυτού εφαρμόστηκαν μια σειρά νομοθετικών και διοικητικών μέτρων, μέσω της ψήφισης αντίστοιχων φορολογικών νομοσχεδίων. Οι μεταβολές αυτές είναι τόσο συχνές, ώστε κάθε χρόνο θεσπίζονται πολυάριθμες αποφάσεις και εγκύκλιοι, οι οποίες εκτός από το δημοσιονομικό τους αντίκτυπο, επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τον καθημερινό τρόπο διαβίωσης του Έλληνα πολίτη.

Οι επιμέρους στόχοι της έρευνας είναι οι εξής:

- Να περιγράψει το θεσμικό και τεχνολογικό πλαίσιο των ηλεκτρονικών πληρωμών του συστήματος myDATA.
- Να αναλύσει τα ποσοτικά δεδομένα που σχετίζονται με τις καταναλωτικές και επιχειρηματικές συναλλαγές πριν και μετά την εφαρμογή των μέτρων.
- Να αποτιμήσει τις επιπτώσεις των ψηφιακών μέτρων στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα και στη λειτουργία των επιχειρήσεων.

- Να προτείνει βελτιώσεις ή μελλοντικές παρεμβάσεις για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της ψηφιακής φορολογικής διοίκησης.

Η εργασία στηρίζεται σε διττή μεθοδολογική προσέγγιση. Αρχικά πραγματοποιείται βιβλιογραφική ανασκόπηση ελληνικών και διεθνών μελετών σχετικά με τις ηλεκτρονικές πληρωμές, την εφαρμογή του myData και τις διεθνείς πρακτικές φορολογικής ψηφιοποίησης.

Στο εμπειρικό μέρος, χρησιμοποιούνται δευτερογενή δεδομένα από την ΑΑΔΕ, το Υπουργείο Οικονομικών και επίσημες στατιστικές πηγές. Η ανάλυση επικεντρώνεται κυρίως στην περίοδο 2011-2023 και χρησιμοποιεί περιγραφικές και συγκριτικές μεθόδους, ώστε να εντοπιστούν οι μεταβολές πριν και μετά την εφαρμογή των ψηφιακών μεταρρυθμίσεων.

Η εργασία αποτελείται από τα εξής κεφάλαια.

Το Κεφάλαιο 1^ο περιγράφει το θεωρητικό πλαίσιο της ψηφιακής μεταρρύθμισης μέσω ηλεκτρονικών πληρωμών. Τα στάδια υλοποίησης από τις τροποποιήσεις του νόμου στην πράξη και κάνει μία συνοπτική περιγραφή της λειτουργίας ψηφιοποίησης του συστήματος myDATA. Στην συνέχεια γίνεται αναφορά με τις εξελίξεις και τα πρόστιμα που συνοδεύουν την υποστήριξη του myDATA και ολοκληρώνεται με την αποτελεσματικότητά τους. Το 2^ο κεφάλαιο στοχεύει στην περιγραφή του κόστους υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων αυτών και την επιβάρυνσή τους στον ιδιωτικό τομέα. Στην συνέχεια στο κεφάλαιο 3^ο περιγράφονται οικονομικά δεδομένα όπως η εξέλιξη των εισοδημάτων των Ελληνικών νοικοκυριών, των επιχειρήσεων και του Χρηματοοικονομικού και Ασφαλιστικού τομέα. Το κεφάλαιο 4^ο αφιερώνεται στα εργαλεία φορολογικής συμμόρφωσης, τις διοικητικές κυρώσεις, από πλευράς εξέλιξή τους και της επιρροή τους στο φορολογικό σύστημα. Το κεφάλαιο 5 παρουσιάζει τα συμπεράσματα της εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Θεωρητικό Πλαίσιο της Ψηφιακής Μεταρρύθμισης μέσω Ηλεκτρονικών Πληρωμών

Η μεταρρύθμιση των ηλεκτρονικών πληρωμών στην Ελλάδα το 2016–2017 αποτέλεσε ένα κομβικό σημείο στη διαδικασία ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης και ενίσχυσης της φορολογικής συμμόρφωσης. Το ζήτημα αυτό έχει μελετηθεί εκτενώς τόσο από Έλληνες όσο και από διεθνείς ερευνητές και οργανισμούς, οι οποίοι εξετάζουν τις επιδράσεις της χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών στη μείωση της φοροδιαφυγής και στην αύξηση της διαφάνειας των συναλλαγών.

1.1 Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Η υιοθέτηση ενός νέου τρόπο συναλλαγών, των ηλεκτρονικών πληρωμών, αυτόματα επηρεάζει όλα τα τμήματα της οικονομικής δραστηριότητας που συνδέονται με αυτό όπως, οι καταναλωτικές συνήθειες, η οικονομική ανάπτυξη, η φορολογική συμμόρφωση και εν γέννη την φορολογία και τους νόμους που την διέπουν.

Ο Nicolaidis (2021) εξετάζει την επίδραση της σύνδεσης του αφορολόγητου ορίου με τις ηλεκτρονικές πληρωμές μέσω του συστήματος Electronic Consumption Tax Discount. Η μελέτη του, βασισμένη σε εκτενές διοικητικό δείγμα, διαπιστώνει ότι το 92% των φορολογουμένων πραγματοποίησε τις απαιτούμενες πληρωμές με κάρτα ώστε να διατηρήσει το πλήρες αφορολόγητο. Το εύρημα υποδεικνύει υψηλό βαθμό προσαρμογής στη νέα πολιτική.

Σύμφωνα με την αξιολόγηση του IOBE / Ifo Institute, (2020) η εφαρμογή του Νόμου 4446/2016 οδήγησε σε σημαντική αύξηση στη χρήση καρτών και βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης. Η αύξηση των συναλλαγών με κάρτα συνδέθηκε με μετρήσιμη βελτίωση στα έσοδα ΦΠΑ, αν και υπήρξαν διαφοροποιήσεις ανάμεσα σε κλάδους και περιοχές.

Η κλασική θεωρία φοροδιαφυγής προβλέπει ότι η συμμόρφωση εξαρτάται από την πιθανότητα ελέγχου και το ύψος των κυρώσεων (Allingham, M.G. & Sandmo A., 1972). Η ύπαρξη ηλεκτρονικού ίχνους (third-party reporting) αυξάνει την ανιχνευσιμότητα και περιορίζει τη δυνατότητα απόκρυψης εισοδήματος (Pomeranz, 2015). Η εμπειρική μελέτη των Kleven et al. (2011) δείχνει ότι η ύπαρξη της φοροδιαφυγής είναι σημαντική και ανταποκρίνεται αρνητικά στην αύξηση της αντιληπτής πιθανότητας εντοπισμού. Με την

εφαρμογή όμως νέων μέτρων προκύπτουν νέα κόστη και βάρη που μπορεί να επηρεάσει τις τιμές και τις τιμές. Η θεωρία της φορολογικής επίπτωσης προβλέπει ότι η τελική κατανομή του φορολογικού βάρους εξαρτάται από τις ελαστικότητες προσφοράς και ζήτησης (Harberger, 1962). Σε αγορές με ανελαστική ζήτηση, το κόστος (π.χ. προμήθειες POS, αύξηση φορολογικής συμμόρφωσης) μπορεί να μετακυλιστεί στις τιμές (Weyl & Fabinger, 2013). Παράλληλα, σε επιχειρήσεις που λειτουργούσαν εν μέρει στην παραοικονομία, η αύξηση της συμμόρφωσης μπορεί να μειώσει τα καθαρά εισοδήματα (de Paula & Scheinkman, 2010). Επομένως, οι επιδράσεις διαφέρουν ανάλογα με τον βαθμό προηγούμενης φοροδιαφυγής και τη διαπραγματευτική δύναμη.

Η υιοθέτηση νέων μέσων πληρωμής εξαρτάται από τις εξωτερικότητες δικτύου (*Οι εξωτερικότητες δικτύου, network externalities/network effects, σημαίνει ότι η αξία ενός δικτύου αυξάνεται για κάθε χρήστη όσο περισσότεροι άλλοι χρήστες συμμετέχουν σε αυτό*) και τα κόστη συναλλαγής. Σύμφωνα με το υπόδειγμα των Rochet & Tirole (2003), η αποδοχή και χρήση καρτών αυξάνεται όταν αυξάνεται ταυτόχρονα η προσφορά (merchant acceptance) και η ζήτηση (consumer adoption). Ο Raj Chetty και οι συνεργάτες του (Chetty, R., Looney, A., & Kroft, K., 2009) μίλησαν για τον όρο «salience» αναφερόμενοι στην αυξημένη ή χαμηλή αντίδραση του καταναλωτή σε ένα εμφανές ή «λιγότερο εμφανές» οικονομικό κίνητρο ή φόρο. Αυτό συνδέεται έμμεσα με την συμπεριφορά του καταναλωτή να χρησιμοποιεί για πληρωμές την κάρτα του όταν βλέπει να ενισχύεται οικονομικά με μία παροχή έκπτωσης φόρου. Η πολιτική υποχρεωτικής εγκατάστασης POS μειώνει τα εμπόδια αποδοχής από την πλευρά των επαγγελματιών (Bounie et al., 2016) και δημιουργεί θετικές εξωτερικότητες δικτύου, αυξάνοντας συνολικά τη χρήση καρτών.

Αντίθετα, ο Kounadeas (2023) παρουσιάζει μια πιο συγκρατημένη εκτίμηση, καθώς η έρευνά του δείχνει ότι, ενώ η χρήση καρτών αυξήθηκε, η συσχέτιση με τη συνολική αύξηση των φορολογικών εσόδων δεν ήταν στατιστικά σημαντική. Τα αποτελέσματα της μελέτης του συμφωνούν με τα εκείνα των Brockmeyer & Sáenz Somarriba (2022) και Madzharova (2014). Το εύρημα αυτό υποδηλώνει ότι η αποτελεσματικότητα των πολιτικών εξαρτάται και από άλλες παραμέτρους, όπως η ένταση των φορολογικών ελέγχων και η αποτελεσματικότητα των μηχανισμών εποπτείας.

Η διεθνής εμπειρία ενισχύει τα συμπεράσματα της ελληνικής περίπτωσης. Το Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE, 2021) επισήμανε ότι η αύξηση των POS

και των ηλεκτρονικών πληρωμών το διάστημα 2015-2020 συνέβαλε ουσιαστικά στην άνοδο των εσόδων ΦΠΑ, ιδίως σε κλάδους υπηρεσιών και σε αστικά κέντρα.

Αντίστοιχα, η νεότερη μελέτη των Brockmeyer & Sáenz Somarriba (2025) για την Ουρουγουάη δείχνει ότι δεν προκύπτουν στοιχεία «που να αποδεικνύουν ότι η ψηφιοποίηση ενισχύει τη φορολογική συμμόρφωση», οι καταναλωτές ανταποκρίνονται στην παροχή επιστροφών ΦΠΑ αυξάνοντας την χρήση πληρωμών με κάρτα , χωρίς ωστόσο να αποδεικνύεται σαφής αύξηση της φορολογικής συμμόρφωσης. Η ίδια μελέτη αναφέρει ότι μικρότερα και στοχευμένα κίνητρα θα μπορούσαν να αυξήσουν τις συναλλαγές με κάρτα. Σε παρόμοιο μοτίβο η Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank, 2020) υπογραμμίζει ότι η αποτελεσματικότητα των μέτρων προώθησης ηλεκτρονικών πληρωμών εξαρτάται από το σωστό σχεδιασμό και την πρακτική εφαρμογή τους. Παρόμοια εμπειρία καταγράφεται και σε χώρες της Ευρώπης, όπου η ηλεκτρονική καταγραφή συναλλαγών σε πραγματικό χρόνο (transaction-based reporting) εκτιμάται ότι έχει θετικό αντίκτυπο στη μείωση του κενού ΦΠΑ, αλλά τα δημοσιονομικά αποτελέσματα εξαρτήθηκαν από τη συνοδευτική πολιτική ελέγχων (European Union, 2024).

Συνολικά, η ελληνική εμπειρία ευθυγραμμίζεται με τη διεθνή. Η συνδυασμένη εφαρμογή φορολογικών κινήτρων και υποχρεωτικών κανονιστικών μέτρων μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη χρήση ηλεκτρονικών πληρωμών και βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης. Ωστόσο, όπως αποδεικνύουν οι μελέτες, η άμεση επίδραση στα συνολικά φορολογικά έσοδα δεν είναι πάντα δεδομένη και απαιτεί συνδυασμό με ενισχυμένους μηχανισμούς ελέγχου.

1.2 Η Μεταρρύθμιση Ηλεκτρονικών Πληρωμών στην Ελλάδα

Η μεταρρύθμιση των ηλεκτρονικών πληρωμών που εφαρμόστηκε στην Ελλάδα το 2016 και το 2017 αποτέλεσε μία από τις σημαντικότερες παρεμβάσεις για την ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης και την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Η χώρα εκείνη την περίοδο βρισκόταν ακόμη σε καθεστώς δημοσιονομικής προσαρμογής, με τους θεσμούς να απαιτούν μέτρα που θα αύξαναν τα δημόσια έσοδα και θα περιόριζαν τα υψηλά επίπεδα φοροδιαφυγής. Η χρήση μετρητών ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένη και οι συναλλαγές χωρίς παραστατικά αποτελούσαν πάγιο πρόβλημα για τη φορολογική διοίκηση. Σε αυτό το πλαίσιο, η εισαγωγή της Φοροκάρτας και στη συνέχεια η υποχρεωτική εγκατάσταση τερματικών POS αποτέλεσαν ένα διπλό μέτρο που συνδύαζε φορολογικά κίνητρα, τεχνολογική καινοτομία και κανονιστικές ρυθμίσεις.

Το 2016 εισήχθη η λεγόμενη Φοροκάρτα, ένα εργαλείο που επέτρεπε στους φορολογούμενους να συλλέγουν αποδείξεις δαπανών μέσω των τραπεζικών καρτών τους. Η χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής συνδέθηκε άμεσα με τη διατήρηση του αφορολόγητου ορίου, καθώς οι φορολογούμενοι όφειλαν να πραγματοποιούν συγκεκριμένο ποσοστό των δαπανών τους με κάρτες για να εξασφαλίσουν την πλήρη φορολογική έκπτωση. Το ποσοστό αυτό καθοριζόταν κλιμακωτά ανάλογα με το δηλωθέν εισόδημα, επιδιώκοντας να ενθαρρύνει όλους τους πολίτες, ανεξαρτήτως εισοδηματικού επιπέδου, να υιοθετήσουν τα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής. Παράλληλα, δημιουργήθηκε μηχανισμός καταγραφής των συναλλαγών, ο οποίος επέτρεπε στις φορολογικές αρχές να διασταυρώνουν τα ποσά των δαπανών με τις δηλώσεις φόρου εισοδήματος.

Το 2017, η μεταρρύθμιση ενισχύθηκε περαιτέρω με την υποχρεωτική εγκατάσταση τερματικών POS σε μεγάλο εύρος επαγγελματιών και επιχειρήσεων. Η επιλογή των επαγγελματικών κατηγοριών έγινε με βάση Κωδικούς Αριθμούς Δραστηριότητας (ΚΑΔ), εστιάζοντας σε κλάδους με αυξημένη χρήση μετρητών και πιθανότητα φοροδιαφυγής, όπως η εστίαση, οι λιανικές πωλήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες και σε λοιπές υπηρεσίες με υψηλή συναλλακτική δραστηριότητα. Η υποχρεωτική αποδοχή πληρωμών με κάρτα διευκόλυνε τους καταναλωτές και ταυτόχρονα περιορίζε τη δυνατότητα απόκρυψης εισοδημάτων, καθώς κάθε συναλλαγή καταγραφόταν αυτόματα στο τραπεζικό σύστημα.

Το μέτρο συνοδεύτηκε από φορολογικά κίνητρα που ενίσχυαν την αποδοχή του. Οι πολίτες είχαν τη δυνατότητα να διατηρήσουν το αφορολόγητο όριο μόνο εφόσον συγκέντρωναν το απαιτούμενο ποσό δαπανών μέσω ηλεκτρονικών πληρωμών. Αυτό δημιούργησε έναν ισχυρό μηχανισμό κινήτρων που μετέβαλε τη συμπεριφορά των καταναλωτών, ενώ παράλληλα πίεσε τις επιχειρήσεις να συμμορφωθούν για να μη χάσουν πελάτες. Η μεταρρύθμιση συνέβαλε στη σταδιακή εξοικείωση της κοινωνίας με τις ηλεκτρονικές συναλλαγές και στη διαμόρφωση μιας νέας κουλτούρας πληρωμών.

1.3 Νομικό πλαίσιο και σημαντικές νομοθετικές παρεμβάσεις

Με την ψήφιση του νόμου 5073/2023 (ΦΕΚ Α' 204/12.12.2023), αυστηροποιήθηκε το πλαίσιο για τις συναλλαγές άνω των 500 ευρώ μεταξύ επιχειρήσεων και ιδιωτών, με στόχο την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της χρήσης «μαύρου χρήματος».

Αναλυτικότερα το πλαίσιο που αφορά το σύνολο των συναλλαγών των επιχειρήσεων είναι ως εξής:

Τι προβλέπει ο νόμος για τις συναλλαγές μεταξύ ιδιωτών (B2C)

- Όριο χρήσης μετρητών: Οι συναλλαγές (αγορές αγαθών ή υπηρεσιών) άνω των 500€ πρέπει να εξοφλούνται αποκλειστικά με τραπεζικά ή ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής (κάρτες, τραπεζικά εμβάσματα, ηλεκτρονικά πορτοφόλια κ.λπ.).
- Ισχύει για συναλλαγές μεταξύ ιδιώτες και επιχειρήσεις.
- Από 11 Δεκεμβρίου 2023, οι κυρώσεις τέθηκαν σε ισχύ
- Κυρώσεις: Αν η εξόφληση γίνει με μετρητά, επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το διπλάσιο της αξίας της συναλλαγής.
 - Παράδειγμα: Αν κάποιος πληρώσει με μετρητά για αγαθό αξίας 1.000€, το πρόστιμο θα είναι 2.000€.

Για τις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων (B2B), ισχύει το όριο των 500€ όπως αναφέρεται στην περίπτωση β' του άρθρου 23 του Ν.4172/2013.

- **Κυρώσεις:** Για επαγγελματικές δαπάνες άνω των 500€, η νομοθεσία είναι ξεκάθαρη: Αν η πληρωμή γίνει με μετρητά, η δαπάνη **δεν αναγνωρίζεται φορολογικά** (δεν εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα).
- Η δαπάνη δεν εκπίπτει φορολογικά αν δεν εξοφληθεί ολικά ή τμηματικά μέσω τραπεζικού μέσου πληρωμής.
- Ως όριο των 500€ λαμβάνεται το καθαρό ποσό της συναλλαγής, χωρίς ΦΠΑ. Τα αποδεκτά τραπεζικά μέσα πληρωμής είναι: 1. Κατάθεση ή έμβασμα σε λογαριασμό του προμηθευτή, 2. Χρήση χρεωστικής/πιστωτικής κάρτας της επιχείρησης, 3. Τραπεζική επιταγή ή εκχώρηση επιταγών τρίτων, 4. Συναλλαγματικές που εξοφλούνται μέσω τραπεζής.

Από τις παραπάνω μεταβολές της φορολογικής νομοθεσίας μεταβλήθηκε η προαιρετική χρήση τραπεζικών συναλλαγών στις εμπορικές συναλλαγές σε υποχρέωση στο σύνολο της Ελληνικής Οικονομίας. Το όριο των 500€ με η χωρίς ΦΠΑ είναι ο γενικός κανόνας.

1.4 Η μετάβαση από τις ψηφιακές πληρωμές στην πλατφόρμα myDATA

Οι επιπτώσεις της μεταρρύθμισης ήταν αισθητές. Η χρήση καρτών στις καθημερινές συναλλαγές αυξήθηκε σημαντικά, ιδιαίτερα στους τομείς όπου εγκαταστάθηκαν υποχρεωτικά POS. Σε αρκετές επαγγελματικές ομάδες παρατηρήθηκε αύξηση των δηλωθέντων εισοδημάτων, γεγονός που αποδόθηκε στη μεγαλύτερη διαφάνεια των συναλλαγών (Α.Α.Δ.Ε., 2025) . Παράλληλα, το κράτος απέκτησε ένα πιο ολοκληρωμένο ψηφιακό αρχείο συναλλαγών, γεγονός που ενίσχυσε την ικανότητα της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων να ελέγχει και να διασταυρώνει πληροφορίες.

Η μεταρρύθμιση αυτή αποτελεί ένα ενδιαφέρον αντικείμενο μελέτης των επιδράσεων των ψηφιακών πληρωμών στη φορολογική συμμόρφωση και στα δημόσια έσοδα. Ο συνδυασμός τεχνολογικής καινοτομίας και κανονιστικών ρυθμίσεων δημιούργησε τις προϋποθέσεις για μια πιο διαφανή οικονομική δραστηριότητα, ενώ τα οικονομικά κίνητρα ενίσχυσαν την κοινωνική αποδοχή της πολιτικής. Το εγχείρημα αυτό μπορεί να αναλυθεί ως ένα φυσικό πείραμα πολιτικής, επιτρέποντας την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του με εργαλεία όπως η μέθοδος της διαφοράς των διαφορών (difference-in-differences), ή η ανάλυση της μελέτης γεγονότων (event study analysis) για την ανάλυση των φορολογικών εσόδων και της χρήσης καρτών πριν και μετά την εφαρμογή του μέτρου. Ένα τέτοιο πείραμα θα χρειαζόταν μεγάλο δείγμα δεδομένων, ιδανικά σε μικροοικονομικό επίπεδο, δηλαδή αυτό των επιχειρήσεων.

Σε βάθος χρόνου όπως όπως θα δούμε στο επόμενο κεφάλαιο, η επιτυχία της μεταρρύθμισης οδήγησε στη σταδιακή ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών και στη δημιουργία των βάσεων για περαιτέρω ψηφιοποίηση της φορολογικής διοίκησης, όπως η εφαρμογή του myDATA και η διασύνδεση των ταμειακών μηχανών με τις φορολογικές αρχές. Η εμπειρία της Ελλάδας προσφέρει χρήσιμα διδάγματα για άλλες χώρες που επιδιώκουν να περιορίσουν τη φοροδιαφυγή και να εκσυγχρονίσουν τη φορολογική τους διοίκηση μέσω της τεχνολογίας.

Η εφαρμογή όμως των μέτρων αυτών για την ολοκλήρωση της πλατφόρμας myDATA έφερε το κράτος αντιμέτωπο με τον επιχειρηματικό και δημόσιο τομέα της χώρας ο οποίος δεν είχε την τεχνογνωσία αλλά με την βοήθεια των επιστημονικών κλάδων όπως των τεχνικών Η/Υ, λογιστών και λοιπών επαγγελματιών το μέτρο τελικά εφαρμόστηκε. Με την αυστηρή υλοποίηση των προθεσμιών από το Υπουργείο Οικονομικών και την αξιοποίηση των κονδυλίων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή του κρατικού προϋπολογισμού το μεγαλύτερο

μέρος του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα έχει ενσωματωθεί στην ψηφιακή διακυβέρνηση και μέρος αυτής το myDATA.

1.5.1 My Digital Accounting and Tax Application ή αλλιώς myDATA

Η πλατφόρμα **myDATA** αποτελεί τον πυρήνα της ψηφιακής μεταρρύθμισης της ελληνικής φορολογικής διοίκησης και ένα εμβληματικό παράδειγμα εφαρμογής της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στον τομέα της δημοσιονομικής διαχείρισης. Η δημιουργία και εφαρμογή του συστήματος εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της ψηφιοποίησης των διοικητικών διαδικασιών και της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής, αποτελώντας συνέχεια προηγούμενων μεταρρυθμίσεων, όπως η καθιέρωση των POS (Point of Sales) και τώρα η υποχρεωτική ηλεκτρονική τιμολόγηση.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάλυση της λειτουργικής αρχιτεκτονικής, του θεσμικού πλαισίου, καθώς και των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων που προκύπτουν από την εφαρμογή της πλατφόρμας myDATA στις ελληνικές επιχειρήσεις και τη δημόσια διοίκηση. Παράλληλα, επιχειρείται η συσχέτιση του συστήματος με θεωρητικά πρότυπα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και φορολογικής συμμόρφωσης, καθώς και η κριτική αποτίμηση της αποτελεσματικότητάς του υπό το πρίσμα της βιώσιμης ψηφιακής μετάβασης.

1.5.2 Το Θεσμικό και Τεχνολογικό Πλαίσιο

Η νομοθετική θεμελίωση της πλατφόρμας myDATA πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) για την ενοποίηση και διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων της φορολογικής διοίκησης. Η υλοποίηση βασίστηκε στις διατάξεις του Ν. 4174/2013 (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας), του Ν. 4308/2014 (Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα) και των επακόλουθων εγκυκλίων και αποφάσεων της ΑΑΔΕ που καθόρισαν τα τεχνικά χαρακτηριστικά και τις υποχρεώσεις διαβίβασης δεδομένων. Το myDATA δεν είναι μία παγκόσμια πρωτοτυπία αλλά είναι πρωτοποριακό ως ψηφιοποίηση της φορολογικής λογιστικής. Είναι μία πλατφόρμα που έχουν ενοποιηθεί η τιμολόγηση, η φορολογία και η λογιστική.

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο, κάθε νομική οντότητα που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα οφείλει να διαβιβάζει ηλεκτρονικά τα έσοδα και τα έξοδά της στην πλατφόρμα myDATA.

Οι συναλλαγές των επιχειρήσεων διακρίνονται σε

- B2B (Business to Business)
- B2C (Business to Consumer)
- B2G (Business to Government)

Και η διαβίβαση πραγματοποιείται μέσω παρακάτω καναλιών

- Παρόχων ηλεκτρονικής τιμολόγησης,
- Λογισμικών ERP,
- Ειδικής φόρμας καταχώρισης της ΑΑΔΕ,
- Φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών (e-send*).

*η διαδικασία του e-send είναι ότι οι ταμειακές μηχανές στέλνουν τα στοιχεία απευθείας στο e-send και αυτό με τη σειρά του ενημερώνει το myDATA.

Η διαμόρφωση αυτών των καναλιών αντανακλά την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, διασφαλίζοντας ίση πρόσβαση για επιχειρήσεις διαφορετικού μεγέθους και τεχνολογικής ωριμότητας (European Commission, 2023). Η ΑΑΔΕ, προκειμένου να μειώσει το κόστος προσαρμογής, ανέπτυξε τη δωρεάν εφαρμογή “e-Timologio”, διευκολύνοντας ιδιαίτερα τις μικρές επιχειρήσεις και τους ελεύθερους επαγγελματίες.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το σύστημα της Ελλάδας είναι συγκρίσιμο με τις πλατφόρμες ηλεκτρονικής τιμολόγησης που έχουν υιοθετήσει χώρες όπως η Ιταλία (Sistema di Interscambio) (Η Ιταλία θεσπίζει πρώτη στην ΕΕ την υποχρεωτική ηλεκτρονική τιμολόγηση B2B για την καταπολέμηση της απάτης του ΦΠΑ, 2018) και η Πορτογαλία (SAF-T), ωστόσο διαφοροποιείται ως προς την πλήρη ενσωμάτωση δεδομένων σε πραγματικό χρόνο και την απευθείας διαλειτουργικότητα με τους ελεγκτικούς μηχανισμούς του κράτους (OECD FORUM ON TAX ADMINISTRATION, 2022).

1.5.3 Μηχανισμοί Λειτουργίας και Τεχνική Υποδομή

Η αρχιτεκτονική του συστήματος myDATA βασίζεται στην ψηφιακή διασύνδεση των οικονομικών παραστατικών όλων των επιχειρήσεων σε μία ενιαία ηλεκτρονική βάση δεδομένων. Κάθε παραστατικό λαμβάνει μοναδικό χαρακτηριστικό αναγνώρισης (UID), το οποίο επιτρέπει τη διασταύρωση μεταξύ επιχειρηματικών οντοτήτων και φορολογικών δηλώσεων.

Η λειτουργία του συστήματος στηρίζεται σε τρία διακριτά επίπεδα:

- Επίπεδο Καταγραφής: Εκδίδεται το παραστατικό και διαβιβάζεται μέσω παρόχου ή ERP (enterprise resource portal).
- Επίπεδο Διαβίβασης: Τα δεδομένα αποστέλλονται στην ΑΑΔΕ και αποθηκεύονται στο myDATA cloud.
- Επίπεδο Ελέγχου και Διασταύρωσης: Τα στοιχεία συγκρίνονται αυτόματα με τις δηλώσεις ΦΠΑ και εισοδήματος.

Η ψηφιακή ροή δεδομένων (data pipeline) της πλατφόρμας υποστηρίζει API-based επικοινωνία, επιτρέποντας αυτοματοποίηση και συνεχή επικαιροποίηση. Το χαρακτηριστικό αυτό καθιστά το myDATA (σύστημα near real-time reporting), παρόμοιο με τα πρότυπα που εφαρμόζει η Ισπανία (SII – Suministro Inmediato de Información) (Taxheaven.gr, 2019).

Η τεχνολογική αυτή αρχιτεκτονική ενισχύει τη διαφάνεια και την ανιχνευσιμότητα των συναλλαγών, περιορίζοντας σημαντικά τη δυνατότητα αλλοίωσης δεδομένων ή έκδοσης πλαστών παραστατικών (IMF, 2019). Η άμεση πρόσβαση σε πραγματικό χρόνο στο σύνολο των παραστατικών όλων των επιχειρήσεων, καταχωρημένα πλήρως αναλυτικά κατά είδος και αξία σε μία ενιαία βάση δεδομένων διευκολύνει τον κρατικό ελεγκτικό μηχανισμό για εντοπισμό και πάταξη της φοροδιαφυγής.

1.5.4 Οι Επιπτώσεις και η προσαρμογή του Επιχειρηματικού Τομέα

Η εισαγωγή του myDATA είχε πολλαπλές επιπτώσεις στον επιχειρηματικό ιστό, τόσο σε λειτουργικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο. Από τη μία πλευρά, το μέτρο οδήγησε σε αύξηση της φορολογικής διαφάνειας και ενίσχυση της εμπιστοσύνης μεταξύ επιχειρήσεων και δημοσίου, ενώ από την άλλη, δημιούργησε πρόσθετο διοικητικό και τεχνολογικό κόστος. Οι απαιτήσεις σε τεχνικές υποδομές, η ανάγκη για ψηφιακές δεξιότητες, η απόκτηση τεχνογνωσίας, οδηγούν τις υπάρχουσες και εν δυνάμει μελλοντικές επιχειρήσεις να ενσωματώνουν στο επιχειρηματικό τους πλάνο την υποστήριξη του myDATA.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ (2025), περισσότερες από 1,55 εκατομμύρια επιχειρήσεις έχουν ενταχθεί στην πλατφόρμα, εκ των οποίων 610.000 χρησιμοποιούν το e-timologio. Παρότι η ψηφιακή συμμόρφωση έχει βελτιωθεί, το κόστος εφαρμογής (λογισμικό, αναβαθμίσεις ERP, εκπαίδευση προσωπικού) παραμένει σημαντικό, ειδικά για τις μικρές επιχειρήσεις.

Η εφαρμογή επιδότησης μέσω voucher ψηφιακής μετάβασης αποτέλεσε κρίσιμο εργαλείο για τη μείωση των οικονομικών επιβαρύνσεων. Ωστόσο, μελέτες (Nicolaidis P. , 2023) επισημαίνουν ότι η ταχύτητα προσαρμογής και η τεχνολογική ωριμότητα αποτελούν κρίσιμους παράγοντες διαφοροποίησης των αποτελεσμάτων ανά κλάδο .

1.6 Η ψηφιακή μεταρρύθμιση και ο ρόλος των διοικητικών κυρώσεων

Για την μετάβαση στην ψηφιακή εποχή η φορολογική αρχή χρησιμοποίησε την επιβολή των διοικητικών κυρώσεων μέσω του Κ.Φ.Δ. (5104/2024) στις ασυνεπείς επιχειρήσεις που δεν θα ακολουθούσαν το απαραίτητο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.

1.6.1 Ο Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας 5104/2024

Οι συχνές αλλαγές στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας 5104/2024 σκοπός του οποίου όπως ορίζεται στο Άρθρο 1 είναι: *«η καθιέρωση ενός διαφανούς και σαφούς τρόπου επικοινωνίας των φορολογουμένων με τη Φορολογική Διοίκηση, καθώς και των διαδικασιών με τις οποίες η τελευταία βεβαιώνει και εισπράττει δημόσια έσοδα, μέσω ενός ενιαίου, επικαιροποιημένου και απλουστευμένου Κώδικα»* έχουν διαμορφώσει την κάτω εικόνα των διοικητικών κυρώσεων:

Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά για τις μικρομεσαίες έως μεγάλες επιχειρήσεις οι οποίες τηρούν απλογραφικά & διπλογραφικά βιβλία ισχύουν τα κάτωθι πρόστιμα:

1. Σύνδεση ταμειακής μηχανής με pos 10.000€ ή 20.000€ (ΑΑΔΕ - e-ΕΦΚΑ - Υπ.Οικ. - ΔΥΠΑ - Ε.Ενωσης κ.α., 2024)
2. Πρόστιμα που σχετίζονται με το ΓΕΜΗ έως 100.000€ (Νόμος 4919, 2022)
3. Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων έως 10.000€ (Νόμος 4941, 2022)
4. Δήλωση επαγγελματικών λογαριασμών 1.500€ (Υπουργείο Οικονομικών, 2023)
5. Μη έκδοση Δελτίου Αποστολής 5.000€ (Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας (5104/2024), n.d.)

Εκτός από τις εξής κατηγορίες φόρων: Φόρο Εισοδήματος, Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων, και Φόρο Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών

και Κερδών από Τυχικά Παίγνια, ορίζονται επιπλέον φόροι, τέλη, εισφορές στο παράρτημα του Κώδικα που στο σύνολό τους αθροίζονται σε πενήντα έξι (56).

Για όλες τις παραπάνω διαδικασίες προβλέπονται οι αντίστοιχες διοικητικές κυρώσεις που σε ξεκινάνε από 100€ κατά περίπτωση.

1.6.2 Η ένταση των προστίμων και η αποτελεσματικότητά τους

Η σύνδεση του ύψους των διοικητικών προστίμων με παράγοντες όπως το εισόδημα ή το είδος της παράβασης εγείρει ερωτήματα ως προς την αρχή της αναλογικότητας και της ισότητας, δύο πυλώνες του Ελληνικού Συντάγματος.

Η ένταση και αυστηρότητα των προστίμων είναι αντικείμενο αντιπαράθεσης στα διοικητικά και φορολογικά δικαστήρια από την εποχή που εφαρμόζονταν ο καταργημένος πλέον Κ.Β.Σ. (Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων). Το φαινόμενο είναι εντονότερο, ειδικά σε περιπτώσεις όπου τα πρόστιμα δεν συνδέονται με εισοδηματικά ή άλλα κριτήρια. Επισημαίνεται επίσης και η χαμηλή εισπραξιμότητα των φόρων από φορο-ελέγχους. Σχετικά το 2023 μόνο το 9,16% των φόρων κατέστη δυνατό να εισπραχθεί κατά το φορολογικό έτος το 2023 (Παλαιτσάκης, 2024). Οι λόγοι που οφείλονται το φαινόμενο αυτό είναι πιθανόν να είναι οι εξής

- Οι νομικές διαδικασίες όπως οι ενδικοφανείς προσφυγές.
- Οι προσφυγές στην Δικαιοσύνη μετά τις απορριπτικές αποφάσεις της ΔΕΔ με συνέπεια να καθυστερεί ή να αναστέλλεται η είσπραξη ενός μέρους των φόρων και των προστίμων.
- Η αδυναμία των φορολογούμενων να πληρώσουν τις νέες οφειλές που βεβαιώνονται και να τις εντάξουν σε ρυθμίσεις για να τις αποπληρώσουν.
- Λόγο της αδυναμίας αποπληρωμής των οφειλόμενων ποσών με αποτέλεσμα να καθίστανται αυτά ληξιπρόθεσμα επ' αορίστου χρόνου.

Η φορολογική συμμόρφωση συνδέεται άμεσα με την αυστηρότητα των προστίμων, αλλά η σχέση αυτή δεν είναι πάντα γραμμική. Η επιβολή των προστίμων διαμορφώνει συμπεριφορές και ως ένα βαθμό αποτρέπει την φοροδιαφυγή. Επιπρόσθετα «η φορολογική συμπεριφορά των φορολογουμένων προς τη συμμόρφωση με τους φορολογικούς νόμους έχει

να κάνει κυρίως με την αξιοπιστία του φορολογικού μηχανισμού» (Τσιγκάλου, 2020). Επίσης ο Παπαδοπούλος Κ. (2021) αναφέρει στο συμπέρασμα του ότι «καμία ανεξάρτητη μεταβλητή δεν είναι ικανή από μόνη της να επηρεάσει σε πολύ μεγάλο βαθμό το φαινόμενο της φοροδιαφυγής». Διαχρονικά ο νομοθέτης στην Ελλάδα προέβλεπε υψηλά πρόστιμα σε διαπίστωση παραβατικών συμπεριφορών και κυρίως σε ότι είχε να κάνει με την φορολογική νομοθεσία.

- Η αρχή της αναλογικότητας απαιτεί το πρόστιμο να συνδέεται άμεσα με τη βαρύτητα και τον κοινωνικό κίνδυνο της παράβασης.
- Η αρχή της ισότητας προϋποθέτει ότι όμοιες παραβάσεις αντιμετωπίζονται ομοιόμορφα, χωρίς ταξικές ή οικονομικές διακρίσεις.
- Η συνταγματική αρχή της νομιμότητας απαιτεί σαφή θεσμική εξουσιοδότηση από νόμο για κάθε πρόστιμο.

Συχνά τα δικαστήρια και το Συμβούλιο της Επικρατείας επισημαίνουν κινδύνους αντίθεσης προς το Σύνταγμα όταν τα πρόστιμα για φορολογικές παραβάσεις υπερβαίνουν το πραγματικό κόστος της προστασίας δημοσίου συμφέροντος ή όταν επιβαρύνουν δυσανάλογα συγκεκριμένες κατηγορίες πολιτών.

Το ΣτΕ έχει κρίνει ότι η « αναλογικότητα πληρούται όταν το ύψος της κύρωσης συνδέεται με την αξία της επίμαχης συναλλαγής και, κατ' επέκταση, με το μέγεθος της φοροδιαφυγής. Με αυτόν τον τρόπο η κύρωση αποφεύγει να είναι δυσανάλογη ή εξοντωτική, αλλά παραμένει αποτρεπτική.» (Συμβούλιο της Επικρατείας, 2022)

- **ΣτΕ 3174/2014 (Ολομ.):** Έκρινε αντίθετες προς το Σύνταγμα τις αυτοτελείς κυρώσεις του ΚΒΣ (πρόστιμα για τυπικές παραβάσεις ανεξαρτήτως ύψους συναλλαγής), διότι δεν συνδέονταν με την αξία της συναλλαγής ή τη βαρύτητα της φοροδιαφυγής.
- **ΣτΕ 1623/2016:** Επανέλαβε ότι η αρχή της αναλογικότητας απαιτεί σύνδεση της κύρωσης με το ύψος του φόρου που διαφεύγει ή με την αξία της παράβασης.
- **ΣτΕ 1738/2017 (Ολομ.):** τόνισε ότι η παραγραφή πρέπει να έχει, συνολικά, εύλογη διάρκεια, δηλαδή να συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας.

Η Παπαδοπούλου (2021) καταλήγει ότι:

- Η αναλογικότητα πρέπει να αποτελεί καθοδηγητική αρχή τόσο για τον νομοθέτη όσο και για τη φορολογική διοίκηση.
- Τα πρόστιμα δεν πρέπει να έχουν καθαρά εισπρακτικό χαρακτήρα, αλλά να συνδέονται με την πραγματική βαρύτητα της παράβασης.
- Η νομολογιακή τάση οδηγεί προς μετριασμό και εξατομίκευση των κυρώσεων, ενισχύοντας την προστασία του φορολογουμένου χωρίς να θίγεται η αποτελεσματικότητα του συστήματος.

Επομένως οι διοικητικές αρχές πρέπει να διασφαλίσουν ότι:

- Η κλίμακα των προστίμων παραμένει αναλογική προς τη βλάβη που προκαλεί η παράλειψη.
- Δεν εισάγονται κριτήρια άνισης μεταχείρισης που παραβιάζουν την ισότητα.
- Υπάρχει επαρκής νομική βάση για κάθε επιβαλλόμενο πρόστιμο.

Στα επόμενα κεφάλαια θα αναλύσουμε περαιτέρω περιπτώσεις προστίμων και την επιρροή τους στα εισοδήματα των φυσικών προσώπων και νομικών οντοτήτων. **Η ανάλυση αυτή αναπόφευκτα εγείρει το ερώτημα σχετικά με την σκοπιμότητα και την ένταση των προστίμων, δεδομένου η επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα εποπτεύεται πλέον από μηχανισμούς ψηφιακής διακυβέρνησης.**

1.7 Αποτελέσματα της ψηφιακής μεταρρύθμισης

Η αποτελεσματικότητα του myDATA συνδυάζεται με την διασύνδεση των ταμειακών μηχανών με τα τερματικά POS και την ψηφιοποίηση των συναλλαγών. Η σχέση του myDATA με τα έσοδα είναι έμμεση γιατί η αύξηση των εσόδων μπορεί να προκύψει και από άλλους παράγοντες όπως η οικονομική ανάκαμψη και αλλαγές στην φορολογική νομοθεσία.

Είναι αρκετά νωρίς για να εκτιμηθεί πλήρως η απόδοση του συστήματος αυτού αλλά πρόσφατη έρευνα της ΑΑΔΕ που παρουσιάστηκε από τον διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. Γιώργο Πιτσιλή (Α.Α.Δ.Ε., 2025) παρουσιάζει θετικά αποτελέσματα στα δημόσια έσοδα.

Η μελέτη συγκρίνει τα οικονομικά δεδομένα από τα έτη 2023 και 2024 και ανάμεσα στα συμπεράσματα που καταλήγει είναι ότι *«η αύξηση κατά 9,88 δισ. € (+12%) των καθαρών φορ. εκροών εντός του 2024» και «η αποκάλυψη 2,35 δισ. € επιπλέον καθαρών φορ. εκροών ισοδυναμεί με πρόσθετο βεβαιωθέν ποσό ΦΠΑ τουλάχιστον 500 εκ. €.* Αυτό σημαίνει ότι η λειτουργία διασύνδεσης POS–ταμειακών μηχανών, οι συναλλαγές καρτών πληρωμής ιδιαίτερα στον τριτογενή τομέα απέδωσε αύξηση 7,54 περίπου δισ. ευρώ. Ανάλογο κλίμα παρουσιάζει και η έκθεση του ΚΕ.Π.Ε. (2025). Η έκθεση αναφέρει ότι *«τα φορολογικά έσοδα αυξήθηκαν κυρίως χάρη στη σημαντική ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών και τις ψηφιακές μεταρρυθμίσεις που εφαρμόζει η ΑΑΔΕ».*

Επομένως τα πρόσφατα δείγματα οικονομικών δεδομένων που αφορούν την διασύνδεση των ταμειακών μηχανών με τα POS και την σύνδεσή τους με το myDATA μας δείχνουν ότι: Η χρήση καρτών και ηλεκτρονικών πληρωμών έχουν περιορίσει αισθητά τη φοροδιαφυγή, και ταυτόχρονα η ψηφιακή ιχνηλασιμότητα των συναλλαγών επιτρέπει πιο ακριβή αντιστοίχιση μεταξύ δηλωθέντων εισοδημάτων και πραγματικής οικονομικής δραστηριότητας αλλά και τα αποτελέσματα μελλοντικών φορολογικών ελέγχων. Ταυτόχρονα όμως αυξήθηκε το λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων. Το κόστος αυτό διαφοροποιείται ανάλογα με τις υποδομές και το μέγεθος της κάθε επιχείρησης.

Στην παρούσα φάση η ψηφιακή μεταρρύθμιση συνεχώς αναβαθμίζεται και το σύστημα του myDATA δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί. Η πλήρης εφαρμογή του ηλεκτρονικού δελτίου αποστολής παρατάθηκε και για το 2026. Το θετικό πρόσημο στα έσοδα του κράτους και στην διαφάνεια των ψηφιακών συναλλαγών είναι σημαντικά αποτελέσματα. Εκτός από το ετήσιο κόστος της ψηφιακής μεταρρύθμισης οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν ένα πολύπλοκο πλέον ηλεκτρονικό γραφειοκρατικό σύστημα.

Ενδιαφέρον συμπεράσματα μας δείχνει ο Δείκτης GBCI (Global Business Complexity Index) που αναφέρεται σε μελέτη του TMF Group (TMF GROUP, 2025) ο οποίος ξεχωρίζει τις χώρες στις οποίες η επιχειρηματική δραστηριότητα αντιμετωπίζει τις περισσότερες πολύπλοκες διαδικασίες από την ίδρυση μέχρι και την καθημερινή λειτουργία τους. Ο δείκτης επεξεργάζεται τους παράγοντες που οδηγούν στην επιτυχία ή την αποτυχία των διεθνών επιχειρήσεων σε κάθε χώρα. Με τίτλο *«SINK or SWIM Charting successful business growth in an increasingly uncertain world»* εκτός των άλλων κατατάσσει την Ελλάδα το 2025 πρώτη σε παγκόσμια κλίμακα. Με την έλευση του myDATA το 2021 η Ελλάδα

κατέχει την 13^η θέση (TMF Group, 2021), την έκτη θέση το 2022, με την κατάκτηση της κορυφής το 2025 παγκοσμίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ myDATA και το κόστος λειτουργίας αυτής

2.1 Κόστος υποστήριξης του εξειδικευμένου λογισμικού

Ανάλογα με την περίπτωση η υποστήριξη του myDATA απαιτεί έναν συνδυασμό ειδικού software, Η/Υ και τερματικών όπως τα smartphone διαμορφώνοντας ένα ετήσιο λειτουργικό κόστος. Η διαφοροποίηση του κόστους εξαρτάται από τον όγκο και το είδος των παραστατικών που εκδίδονται αλλά κατά κανόνα το μοντέλο κοστολόγησης ακολουθεί την χρέωση ετήσιας συνδρομής η οποία εξαρτάται από

α) τις δυνατότητες του λογισμικού (modules)

β) τον αριθμό παραστατικών που θα εκδοθούν

ενδεικτικά αναφέρονται

- Ο πάροχος Elorus αναφέρει ως ανταγωνιστική τιμή στην αγορά τα **72 €/έτος** για απεριόριστα τιμολόγια & αποδείξεις λιανικής (Elorus, 2025)
- Ο πάροχος timologisi.online από την εταιρεία NOVUS CONCEPTUS Ο.Ε. προσφέρει δωρεάν δοκιμαστικά για βασική ηλεκτρονική τιμολόγηση για μικρές επιχειρήσεις (novus conceptus, 2025)
- Ο πάροχος Timologic προσφέρει ένα απλό web interface με τιμές από 4.99€/μήνα με ετήσια συνδρομή (TIMOLOGIC, 2025)
- Τιμολόγηση βάση «μονάδων ανά παραστατικό» (π.χ. 0,10 € – 0,50 € ανά παραστατικό) για συγκεκριμένες κατηγορίες (B2C, B2B, B2G) από τον i-spirit (i-Spirit, 2025)
- Υπάρχει μεγάλη ποικιλία με δυνατότητες και ανταγωνιστικές τιμές που μπορεί να αναζητήσει ο κάθε ενδιαφερόμενος ξεκινώντας από την σελίδα της ΑΑΔΕ που αναφέρονται οι πιστοποιημένες εταιρείες που μπορούν να λειτουργήσουν ως πάροχοι ηλεκτρονικής τιμολόγησης (myAADE, 2025).

- Η Α.Α.Δ.Ε. προσφέρει την δωρεάν εφαρμογή «e-timologio» η οποία καλύπτει πλήρως τις βασικές ανάγκες της μικρομεσαίας επιχείρησης.

Η υιοθέτηση της υποχρεωτικής ηλεκτρονικής τιμολόγησης για τις B2B συναλλαγές από το 2026, όπως προβλέπει το Δελτίο Τύπου (Α.Α.Δ.Ε., ΥΠΕΘΟ, 2025), εκτιμάται ότι θα αυξήσει περαιτέρω το λειτουργικό βάρος, αλλά θα επιφέρει περαιτέρω μείωση της φοροδιαφυγής και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων.

Αναμφισβήτητα το λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων έχει αυξηθεί. Το ζητούμενο ερώτημα είναι στην περίπτωση αυτή αν είναι εφικτό να αυτό υπολογισθεί. Προς το παρόν δεν υπάρχει μία συγκεκριμένη απάντηση. Είναι αρκετά δύσκολο να εκτιμηθεί το πραγματικό οικονομικό βάρος που έχει επωμιστεί ο ιδιωτικός τομέας και οι λόγοι είναι εξής.

- Διάφορες περιπτώσεις :

Η φορολογική νομοθεσία προβλέπει περιπτώσεις επιχειρήσεων για την υποχρέωση η όχι λειτουργίας ταμειακής μηχανής οι οποίες καθορίζονται από την ΠΟΛ.1002/2014 και αυτομάτως συνεπάγεται σε πολλαπλά συμπεράσματα.

- Δυσκολία άντλησης οικονομικών δεδομένων:

Τα δεδομένα για τα πραγματικά κόστη, δηλαδή τα έξοδα υπηρεσιών δεν είναι άμεσα διαθέσιμα.

- Συνεχείς αλλαγές της φορολογικής νομοθεσίας:

Οι συνεχείς αλλαγές του νόμου, όπως για παράδειγμα η εφαρμογή του συστήματος του IRIS που δεν έχει κόστος συνδρομής για ορισμένο μέγεθος συναλλαγών, δυσκολεύει περισσότερο την συλλογή δεδομένων.

2.2 Η «Φοροκάρτα» και η επιβάρυνση των επιχειρήσεων

Η τεχνολογία των POS και οι τράπεζες έδωσαν την δυνατότητα στον Έλληνα πολίτη να πληρώνει με την κάρτα του. Το φορολογικό μέτρο που ξεκίνησε προαιρετικά αλλά στη συνέχεια έγινε υποχρεωτικό αφορά την διατήρηση του αφορολόγητου που δίνει έκπτωση στον φόρο εισοδήματος όταν ο φορολογούμενος συμπληρώσει τον απαιτούμενο αριθμό καταναλωτικών δαπανών με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής. Στη συνέχεια ακολούθησε η σύνδεση του POS με τα ταμειακά συστήματα των επιχειρήσεων και το myDATA.

Στην ΕΕ, ο Κανονισμός για τις Διακανονιστικές Τέλη (Interchange Fee Regulation, IFR) (European Union, 2025) επιβάλλει ανώτατα όρια:

- ο **0,2 %** για debit κάρτες
- ο **0,3 %** για credit κάρτες

Παρά την εισαγωγή του IFR το 2015, η μελέτη (CMSPI and Zephyre, 2021) δείχνει ότι οι εμπορικές χρεώσεις αυξήθηκαν μέσω μη ελεγχόμενων στοιχείων (markup & scheme fees) Ωστόσο οι τελικές χρεώσεις των εμπόρων (Merchant Service Charges – MSC) περιλαμβάνουν και άλλα στοιχεία όπως η αμοιβή του πάροχου (acquirer), αμοιβές λειτουργίας συστήματος (scheme fees), και τέλη (markup fees)

- Τα "scheme fees" είναι χρεώσεις που εισπράττονται από τα δίκτυα καρτών (όπως Visa, Mastercard) από τις τράπεζες που είναι μέλη τους (αποδέκτες και εκδότες) για τη χρήση της υποδομής τους. Αυτές οι χρεώσεις καλύπτουν το κόστος λειτουργίας του δικτύου, όπως η επεξεργασία συναλλαγών, η ασφάλεια, η συντήρηση της υποδομής, η διαχείριση κανόνων και η παροχή πρόσβασης.
- Οι χρεώσεις markup (markup fees) είναι ένα ποσοστό που προσθέτουν οι τράπεζες και οι πάροχοι πληρωμών πάνω από την πραγματική ισοτιμία συναλλάγματος για την εξυπηρέτηση των διεθνών συναλλαγών σας. Αυτή η διαφορά, που κυμαίνεται συνήθως από
- Οι χρεώσεις acquirer (acquirer fees) είναι οι χρεώσεις που πληρώνουν οι έμποροι στις τράπεζες ή τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών (PSP) για την επεξεργασία συναλλαγών με κάρτες.

2.2.1 Τα κόστη συστημάτων POS στην Ελλάδα.

Τα κόστη λειτουργίας των συστημάτων POS και οι προμήθειες έχουν διαμορφωθεί για τα έτη 2023 & 2024 ως εξής:

- Eurobank (via Cardlink): αγορά τερματικού από 129 € (mobile) έως 344 € (χωρίς ΦΠΑ)
- Εθνική Τράπεζα (NBG Pay): από 159 € έως 269 € (χωρίς ΦΠΑ)
- Πειραιώς: περίπου 200–250 € (χωρίς ΦΠΑ)
- Alpha Bank: ~239 € (χωρίς ΦΠΑ)

*** τα κόστη διαφοροποιούνται ανάλογα με το πρόγραμμα και τύπο συσκευής

(Δουράκης, 2024)

Μηνιαίο κόστος υποστήριξης / συντήρησης

- Eurobank: ~6,90 – 8,90 €/μήνα
- Εθνική Τράπεζα: ~3,50 – 7,00 €/μήνα
- Πειραιώς: ~8 – 12 €/μήνα
- Alpha Bank: ~10 €/μήνα (περίπου 60 €/εξάμηνο)

(Δουράκης, 2024)

Για την δεκαετία 2015–2025, τα κόστη διαμορφώθηκαν από:

1. Απαραίτητη υποχρεωτική εγκατάσταση POS για συγκεκριμένους ΚΑΔ (2017 και μετά) (Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή, 2017)
2. Παράταση σχετικών κανονισμών έως τέλος 2023 (μετά το 2024 επεκτάθηκαν και άλλοι κλάδοι) (ΥΠΟΙΚ, 2024)
3. Τάσεις μείωσης προμηθειών μετά πιέσεων από (ΥΠΟΙΚ, 2025)

Για τον Οκτώβριο του 2025 όπως φαίνεται από τον κάτω πίνακα τα κόστη που αφορούν τα POS φαίνεται να παρέμειναν σταθερά σε σύγκριση με το 2023-2024

Πίνακας 2.1 - Κόστος εγκατάστασης – λειτουργίας POS (Στις τιμές ΔΕΝ συμπεριλαμβάνεται ο ΦΠΑ 24%»)

Εταιρεία	Κόστος Τερματικού POS	Κόστος Συντήρησης	Κόστος % / συναλλαγή
Eurobank POS	Από 9.25€ / μήνα ενοικίαση) 149€–344€ (αγορά)	6.90€ – 8.90€	0.8% – 1.69%
Viva Wallet POS	Από 6.99€ / μήνα (ενοικίαση) 259€ (αγορά)	ΔΩΡΕΑΝ	(0.8% – 1.69%) + 0.03 ανά συναλλαγή

Εθνική Τράπεζα POS	Από 9.25€ / μήνα (ενοικίαση) 159€–269€ (αγορά)	3.50€ – 7€ / μήνα	0.8% – 1.69%
Τράπεζα Πειραιώς POS	Από 9.25€ / μήνα (ενοικίαση) – 149€–250€ (αγορά)	8€ – 12€ / μήνα	(0.8% – 1.69%) + 0.05 ανά συναλλαγή
Alpha Bank	Από 9.25€ / μήνα (ενοικίαση) 149€–239€ (αγορά)	10€ / μήνα	0.8% – 1.69%
Mypos POS	(ενοικίαση) – από 39€ – 249€ (αγορά)	ΔΩΡΕΑΝ	1.69% + 0.05 ανά συναλλαγή
Sumup POS	(ενοικίαση) - 79€ -149€ (αγορά)	ΔΩΡΕΑΝ	1.95%
Cardlink POS	Από 13€ / μήνα (ενοικίαση) 189€ (αγορά)	Ανάλογα με την τράπεζα σας	1.15% – 1.69% + 0.05 ανά συναλλαγή

Πηγή: Προσαρμογή συγγραφέα από Savy (n.d.)

Προμήθειες ανά συναλλαγή (transaction fees)

- Συνήθεις χρεώσεις είναι 1% επί της αξίας συναλλαγών, ιδιαίτερα μικρής ποσότητας, που επιβαρύνουν σημαντικά μικρές επιχειρήσεις για συναλλαγές έως 10 €, ο συντελεστής μπορεί να φτάσει το 0,5%, αφού μειώθηκε πρόσφατα μετά από πρωτοβουλία του Υπουργείου Οικονομικών
- Από 1 Νοεμβρίου 2025, όλες οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα θα δέχονται πληρωμές μέσω IRIS χωρίς καμία προμήθεια. Αυτό σημαίνει 0% χρέωση σε αντίθεση με τις κάρτες (0,8 – 1,95 %).
- Ο Κανονισμός SEPA Instant (IPR 2024/886) υποχρεώνει όλα τα ευρωπαϊκά ιδρύματα να προσφέρουν instant transfers μέχρι τέλος 2025 (Εθνική Τράπεζα, 2025).

Οι ελληνικές προμήθειες έως πρόσφατα κυμαίνονταν στο ~1 % επί του τζίρου (βλέπε παρακάτω πίνακα), με μερικές προσφορές έως 0,5 % για μικρές συναλλαγές μέσω POS (< 10 €) μετά την πίεση από κυβέρνηση στις τράπεζες το 2024–2025 (Υπουργείο Οικονομικών, 2023).

Πίνακας 2.2 Χρεώσεις τραπεζικών προμηθειών μετά την 20.01.2025

Οι προμήθειες που μειώνονται ή καταργούνται:	Έως 20.01.2025	Από 20.01.2025
Πληρωμή λογαριασμών	0,60 €	Μηδενική χρέωση
Αποστολή και λήψη χρημάτων (έως 5.000 €)	2,5~5 €	0,5€
Φόρτιση προπληρωμένων καρτών (έως 100€)	1 €	Μηδενική χρέωση
Ανάληψη μετρητών από ATM άλλης Τράπεζας σε απομακρυσμένες περιοχές	0~3€	Μηδενική χρέωση
Ερώτηση για υπόλοιπο λογαριασμού ή κάρτας σε ATM άλλης Τράπεζας	0,20 €	Μηδενική χρέωση
Μειωμένες προμήθειες κατά 50% μέσω POS για συναλλαγές μικρού ύψους	Όριο: 10€	Όριο: 20€

Πηγή: Προσαρμογή συγγραφέα από ΥΠΟΙΚ, (2025)

2.5 Συμπεράσματα όσον αφορά το κόστος λειτουργίας POS

Η Ελλάδα μετά τις ρυθμιστικές παρεμβάσεις κατέληξε να έχει μέσο κόστος συναλλαγής 1,245%. Μετά το 2025, οι ελληνικές τράπεζες μειώνουν ορισμένα fees για μικρής αξίας συναλλαγές (~0,5 %), όπως φαίνεται στον πίνακα 2.2 Οι χρεώσεις ανά συναλλαγή μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με το είδος της επιχείρησης και τον όγκο των συναλλαγών. Το κόστος εγκατάστασης δεν καλύπτει μόνο αγορά αλλά και ενοικίαση POS, καθώς ορισμένοι πάροχοι προσφέρουν και ενοικίαση. (από ~6.99 €/μήνα)

- Το μηνιαίο κόστος συντήρησης/ενοικίασης εκτιμάται σε ~3,5–12 €/μήνα ετησίως
- Οι προμήθειες συναλλαγών έχουν εύρος γενικά μεταξύ 0.8€ με 1.95€ επι της συναλλαγής ανάλογα με την σύμβαση συνεργασίας με την εταιρεία.

Με αυτά τα δεδομένα ας δημιουργήσουμε το ακόλουθο παράδειγμα.

Ένας τυπικός μικρομεσαίος έμπορος με ετήσιο τζίρο 100.000€ και αποκλειστικά οι συναλλαγές να έχουν πραγματοποιηθεί μέσω καταναλωτικών καρτών έχει να αντιμετωπίσει ένα ετήσιο κόστος POS ως εξής: Εφόσον επιλέξει την ALPHA BANK και με την ελάχιστη χρέωση 0,8% εκτιμάται ότι το κόστος ανά συναλλαγή θα κυμανθεί γύρω στα 800,00€. Το μηνιαίο κόστος χρήσης POS είναι 10€ το οποίο αυξάνει το συνολικό κόστος περίπου στα 920€.

Επίσης πρέπει να επισημανθεί ότι το υποχρεωτικό πλαίσιο χρήσης POS και διασύνδεση με τις ταμειακές μηχανές και φυσικά με το σύστημα myDATA εφαρμόστηκε χωρίς η φορολογική αρχή να μεριμνήσει για μία αντίστοιχη ρύθμιση στις τραπεζικές προμήθειες. Οι πιέσεις από τα

εμπορικά επιμελητήρια που αντιπροσωπεύουν το σύνολο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι αρκετές όπως πρόσφατα σε επίσημη επιστολή του το Εμπορικό Επιμελητήριο Πειραιά (Εμπορικό Επιμελητήριο Πειραιά, 2025) τονίζει την ανάγκη λήψης μέτρων σχετικά με τις τραπεζικές προμήθειες. Στα επόμενα χρόνια αναμένεται μεγάλη αύξηση της χρήσης IRIS εξαιτίας της αλλαγής των ορίων από τα 500 στα 1.000 ευρώ την ημέρα τόσο για πληρωμές μεταξύ φυσικών προσώπων όσο και για πληρωμές επαγγελματιών όπως προγραμματίζεται από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (2025).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ηλεκτρονικές Πληρωμές και myDATA: Μετρήσεις Επίδρασης στη Φορολογική Βάση και τα Δημόσια Έσοδα

3.1 Εισαγωγή

Η εμπειρική αξιολόγηση αποτελεί το κεντρικό σκέλος της παρούσας μελέτης, καθώς επιχειρεί να καταδείξει σε ποιο βαθμό οι μεταρρυθμίσεις των ηλεκτρονικών πληρωμών και η εφαρμογή της πλατφόρμας myDATA συνέβαλαν στη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης, στη διαφάνεια των συναλλαγών και στην ενίσχυση των δημοσιονομικών εσόδων, και εφόσον είναι εφικτό σε τι βαθμό επηρεάστηκαν τα έσοδα του ιδιωτικού τομέα.

Η Α.Α.Δ.Ε. (2025) μελετώντας και συγκρίνοντας τα οικονομικά δεδομένα από τα έτη 2023 και 2024, συμπεραίνει ότι υπάρχει αύξηση των δημοσίων εσόδων και διεύρυνση της φορολογικής βάσης

Αυτό σημαίνει ότι η λειτουργία διασύνδεσης POS–ταμειακών μηχανών και οι συναλλαγές καρτών πληρωμής στον τριτογενή τομέα, απέδωσαν σε

- α) αύξηση των δημοσίων εσόδων,
- β) ταυτόχρονα οδήγησε σε αύξηση του κόστους των επιχειρήσεων λόγω υλοποίησης POS-ταμειακών μηχανών (βλ. κεφάλαιο 2)
- γ) συνέβαλε στην αύξηση των τραπεζικών εσόδων όπως θα δούμε στη συνέχεια.

Επιπλέον δίνεται η αφορμή η μελέτη να αναλύσει από πλευρά της φορολογικής συμμόρφωσης την επίδραση της επιβολής των διοικητικών κυρώσεων στον ιδιωτικό τομέα.

Η ανάλυση βασίζεται σε δευτερογενή δεδομένα της ΑΑΔΕ, της ΕΛΣΤΑΤ, καθώς και σε δημοσιευμένα στοιχεία τραπεζών σε ενοποιημένη βάση από το 2005 έως το 2023 και επικεντρώνεται περισσότερο στη χρονική περίοδο 2011–2023, διακρίνοντας προ και μετά την εφαρμογή των ψηφιακών μεταρρυθμίσεων. Η μεθοδολογία ακολουθεί συγκριτική προσέγγιση (comparative trend analysis) με στοιχεία χρονοσειράς (time-series analysis), επιτρέποντας την παρακολούθηση των μεταβολών σε κρίσιμους δείκτες όπως:

- Καταναλωτικές δαπάνες (κωδ. 049–050 E1),

- Ακαθάριστα έσοδα νομικών προσώπων (κωδικός 015 Έντυπο Ν, Έντυπο Ε5)
- Έσοδα χρηματοπιστωτικού και ασφαλιστικού τομέα,
- Καθαρά έσοδα τραπεζών από προμήθειες.
- Έσοδα του Κράτους από φόρους και ΦΠΑ

Η σύνθεση των ευρημάτων αποσκοπεί στην εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων για τη λειτουργικότητα και τις επιπτώσεις των μέτρων ηλεκτρονικής συμμόρφωσης στην ελληνική οικονομία και κατά πόσο η αύξηση της χρήσης καρτών συνδέεται με τα έσοδα των τραπεζών.

3.2 Μεθοδολογία και Πηγές Δεδομένων

Η μελέτη υιοθετεί διαχρονική την συγκριτική μεθοδολογία, εστιάζοντας στις μεταβολές βασικών δημοσιονομικών μεγεθών πριν και μετά την υλοποίηση των κρίσιμων νομοθετικών παρεμβάσεων:

- Νόμος 4446/2016 (υποχρεωτική χρήση POS),
- Νόμος 5073/2023 (όριο 500€ για συναλλαγές με μετρητά),
- Υποχρεωτική εφαρμογή myDATA (2021 και εξής με την Α.1138/2020 myDATA - Ηλεκτρονικά βιβλία
- Προγραμματισμένη εφαρμογή ηλεκτρονικής τιμολόγησης B2B

Η μεθοδολογική προσέγγιση στηρίζεται στη λογική του quasi-experimental policy evaluation, όπου οι χρονικές μεταβολές των οικονομικών δεικτών ερμηνεύονται ως πληθυσμιακές αντιδράσεις σε θεσμικές παρεμβάσεις (Campbell, Donald T., & Stanley, Julian C., 2015)

3.3 Ανάλυση Καταναλωτικών Δαπανών των Νοικοκυριών

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ (Πίνακες 3.1 & 3.2), η περίοδος 2011–2017 χαρακτηρίζεται από σημαντική μείωση των δηλωμένων δαπανών, ενώ από το 2018 και μετά σημειώνεται θεαματική αύξηση. Συγκεκριμένα:

Πίνακας 3.1 Καταναλωτικές Δαπάνες Νοικοκυριών

Έτος	Δηλωμένες Δαπάνες (εκατ. €)	Ποσοστιαία Μεταβολή
2011	27.228	—
2012	25.046	-8%
2013	20.857	-23%
2014	11.440	-58%

2017	19.307	-29%
2018	30.588	+12%
2019	33.988	+24%
2020	37.020	+36%
2021	45.503	+67%
2022	54.819	+101%
2023	59.470	+118%

Πηγή: προσαρμογή από Α.Α.Δ.Ε. (2025)

Η διπλάσια αύξηση των δηλωμένων δαπανών την περίοδο 2021–2023 αποτελεί ένδειξη αλλαγής φορολογικής συμπεριφοράς και ενίσχυσης της διαφάνειας, η οποία συσχετίζεται άμεσα με τη σύνδεση του αφορολόγητου με ηλεκτρονικές πληρωμές. Η παρατήρηση αυτή επιβεβαιώνει ευρήματα προηγούμενων μελετών (IOBE, 2020; Nicolaidis, 2021), σύμφωνα με τα οποία η υποχρεωτική χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής αυξάνει τη φορολογική συμμόρφωση κατά 10–15% ετησίως. Για το έτος 2024 δεν είναι διαθέσιμα τα οικονομικά στοιχεία αλλά αναμένεται να αυξηθούν περαιτέρω εφόσον παρατηρείται αύξηση στα έσοδα για το έτος 2024 των τραπεζών όπως θα δούμε σε επόμενο κεφάλαιο.

3.4 Ακαθάριστα Έσοδα Ατομικών επιχειρήσεων Φυσικών Προσώπων

Για τα έτη 2011 έως 2023 οι ατομικές επιχειρήσεις παρουσίασαν την ακόλουθη εικόνα

Πίνακας 3.2 - Έσοδα ατομικών επιχειρήσεων- Έτος βάσης 2011

Έτος	Ακαθάριστα Έσοδα (εκατ. €)	Αριθμός Επιχειρήσεων	Μεταβολή Εσόδων%
2011	49.530€	869.069	0%
2012	42.076€	820.678	-15%
2013	38.827€	741.174	-22%
2014	38.801€	676.573	-22%
2015	38.143€	651.768	-23%
2016	37.356€	640.307	-25%
2017	37.113€	620.472	-25%
2018	37.773€	614.452	-24%
2019	39.070€	615.475	-21%
2020	34.673€	624.181	-30%
2021	41.090€	634.374	-17%
2022	47.724€	652.820	-4%
2023	50.369€	667.253	2%

Πηγή: προσαρμογή απο Α.Α.Δ.Ε. (2025)

Οι ατομικές επιχειρήσεις μόλις το 2023 ξεπέρασαν σε συνολικά έσοδα το έτος 2011. Για την περίοδο 2016 έως 2019 η βλέπουμε ισχνή αύξηση των εσόδων με την μεγάλη αύξηση των εσόδων να παρατηρείται την τριετία 2021 με 2023. Επομένως η φορολογική μεταρρύθμιση δεν επηρέασε αρνητικά τα έσοδα των ατομικών επιχειρήσεων. Πρέπει όμως να επισημανθεί η μεγάλη μείωση των αριθμών των επιχειρήσεων το έτος 2023 σε σχέση με το 2011 .

3.5 Ακαθάριστα Έσοδα Νομικών Προσώπων

Η συνολική εικόνα των νομικών προσώπων αποτυπώνει σταθερή ανοδική πορεία μετά το 2018:

Πίνακας 3.3 - Έσοδα Νομικών Προσώπων – Έτος Βάσης 2011

Έτος	Ακαθάριστα Έσοδα (εκατ. €)	Αριθμός Επιχειρήσεων	Μεταβολή Εσόδων%
2011	245.633	170.662	0%
2012	235.370	206.354	-4%
2013	227.785	202.142	-7%
2014	236.527	162.874	-4%
2015	239.731	165.662	-2%
2016	204.210	164.687	-17%
2017	241.279	167.008	-2%
2018	267.149	175.821	9%
2019	264.740	180.774	8%
2020	251.656	189.626	2%
2021	312.545	198.138	27%
2022	424.860	212.720	73%
2023	420.655	227.842	71%

Πηγή: προσαρμογή από Α.Α.Δ.Ε. (2025)

Παρατηρείται εντυπωσιακή αύξηση των εσόδων των νομικών προσώπων μετά το έτος 2021, και οι ποσοστιαίες μεταβολές είναι πολύ καλύτερες από τις αντίστοιχες των ατομικών επιχειρήσεων. Για το 2023 τα ακαθάριστα έσοδα των νομικών προσώπων είναι αυξημένα κατά 71% σε σχέση με το 2011 και για τις ατομικές επιχειρήσεις μόλις 2%. Επίσης ο αριθμός των νομικών προσώπων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα διαχρονικά αυξάνεται. Το έτος 2023 είναι 33% περισσότερες επιχειρήσεις σε σχέση με το έτος 2011.

3.6 Οικονομικές Επιδόσεις του Χρηματοπιστωτικού και Ασφαλιστικού Τομέα

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας λειτούργησε ως πολλαπλασιαστής των αποτελεσμάτων των ηλεκτρονικών πληρωμών, καθώς η χρήση καρτών και ψηφιακών συναλλαγών δημιούργησε

σημαντικά πρόσθετα έσοδα από προμήθειες και διατραπεζικές υπηρεσίες. Στα έτη 2011-2013 τα έσοδα Τραπεζών και Ασφαλιστικών εταιρειών, η ΑΑΔΕ τα παρουσιάζει ενοποιημένα. Για τα έσοδα του χρηματοοικονομικού τομέα συμπεριλαμβάνονται εκτός από τις τράπεζες, οι χρηματιστηριακές, ΑΧΕ, ΕΛΔΕ κλπ.

Πίνακας 3.4 Οικονομικά στοιχεία χρηματοοικονομικού τομέα και ασφαλιστικών εταιρειών 2011-2013, Έτος Βάσης 2011

Έτος	Ακαθάριστα Έσοδα (εκατ. €)	Μεταβολή %
2011	32.610	0%
2012	31.391	-4%
2013	19.767€	-7%

Πηγή: προσαρμογή από Α.Α.Δ.Ε. (2025)

Για τα επόμενα έτη τα έσοδα των χρηματοοικονομικών και ασφαλιστικών εταιρειών παρουσιάζονται ξεχωριστά. Για τα έτη 2014 και 2015 δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

Πίνακας 3.5 Οικονομικά στοιχεία χρηματοοικονομικού τομέα και ασφαλιστικών εταιρειών 2016-2023, Έτος Βάσης 2016

Έτος	Ακαθάριστα Έσοδα χρηματοοικονομικού τομέα (εκατ. €)	Ακαθ/στα Έσοδα Ασφα/κών (εκατ. €)	Μεταβολή Χρηματο. Εταιρειών %	Μεταβολή Ασφάλ. Εταιρειών %
2016	24.612	12.457	0%	0%
2017	28.044	16.352	14%	31%
2018	27.631	22.162	12%	78%
2019	27.351	24.468	11%	96%
2020	27.126	23.129	10%	86%
2021	33.828	39.505	37%	217%
2022	63.339	63.310	157%	408%
2023	76.328	65.268	210%	424%

Πηγή: προσαρμογή από Α.Α.Δ.Ε. (2025)

Βλέποντας την συμπεριφορά των εσόδων παρατηρείται θεαματική αύξηση των εσόδων από τα έτη 2016 μέχρι και 2023.

Στον επόμενο πίνακα ακολουθούν τα καθαρά έσοδα των ελληνικών εμπορικών τραπεζών σε ενοποιημένη βάση

Πίνακας 3.6 Σύνολα καθαρών εσόδων ελληνικών εμπορικών τραπεζών σε ενοποιημένη βάση (σε χιλιάδες ευρώ)

Έτος	Καθαρά Έσοδα από Τόκους	Καθαρά Έσοδα αμοιβές & προμήθειες	Αποτελέσματα χρηματο/κών πράξεων	Λοιπά έσοδα και έσοδα από μερίσματα
2011	11.006.387	1.546.046	-248.496	189.635
2012	7.978.026	1.411.719	-34.438	583.083
2013	7.932.236	1.459.938	402.009	348.323
2014	8.693.905	1.494.309	-82.414	500.183
2015	7.108.368	873.985	25.563	295.508
2016	6.812.647	1.029.819	254.484	272.248
2017	6.678.007	1.161.746	306.707	130.054
2018	5.776.557	1.220.983	693.921	68.182
2019	5.606.489	1.221.548	773.465	519.446
2020	5.640.155	1.239.653	2.341.781	341.913
2021	5.386.659	1.511.752	-960.173	179.824
2022	5.698.172	1.702.720	2.578.944	273.325
2023	8.298.240	1.780.014	327.697	273.126
2024	8.897.547	2.137.361	430.110	144.762

Πηγή: προσαρμογή από Τράπεζα της Ελλάδος (2025)

Τα καθαρά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες έχουν σταθερά αυξητική τάση και το έτος 2024 αυξήθηκαν κατά 20% σε σχέση με το 2023. Την μεγαλύτερη αύξηση παρουσιάζει την περίοδο 2019 μέχρι 2024. Στο σημείο αυτό σε συνδυασμό με τα δεδομένα του Πίνακα 3.2 επιβεβαιώνεται μέρος της ενίσχυσης των οικονομικών δεδομένων των τραπεζών προήλθε από τις πρόσφατες φορολογικές παρεμβάσεις την περίοδο 2016-2024. Το έτος 2020 το ποσοστό των ατόμων που πραγματοποίησαν ηλεκτρονικές αγορές ανήλθε σε 38,28% με ανοδική τάση να φτάνει σε ποσοστό 54,17% (Κοτσακάς, 2025). Μια καταναλωτική τάση που σε συνδυασμό με την ευρεία εφαρμογή των νέων φορολογικών μέτρων θα αυξάνει περισσότερο τις τραπεζικές συναλλαγές και την χρήση της λεγόμενης; «φοροκάρτας».

Στον πίνακα 3.7, οι Ελληνικές τράπεζες παρουσιάζουν κέρδη προ φόρων την τριετία 2022-2024.

Πίνακας 3.7 - Κέρδη εμπορικών τραπεζών σε ενοποιημένη βάση (σε χιλιάδες ευρώ)

Έτος	ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ (προ φόρων)	Φόροι περιόδου	ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ (μετά φόρων)
2011	-43.142.094	-4.399.309	-38.742.785
2012	-9.13.060	-1.351.465	-7.867.843
2013	1.387.659	-3.345.416	4.667.016
2014	-7.278.124	-4.046.365	-3.456.961
2015	-11.273.421	-4.169.763	-8.967.834
2016	15.331	- 278.097	-2.606.960
2017	-1.016.275	-1.098.139	-484.205
2018	20.413	- 324.304	-101.317
2019	860.203	191.907	196.296
2020	-1.176.996	516.563	-2.065.560
2021	-4.473.206	430.861	-4.851.742
2022	4.191.914	1.092.092	3.397.828
2023	4.978.904	1.183.239	3.711.400
2024	5.417.244	1.301.560	4.141.951

Πηγή: προσαρμογή από Τράπεζα της Ελλάδος (2025)

Ανακεφαλαιώνοντας τα δεδομένα που παρουσιάστηκαν ενισχύουν την υπόθεση ότι η υποχρεωτική ηλεκτρονική συναλλακτική συμπεριφορά των πολιτών και επιχειρήσεων έχει δημιουργήσει νέες πηγές εσόδων για το χρηματοπιστωτικό σύστημα, ταυτόχρονα όμως έχει μεταφέρει μέρος του κόστους συμμόρφωσης από το κράτος προς τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές (λόγω τραπεζικών χρεώσεων).

3.7 Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα έσοδα της Γενικής κυβέρνησης από τους εισπραττόμενους φόρους στο εισόδημα, τα έσοδα από τις κοινωνικές εισφορές και τα έσοδα από φόρους προστιθέμενης αξίας Φ.Π.Α.

Πίνακας 3.8 – Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης

Έτος	Φόροι στο εισόδημα, εισπραττόμενοι (εκατ. €)	Έσοδα από Κοινωνικές Εισφορές (εκατ. €)	Έσοδα Από Φόρους προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)
2008	19.640	30.641	****
2009	20.292	29.344	****
2010	18.682	29.700	****
2011	19.102	27.272	****
2012	20.680	26.621	****
2013	18.934	24.455	****
2014	17.361	24.088	****
2015	17.095	24.422	****
2016	18.130	24.908	****
2017	17.734	25.998	15.790,00
2018	18.598	26.272	16.220,00
2019	17.224	26.654	17.209,82
2020	15.539	25.438	15.008,28
2021	17.244	27.273	17.430,57
2022	19.700	29.041	21.429,06
2023	23.256	29.219	23.393,23
2024	****	****	26.346,35

****τα στοιχεία δεν είναι διαθέσιμα

Πηγή: προσαρμογή από Ελληνική Στατιστική Αρχή (2025) & Α.Α.Δ.Ε.

Τα νούμερα του πίνακα αντανακλούν την θετική αύξηση των εσόδων τους κράτους και από τις τρεις κατηγορίες του πίνακα 3.8 βρίσκονται από δεδομένα της (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2025) και Α.Α.Δ.Ε. για την περίοδο 2008-2023. Τα τελευταία χρόνια τα έσοδα από φόρους αυξήθηκαν σημαντικά και είναι τα υψηλότερα για ολόκληρη την χρονική περίοδο που εξετάζουμε. Επομένως ο συνδυασμός της αύξησης των εσόδων από φόρους της Γενικής Κυβέρνησης, την αύξηση των εσόδων από ΦΠΑ (ΑΑΔΕ, 2025) , ιδιαίτερα την περίοδο 2021 και μετά που τέθηκε σε εφαρμογή το myDATA, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι φορολογικές παρεμβάσεις έχουν θετικό αντίκτυπο στα κρατικά έσοδα.

3.7 Ερμηνεία Ευρημάτων - Συμπεράσματα

Η συγκριτική ανάλυση των δεικτών αποκαλύπτει σαφείς τάσεις ψηφιακής προσαρμογής και φορολογικής συμμόρφωσης:

- Η αύξηση των δηλωμένων δαπανών μετά το 2018 υποδηλώνει ενσωμάτωση ηλεκτρονικών συναλλαγών στο φορολογικό κύκλωμα.
- Ο χρηματοπιστωτικός τομέας καταγράφει αύξηση καθαρών εσόδων που αντανακλά την εντατικοποίηση της χρήσης ψηφιακών μέσων πληρωμής.
- Την τριετία 2021, από την έναρξη πιλοτικής εφαρμογής myDATA παρατηρείται η μεγαλύτερη αύξηση στα έσοδα προμηθειών των τραπεζών.
- Τα μεικτά έσοδα των νομικών προσώπων δεν επηρεάζονται από τις φορολογικές μεταρρυθμίσεις τόσο όσο εκείνα των ατομικών επιχειρήσεων.

Ο πίνακας 3.9 παρουσιάζει της μεταβολές του Α.Ε.Π. της Ελλάδας για τα έτη 2016 με 2023. Σκοπός του είναι να δείξει την τάση που επικρατεί στην οικονομία της Ελλάδας γιατί τα μεγέθη του σαφέστατα επηρεάζουν όλα τα οικονομικά δεδομένα που έχουμε δει μέχρι τώρα. Με εξαίρεση το 2020, πιθανότητα λόγω της πανδημίας Covid-19, μια επίδραση που αντιστράφηκε το 2021, η ελληνική οικονομία παρουσιάζει ανοδική πορεία.

Πίνακας 3.9 – Ποσοστό μεταβολής Α.Ε.Π.

Έτος	Α.Ε.Π. Παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών (Σταθερές Τιμές 2020) (εκατ. €)	Μεταβολή %
2016	282.625	
2017	289.321	2%
2018	295.810	2%
2019	302.992	2%
2020	268.864	-11%
2021	294.834	10%
2022	311.574	6%
2023	321.144	3%

Πηγή: προσαρμογή από Ελληνική Στατιστική Αρχή (2025)

Συνδυαστικά, τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι η ψηφιακή μεταρρύθμιση στη φορολογική διοίκηση έχει επιφέρει μετρήσιμα θετικά αποτελέσματα, τόσο στη διαφάνεια όσο και στα δημόσια έσοδα, επιβεβαιώνοντας θεωρητικά μοντέλα περί τεχνολογικής συμμόρφωσης (technology-driven compliance) (Alm & Torgler, 2019).

Έχοντας όλα τα παραπάνω δεδομένα και λαμβάνοντας υπόψιν τα δεδομένα του κεφαλαίου 2 θα προχωρήσουμε σε διερεύνηση συσχέτισης του κόστους των επιχειρήσεων με τις καταναλωτικές δαπάνες μέσω κάρτας με την ακόλουθη λογική συνεπαγωγή

Συνεπαγωγή: Για το έτος 2023 το 75% των δηλούμενων δαπανών των νοικοκυριών πραγματοποιήθηκαν μέσω POS της Τράπεζας Πειραιώς με την ελάχιστη χρέωση 0,8% ανά συναλλαγή.

Αυτή η υπόθεση σημαίνει τα εξής. Για το 75% αντιστοιχεί 44,60 δις ευρώ. Η επιβάρυνση στον ιδιωτικό τομέα είναι: 356.820.000€ περίπου εκατομμύρια ευρώ.

Φυσικά δεν χωρά πλέον αμφισβήτηση όπως διατυπώθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο η αύξηση του λειτουργικού κόστους για τις επιχειρήσεις. Στην υπόθεσή μας δεν έχουμε υπολογίσει τα έξοδα που αφορούν την αγορά και συντήρηση εξειδικευμένου λογισμικού και εξοπλισμού (όπως σύμβαση με πάροχους ηλεκτρονικής τιμολόγησης και Η/Υ), που σημαίνει ότι το συνολικό κόστος επιβάρυνσης είναι μεγαλύτερο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Πρόστιμα, ο βαθμός έντασης τους και αποτελεσματικότητά τους.

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζεται ο ρόλος των διοικητικών προστίμων ως εργαλείο φορολογικής συμμόρφωσης στο πλαίσιο της ψηφιακής φορολογικής διοίκησης. Συνδέουμε την ένταση και τη δομή των προστίμων με α) την εμπορική δραστηριότητα (εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα ατομικών επιχειρήσεων), β) την εξέλιξη της ανεργίας, γ) τα έσοδα από κοινωνικές εισφορές, και δ) το πραγματικό ΑΕΠ της χώρας

4.1 Πρόστιμα και Διοικητικές Κυρώσεις στη Φορολογική Διοίκηση

Τα πρόστιμα αποτελούν σημαντικό εργαλείο της φορολογικής διοίκησης για να συμμορφώνει τους παραβάτες και γενικότερα τους φοροφυγάδες. Οι πρόσφατες φορολογικές μεταρρυθμίσεις συνοδευτήκαν με υπερβολικά, ιδίως ως προς κάποιους τομείς πρόστιμα, γεγονός που έχει προκαλέσει αντιδράσεις. Τα πρόστιμα που αφορούν τις διαβιβάσεις στα κανάλια του myDATA (βλ. κεφάλαιο 1.5.2) έχουν θεσμοθετηθεί αλλά δεν έχουν ακόμα ενεργοποιηθεί από το Υπουργείο Οικονομικών συνοψίζονται στον πίνακα 4.1

Πίνακας 4.1 - Τα πρόστιμα διαβίβασης του myDATA

Διαβιβάσεις	Πρόστιμα μη διαβίβασης	Πρόστιμα εκπρόθεσμης διαβίβασης
Συνόψεις εκδοθέντων παραστατικών εσόδων τιμολόγησης, εξόδων αυτοτιμολόγησης, τίτλων κτήσης και λογιστικών στοιχείων που εκδίδονται κατ' εφαρμογή ειδικών φορολογικών διατάξεων	10% της καθαρής αξίας κάθε μη διαβιβασθέντος στοιχείου και όχι > 250 ευρώ	5 % της καθαρής αξίας κάθε μη διαβιβασθέντος στοιχείου και όχι > 250 ευρώ
Χαρακτηρισμοί δεδομένων εσόδων, έξοδα μισθοδοσίας, Αποσβέσεις, Εγγραφές τακτοποίησης εσόδων, Εγγραφές τακτοποίησης εξόδων	250 € ανά φορολογικό έτος για κάθε παράβαση για απλογραφικά, 500€ ανά φορολογικό έτος για κάθε παράβαση για διπλογραφικά	125 € ανά φορολογικό έτος για κάθε παράβαση για απλογραφικά, 250€ ανά φορολογικό έτος για κάθε παράβαση για διπλογραφικά

Πηγή: Προσαρμογή από Κουλογιάννης (2025).

Μία μικρομεσαία επιχείρηση μπορεί να έχει χιλιάδες εγγραφές διαβίβασης εσόδων και εξόδων οπότε είναι εύκολο αντιληπτό τα μεγέθη των προστίμων που είναι βρίσκονται σε κίνδυνο να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις. Σχετικά με τις διοικητικές κυρώσεις στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται μία εικόνα για το ύψος των προστίμων για μη υποβολή ή εκπρόθεσμη υποβολή φορολογικής δήλωσης σε μερικές χώρες τις Ε.Ε.

Πίνακας 4.2 - Πρόστιμα Χωρών ΕΕ και Ελλάδας

Χώρα	Πότε αρχίζει η κύρωση	Διοικητικά πρόστιμα εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης	Σχόλια
Ελλάδα	Την επόμενη ημέρα μετά την καταληκτική ημερομηνία	100€ για φυσικά πρόσωπα χωρίς βιβλία 250€ για νομικά πρόσωπα και 500€ για διπλογραφικά	0,73% μηνιαίως επί του φόρου
Γερμανία	Μετά την καταληκτική ημερομηνία, υποχρεωτικά μετά 14 μήνες	0,25% του φόρου/μήνα, ελάχιστο 25€/μήνα	0,5% το μήνα (6% το έτος)
Γαλλία	Την επόμενη ημέρα μετά την καταληκτική ημερομηνία	10% επί του φόρου, 20% μετά από ειδοποίηση εντός 30 ημερών, 40% αν υπερβεί η άνω προθεσμία	0,2% το μήνα (2,4% ετησίως)
Ιταλία	Την επόμενη ημέρα μετά την καταληκτική ημερομηνία	Από 250,00 έως 1.000,00 ευρώ	Τόκοι υπερημερίας βάσει επιτοκίου Δημοσίου
Ισπανία	Την επόμενη ημέρα μετά την καταληκτική ημερομηνία	Από 100,00 έως 200,00 ευρώ	Τόκοι υπερημερίας μετά από 12 μήνες
Ολλανδία	Την επόμενη ημέρα μετά την καταληκτική ημερομηνία	€83 για μη υποβολή, +3% του φόρου (ελάχιστο 50€, μέγιστο 6.709€)	Τόκοι καθυστέρησης
Βέλγιο	Την επόμενη ημέρα μετά την καταληκτική ημερομηνία	Από 50 έως 1250 ευρώ	Ετήσιοι τόκοι (περίπου 4%)

Πηγή: Προσαρμογή από Κουλογιάννης (2023)

4.1.1 Ειδικές Κατηγορίες Προστίμων και Επιπτώσεις στην Οικονομική Δραστηριότητα

Περίπτωση 1^η: Πρόστιμα ΓΕΜΗ και οικονομική επιβάρυνση των επιχειρήσεων

Σχετικά με το θέμα που αναλύουμε ενδιαφέρον αποτελεί η περίπτωση του Γ.Ε.ΜΗ. Τα αρχικά Γ.Ε.ΜΗ. παραπέμπουν στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο και Υπηρεσία Μίας Στάσης που αφορούν τις επιχειρήσεις που έχουν εμπορικό ΚΑΔ καθώς και τις Νομικές Οντότητες που δραστηριοποιούνται στον Ελλαδικό Χώρο. Τα κριτήρια και ύψος προστίμων στο Γ.Ε.ΜΗ. περιληπτικά είναι τα ακόλουθα με πρόσφατο νόμο όπου ορίζονται οι βασικές κατηγορίες και τα αντίστοιχα πρόστιμα όπως προβλέπει η ΚΥΑ 46982/18.06.2025 για παραβάσεις δημοσιότητας και εγγραφής στο Γ.Ε.ΜΗ. οι οποίες έχουν ως εξής:

- Ομόρρυθμες/Ετερόρρυθμες Εταιρείες, Κοινοπραξίες: 100 €
- ΕΠΕ και ΙΚΕ: 120 €
- Ανώνυμες Εταιρείες (ΑΕ): 200 €

Η διαφοροποίηση αντανακλά το μέγεθος και τη νομική μορφή της επιχείρησης, με στόχο να υπάρξει αναλογικότητα ανάλογα με το κόστος τήρησης των υποχρεώσεων στο Γ.Ε.ΜΗ.

Σε άρθρο του ο Κουλογιάννης (2025) αναφέρει εκτενέστατα τα πρόστιμα που αφορούν το Γ.Ε.ΜΗ. – Υ.Μ.Σ. Εξετάζει αν η επιβολή των προστίμων αυτών τη ακολουθεί την αρχή της αναλογικότητας, όπως αυτή κατοχυρώνεται στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναφέρει εκτός των άλλων ότι :

*Η αναλογικότητα αναγνωρίστηκε αρχικά μέσω της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την υπόθεση *Fédération Charbonnière de Belgique (ECJ Case 8/55)*³. Με την πάροδο του χρόνου, η αρχή αυτή κατοχυρώθηκε ρητά στο άρθρο 5 παρ. 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ). Για την Ελλάδα η αρχή της αναλογικότητας καθιερώνεται στο Άρθρο 25, παράγραφος 1 του Συντάγματος.*

Το Σ.τ.Ε. όταν γνωμοδοτεί τις αποφάσεις του που σχετίζονται με υποθέσεις που αφορούν τα πρόστιμα, εξετάζει εκτός από το πρόστιμο να είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας, αλλά και την επαρκή αιτιολόγηση της φορολογικής διοίκησης ότι δεν έχει υπερéβη τα όρια της αρχής αυτής.

Τα πρόστιμα της περίπτωσης ζ' του άρθρου 50 (παράλειψη υποβολής οικονομικών καταστάσεων) προβλέπονται στο άρθρο 10 της εν απόφασης 46982/18-06-2025 το οποίο καθορίζει το ύψος του προστίμου βάσει του νομικού τύπου, του κριτηρίου οντότητας και του κριτηρίου του μεγέθους σύμφωνα με τον κάτωθι πίνακα:

Πίνακας 4.3 Πρόστιμα ΓΕ.Μ.Η. παράλειψης υποβολής οικονομικών καταστάσεων

Εταιρεία	Πρόστιμο
Εισηγμένη στο Χ.Α.	100.000€
Μη εισηγμένη - Μεγάλη	100.000€
Μη εισηγμένη - Μεσαία	50.000€
Μη εισηγμένη - Μικρή	25.000€
Μη εισηγμένη - Πολύ μικρή	10.000€
Υποκατάστημα ή πρακτορείο αλλοδαπής	10.000€

Πηγή: προσαρμογή από Κουλογιάννης (2025), (Νόμος 4919, 2022)

Πίνακας 4.4 - Πρόστιμα για Λοιπές οντότητες (Υ.Γ.Ε.ΜΗ. Επιμελητηρίων) παράλειψης υποβολής οικονομικών καταστάσεων

Εταιρεία	Πρόστιμο
Κεφαλαιουχική και Προσωπική εταιρεία (όλοι οι εταίροι ΝΠ) – Μεγάλη	10.000€
Κεφαλαιουχική και Προσωπική εταιρεία (όλοι οι εταίροι ΝΠ) - Μεσαία	5.000€
Κεφαλαιουχική και Προσωπική εταιρεία (όλοι οι εταίροι ΝΠ) - Μικρή	2.500€
Κεφαλαιουχική και Προσωπική εταιρεία (όλοι οι εταίροι ΝΠ) - Πολύ μικρή	1.000€
Συνεταιρισμός	1.000€
Υποκατάστημα ή πρακτορείο αλλοδαπής	1.000€

Πηγή: προσαρμογή από Κουλογιάννης (2025), (Νόμος 4919, 2022)

Λαμβάνοντας υπόψιν το βιοτικό επίπεδο της Ελλάδας, όπως αυτό αποτυπώνεται από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ παρατηρούνται σημαντικές αποκλίσεις σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat (2025):

- Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας είναι περίπου 30 % χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ

Παράλληλα, η Financial Times (2025) επισημαίνει ότι το 2025 το ΑΕΠ ανά κάτοικο της Ελλάδας ανέρχεται περίπου στο 70 % του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Υπό αυτό το πρίσμα, προκύπτει εύλογα ότι το ύψος των προστίμων που ισχύουν στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα αυστηρό, ιδίως για τις μικρές και πολύ μικρές εταιρείες. Για την αποτύπωση του πλαισίου, σύμφωνα με τις διατάξεις των Ε.Λ.Π, ως πολύ μικρή οντότητα θεωρείται εκείνη που πληροί τουλάχιστον δύο από τα ακόλουθα κριτήρια:

1. Μέσος όρος απασχολούμενων είναι ≤ 10
2. Σύνολο ενεργητικού $\leq 450.000 \text{ €}$
3. Καθαρός κύκλος εργασιών $\leq 900.000 \text{ €}$

Παρά τα περιορισμένα μεγέθη τους, οι επιχειρήσεις αυτές καλούνται να αντιμετωπίσουν πρόστιμα ύψους 1.000€ ή 10.000€

Ο κ. Κουλογιάννης (2025) διαπιστώνει κατόπιν συγκριτικής επισκόπησης του θεσμικού πλαισίου που διέπει τα πρόστιμα για τη μη δημοσίευση οικονομικών καταστάσεων στα εμπορικά μητρώα των κρατών-μελών της Ε.Ε, «ότι τα πρόστιμα που ισχύουν στην Ελλάδα είναι από τα πιο αυστηρά και υψηλά μεταξύ κρατών-μελών».

Συνεπώς, τα επίπεδα προστίμων στην Ελλάδα πρέπει να αξιολογούνται εκτός από το να είναι μην είναι αντίθετα με την αρχή της αναλογικότητας και υπό το πρίσμα της χαμηλότερης εισοδηματικής δυναμικότητας των Ελληνικών επιχειρήσεων σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ.

Περίπτωση 2η - Πρόστιμα διασύνδεσης Pos-Ταμειακής Μηχανής: Τυπική Παράβαση Vs Πραγματική Φοροδιαφυγή

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή του κεφαλαίου, η ΑΑΔΕ επιβάλλει πρόστιμα σε όποιες επιχειρήσεις δεν έχουν προχωρήσει να συνδέσουν τις ταμειακές, μηχανές με τα POS. Εξυπακούεται ότι η παραπάνω σύνδεση φέρνει και την ταυτόχρονη αποστολή των αντίστοιχων παραστατικών στην πλατφόρμα myDATA. Τα πρόστιμα αυτά διαμορφώνονται μεταξύ 10.000€ και 20.000€ χωρίς να εξετάζονται εισοδηματικά και λοιπά

κριτήρια αλλά μόνο εκείνο που αφορά το είδος βιβλίων (απλογραφικά η διπλογραφικά) που εφαρμόζει η κάθε επιχείρηση.

Η φύση της διαδικασίας της παράβασης είναι αυτή που ο καταλογισμός των προστίμων μπορεί να γίνεται για τυπικούς λόγους (γιατί έτσι ορίζεται από τον Κ.Φ.Δ.) χωρίς να εξετάζεται η ύπαρξη της φοροδιαφυγής. Εφόσον οι διαβιβάσεις που απαιτεί η σύνδεση αυτή έχουν ηλεκτρονικό ίχνος, άρα κάθε εκπρόθεσμη ενέργεια έχει ακριβή ώρα λήψης και αποστολής, το σύστημα της ΑΑΔΕ μπορεί να εντοπίζει τις παραβάσεις και στην συνέχεια μέσω εσωτερικών διαδικασιών να βεβαιώνει τις πράξεις βεβαίωσης προστίμων. Το ίδιο ισχύει στην περίπτωση της μη διαβίβασης ή απώλεια σύνδεσης Φ.Η.Μ. με το Ρ.Ο.Σ. Σε καμία περίπτωση ο κάτοχος των Φ.Η.Μ. και Ρ.Ο.Σ. που δεν είναι συνδεδεμένα μεταξύ τους λόγω τεχνικής βλάβης ή άλλης αιτίας, έχει φοροδιαφύγει όταν έχει εκτελέσει τις υπόλοιπες υποχρεώσεις του (έκδοση αποδείξεων, καταχώρηση στα βιβλία και διαβίβαση στο myDATA, απόδοση Φ.Π.Α. κ.α.). Ποιο πρακτικά η ΑΑΔΕ γνωρίζει ανά πάσα στιγμή ποια επιχείρηση έχει τηρήσει τις υποχρεώσεις της και διαθέτει πολλούς τρόπους να προστατέψει το δημόσιο συμφέρον, τουναντίον καταλογίζει ένα πρόστιμο ύψους 20.000€ σε μία ΜΜΕ και σε μία μεγάλη επιχείρηση γιατί απλώς και οι δύο τηρούν διπλογραφικά λογιστικό σύστημα (Τ κατηγορίας βιβλία εσόδων – εξόδων)

Για την διαδικασία αυτή το Συμβούλιο της Επικρατείας ([ΣτΕ 380/2019](#)) επισημαίνει «η επιβολή προστίμου κατ' οιονεί με "αυτόματο" τρόπο δεν είναι σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας, όταν ο φορολογούμενος έχει εκπληρώσει τις φορολογικές του υποχρεώσεις και δεν υφίσταται φοροδιαφυγή.» και όπως τονίζει το Δ.Ε.Ε.(Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης) «ότι τα πρόστιμα πρέπει να είναι ανάλογα με τη φύση και τη σοβαρότητα της παράβασης» Κουλογιάννης, (2025).

Όπως και στην περίπτωση των προστίμων του ΓΕΜΗ τα πρόστιμα διασύνδεσης Ρ.Ο.Σ.-Φ.Η.Μ., είναι δυσανάλογα υψηλά και ειδικά στην περίπτωση που δεν αποδεικνύεται πρόθεση φοροδιαφυγής και δεν λαμβάνονται υπόψιν τα εισοδηματικά κριτήρια η οικονομική θέση της επιχείρησης.

Περίπτωση 3 - Πρόστιμο Ανασφάλιστης Εργασίας: εξέλιξη και επίδραση στη δηλωμένη εργασία

Το πρόστιμο της ανασφάλιστης εργασίας είναι από τις πρώτες υψηλές θεσμοθετημένες κυρώσεις και στο παρόν τμήμα της εργασίας διερευνάται η επίδρασή στα οικονομικά

δεδομένα των ατομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων όπως δηλώθηκαν στις ετήσιες φορολογικές τους δηλώσεις. Τα αποτελέσματά της έρευνας αυτής θα αποτελέσουν σημείο σύγκρισης και για τα υπόλοιπα είδη προστίμων και την επιρροή τους στον ιδιωτικό τομέα.

Σύμφωνα με τον Καψάλη (2015) βάσει των στοιχείων της Ειδικής Υπηρεσίας Ελέγχου Ασφάλισης (ΕΥΠΕΑ) για το 2013, τουλάχιστον το 40,5% των εργαζόμενων στις ελεγμένες επιχειρήσεις της χώρας ήταν αδήλωτοι ή ανασφάλιστοι εργαζόμενοι, ενώ τουλάχιστον το 50,2% των εν λόγω επιχειρήσεων έκανε χρήση αδήλωτων μορφών εργασίας.

Ένα ποσοστό πράγματι πολύ υψηλό αν αναλογιστεί κανείς ότι αφορά στην ουσία τα ένσημα των εργαζόμενων και την δυνατότητά τους για σύνταξη στο μέλλον. Βέβαια η έρευνα αφορούσε τις ελεγμένες επιχειρήσεις και τα ποσοστά παραβατικότητας δεν μπορεί να είναι τα ίδια σε όλους τους κλάδους της οικονομίας. Στην ίδια μελέτη ο κ. Καψάλης αναφέρει ότι σε μία παρόμοια έρευνα του ΣΕΠΕ το 2012, προέκυπτε ότι μεσοσταθμικά το ποσοστό αδήλωτης εργασίας έφθανε άνω του 30% και αυξανόταν κυρίως στους κλάδους που απασχολούσαν εποχιακούς εργαζόμενους.

Με την αριθ. 27397/122/19-8-2013 απόφαση του Υπουργού και του Υφυπουργού Εργασίας, θεσμοθετείται πρόστιμο μεγάλης αξίας σε περίπτωση ανασφάλιστης εργασίας. Συγκεκριμένα αφορά την επιβολή διοικητικών κυρώσεων που ισοδυναμεί επί 18 μήνες εργασίας (μισθός 586,08) για κάθε αδήλωτο εργαζόμενο και επί 403 ημέρες εργασίας (ημερομίσθιο 26,18) για κάθε αδήλωτο εργαζόμενο-εργατοτεχνίτη άνω των 25 ετών. Το 2017 δόθηκε η δυνατότητα **μείωσης του προστίμου** αν ο εργοδότης προχωρούσε άμεσα σε πρόσληψη.

Σήμερα ο Νόμος 4554/2018 που είναι σε ισχύ και το άρθρο 5 αναφέρει:

«1. Ειδικός Επιθεωρητής Εργασιακών Σχέσεων ή Επιθεωρητής Εργασιακών Σχέσεων ή ελεγκτής των Περιφερειακών Ελεγκτικών Κέντρων Ασφάλισης ή αρμόδιος υπάλληλος του ΕΦΚΑ που διαπιστώνει τη μη αναγραφή εργαζομένου σε ισχύοντα πίνακα προσωπικού που τηρείται από τον εργοδότη, επιβάλλει στον εργοδότη πρόστιμο ποσού δέκα χιλιάδων πεντακοσίων (10.500) ευρώ για κάθε αδήλωτο εργαζόμενο, κατά δέσμια αρμοδιότητα, χωρίς προηγούμενη πρόσκλησή του για παροχή εξηγήσεων.

Το 2020 θεσμοθετείται η ψηφιακή παρακολούθηση με ενίσχυση του συστήματος «ΕΡΓΑΝΗ» και διασταυρώσεις με ΕΦΚΑ και ΑΑΔΕ μέχρι και πρόσφατα με το μέτρο της

κάρτας ανεργίας. Το μέτρο της ψηφιακής κάρτας περιορίζει το μέτρο της υποαπασχόλησης. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις προκειμένου να προστατευτούν από την επιβολή του προστίμου υιοθετούν το σύστημα της μερικής ή εκ περιτροπής απασχόλησης. Πλέον το φαινόμενο αυτό περιορίζεται σημαντικά γιατί επιβάλλονται τα αντίστοιχα πρόστιμα, εφόσον υπάρχουν ανακρίβειες στα χτυπήματα της ψηφιακής κάρτας εργασίας με το δηλούμενο ψηφιακό ωράριο και την παρουσία του προσωπικού στην έδρα της επιχείρησης.

4.1.2 Σχετικά με τις υπόλοιπες διαδικαστικές παραβάσεις όπως ορίζονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

Οι Τσουροφλής και Χριστόπουλος (2025) αναλύουν τα περί νομιμότητας των υπερβολικών προστίμων για τις εκπρόθεσμες μηδενικές δηλώσεις. Σε πρόσφατη εγκύκλιο Ε.2059/2025 του Διοικητή της ΑΑΔΕ δόθηκε ερμηνεία σχετικά με την επιβολή προστίμων σε διαδικαστικές παραβάσεις η οποία εκτός των άλλων οδηγεί σε υπερβολική επιβολή κυρώσεων για μηδενικές δηλώσεις.

Επίσης η Πανελλήνια Ομοσπονδία Φοροτεχνικών Ελευθέρων Επαγγελματιών (Π.Ο.Φ.Ε.Ε.) (2025) σε επιστολή της, ζητάει την επανεξέταση των προστίμων όπως έχουν θεσμοθετηθεί έως τώρα και συγκεκριμένα *«τα συναρμόδια υπουργεία να αναθεωρήσουν την θέσπιση όλων αυτών των άδικων και εξοντωτικών προστίμων με στόχο την διευκόλυνση της λειτουργίας των επιχειρήσεων, την οικονομική σταθερότητα και την βιωσιμότητα τους»*.

4.1.3 Συμπέρασμα και Προτάσεις

Η αρχή της αναλογικότητας απαιτεί οι φορολογικές κυρώσεις να είναι νόμιμες, κατάλληλες για την επίτευξη του σκοπού τους, αναγκαίες και ανάλογες προς τη βαρύτητα της παράβασης (Μέντης, 2012). Η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας έχει διαμορφώσει σαφείς κανόνες για την εφαρμογή αυτής της αρχής στα πρόστιμα και στις διοικητικές κυρώσεις. Η ψηφιακή διακυβέρνηση από μόνη της μακροπρόθεσμα θα μειώσει την πιθανότητα παραβάσεων και όπου θα υφίστανται μπορούν να αντιμετωπιστούν άμεσα. Η προτεραιότητα για τον ορθολογισμό των προστίμων και την ταυτόχρονη αναβάθμιση των διοικητικών διαδικασιών θα φέρει περισσότερα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα σε σύγκριση με την αυξανόμενη δημιουργία υποχρεώσεων με την συνοδεία αυστηρών κυρώσεων. Με αυτό τον τρόπο θα δημιουργηθεί το αίσθημα της δικαιοσύνης και της συνέπειας στον Ελληνικό λαό.

Σε σωστή κατεύθυνση βρίσκονται μέχρι στιγμής οι αποφάσεις για την επιβολή κυρώσεων σχετικά με την αποστολή των παραστατικών εσόδων και εξόδων στο myDATA. Τα πρόστιμα έχουν θεσμοθετηθεί σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας αλλά δεν έχουν ακόμα ενεργοποιηθεί από το Υπουργείο Οικονομικών. Το σκεπτικό της διαδικασίας αυτής είναι ότι εφόσον οι επιχειρήσεις έχουν συνδεθεί υποχρεωτικά με το κύκλωμα του myDATA, εφαρμόζεται η πρακτική του «κλείδωματος» της περιοδικής δήλωσης ΦΠΑ και του εντύπου φορολογίας εισοδήματος Ε3 στην περίπτωση που διαπιστώνονται αποκλίσεις από τα οριζόμενα όρια όπως καθορίζονται στην Α 1020/2024 απόφαση. Δηλαδή οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να συμφωνούν τα δεδομένα τους με εκείνα της Α.Α.Δ.Ε. διαφορετικά δεν είναι δυνατόν να υποβάλουν την Περιοδική Δήλωση Φ.Π.Α.

4.2 Οικονομικά Δεδομένα και Εμπειρική Προσέγγιση

(Στο παράρτημα Γ βρίσκονται προς διάθεση σε αναλυτικούς πίνακες τα δεδομένα που αναλύονται παρακάτω)

4.2.1 Παρουσίαση Δεδομένων Ανάλυσης (εισοδήματα, πρόστιμα, ανεργία, ΑΕΠ)

Η ανάλυση των οικονομικών δεδομένων και η ανάλυση της περίπτωσης ξεκινάει με την Υπόθεση: «Με την εφαρμογή του προστίμου της ανασφάλιστης εργασίας οι επιχειρήσεις που εισφοροδιέφευγαν υιοθέτησαν τον νόμο σταδιακά και φυσικά δεν ρισκάρουν πλέον να απασχολούν ανασφάλιστο προσωπικό». Με την υπόθεση αυτή περιμένουμε να δούμε πόσο επηρεάζονται τα έσοδα των ατομικών επιχειρήσεων από

1. την αύξηση των προστίμων από ανασφάλιστη εργασία,
2. την αύξηση ή μείωση της ανεργίας,
3. την αύξηση των εσόδων από μισθωτή εργασία (μεταβολές κατώτατου μισθού).
4. Μεταβολές ΑΕΠ

Ο Πίνακας 4.5 παρουσιάζει τον μέσο όρο ανέργων ανά φορολογικό έτος και την αντίστοιχη ανεργία για την περίοδο 2010-2023.

Πίνακας 4.5 – Μέσος όρος Ανέργων ανά έτος

<i>Έτος</i>	<i>Μ.Ο. Ανέργων ανά Φορολογικό Έτος</i>	<i>Ανεργία</i>
2010	599.407,08	12,90%
2011	700.141,41	18,10%
2012	780.888,33	24,80%
2013	861.643,00	27,80%
2014	841.102,92	26,60%
2015	833.935,25	25,00%
2016	874.020,58	23,90%
2017	860.659,50	21,80%
2018	858.252,66	19,70%
2019	993.408,50	17,90%
2020	1.066.831,91	17,60%
2021	1.024.400,33	14,80%
2022	995.884,91	12,40%
2023	954.794,66	11,10%

Πηγή: Προσαρμογή από ΔΥΠΙΑ (2025)

Όπως βλέπουμε, από τα στοιχεία της (ΕΛΣΤΑΤ, 2025), το 2010 το ποσοστό ανεργίας ήταν 12,90% και μέχρι το 2014 εκτινάχθηκε στο 26,60%. Από εκεί και μετά ξεκίνησε η αποκλιμάκωσή του, στο 17,90% το 2019 και στο 11,1% το 2023. Παρόμοια δεδομένα παρουσιάζονται και από το ΕΝΑ (Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών, 2025) βάση στοιχείων της Eurostat . (Eurostat, 2025)

Πριν το 2011, τα πρόστιμα ανασφάλιστης εργασίας δεν ήταν ενιαία και βασίζονταν σε μία σειρά παραμέτρους όπως:

- Τον αριθμό των ανασφάλιστων εργαζομένων.
- Τη διάρκεια της απασχόλησης.
- Την επανάληψη της παράβασης.
- Την μη αναγραφή στον πίνακα προσωπικού.

Για τα έτη 2005-2023, τα δεδομένα προέρχονται από την έκθεση πεπραγμένων Σ.ΕΠ.Ε (Σ.Ε.Π.Ε., 2010-2017). Τα στοιχεία για τα πρόστιμα ετών 2013-2019 για την ανασφάλιστη εργασία ανακτήθηκαν από την ιστοσελίδα Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, επιχειρησιακό σχέδιο «ΑΡΤΕΜΙΣ» (2019). Για τα στοιχεία των ετών πλην της

περιόδου 2013-2019 δεν βρέθηκαν στοιχεία για πρόστιμα αποκλειστικά για την ανασφάλιστη εργασία.

Τα στοιχεία από τις φορολογικές δηλώσεις των τελευταίων ετών με τα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και ατομικών επιχειρήσεων που έχουν δηλώσει οι φορολογούμενοι βρίσκονται στην σελίδα της ΑΑΔΕ (2025). Οι ποσοστιαίες μεταβολές για κάθε έτος θεωρούμε ότι επηρεάζονται όπως προαναφέραμε εκτός από λοιπούς παράγοντες και

- Από την αύξηση του κατώτατου νομοθετημένου μισθού
- Από την αύξηση των θέσεων εργασίας
- Από την επιβολή προστίμων για την αδήλωτη εργασία εξαιτίας της ταυτόχρονης μείωσης της παραβατικής συμπεριφοράς των επιχειρήσεων.

Από τα δεδομένα των πινάκων του παραρτήματος Γ βλέπουμε ότι τα εισοδήματα των φορολογούμενων, όπως δηλώνονται από τις φορολογικές τους δηλώσεις το 2020, έφτασαν στο περίπου ίδιο επίπεδο με εκείνα στο έτος βάσης 2012. Μόλις το 2023 τα εισοδήματα πλησιάζουν εκείνα του έτους 2008. Για τα έτη 2014 μέχρι 2023 η ετήσια μεταβολή των δηλούμενων εισοδημάτων είναι θετική με εξαίρεση το έτος 2020. Σχετικά με τα πρόστιμα που σχετίζονται με τις κυρώσεις της εργατικής νομοθεσίας έχουν αυξηθεί από το 2013 έως το 2019 γεγονός που επιβεβαιώνει την παραβατικότητα των επιχειρήσεων. Από το 2020 και μετά είναι αρκετά μειωμένα που σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις έχουν πλέον συμμορφωθεί σε σύγκριση με το παρελθόν.

Στον πίνακα Γ.8 (Βλ. Παράρτημα Γ) η στήλη που αφορά τα εισοδήματα από μερίσματα εταιρειών που αποδίδουν στους μετόχους (φυσικά πρόσωπα). Σε αυτήν την κατηγορία εισοδημάτων περιλαμβάνονται τα κέρδη από προσωπικές εταιρείες που ιδρύουν οι φορολογούμενοι για να ασκήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα. Ο πίνακας για σύγκριση περιλαμβάνει και την κατηγορία εισοδημάτων ως ατομικές επιχειρήσεις. Βλέπουμε ότι οι μεταβολές στα εισοδήματα από μερίσματα έχουν το ίδιο μοτίβο μεταβολών με τις υπόλοιπες κατηγορίες εισοδημάτων.

Στο επόμενο υπο-κεφάλαιο παρουσιάζουμε το υπόδειγμα της παρούσας μελέτης που διερευνάει την σχέση μεταξύ της εμπορικής δραστηριότητας (ή του εισοδήματος από εμπορικές δραστηριότητες) και των βασικών προσδιοριστικών της.

4.2.2 Μεθοδολογική προσέγγιση ARDL-ECM

Σκοπός της παρούσας οικονομετρικής ανάλυσης είναι αν διερευνηθεί ένα και σε ποιο βαθμό η ένταση των προστίμων (logfine), η εξέλιξη του ΑΕΠ (loggdp), ο κατώτατος μισθός (logminid), και η ανεργία (unemploy) επηρεάζουν μακροχρόνια και βραχυχρόνια τα έσοδα από εμπορικές δραστηριότητες (logcommerce_inc).

Η εμπειρική ανάλυση βασίστηκε στο υπόδειγμα **ARDL (Autoregressive Distributed Lag)**, το οποίο αποτελεί μια από τις πιο ευέλικτες και ισχυρές μεθοδολογικές προσεγγίσεις για τη διερεύνηση μακροχρόνιων και βραχυχρόνιων σχέσεων μεταξύ οικονομικών μεταβλητών. Το υπόδειγμα ARDL εισήχθη αρχικά από τους **Pesaran και Shin (1998)** και **Pesaran, Shin & Smith (2001)**, και έχει καθιερωθεί ως κατάλληλο εργαλείο σε περιπτώσεις όπου οι σειρές δεδομένων είναι συνδυασμός στατικών και μη στατικών μεταβλητών, δηλαδή όταν κάποιες μεταβλητές είναι στάσιμες $I(0)$ και άλλες ολοκληρωμένες πρώτης τάξης $I(1)$.

Η βασική ιδέα του υποδείγματος ARDL είναι η εκτίμηση μιας εξίσωσης που περιλαμβάνει τόσο τις τρέχουσες όσο και τις υστερημένες τιμές της εξαρτημένης μεταβλητής και των ανεξάρτητων μεταβλητών. Με αυτόν τον τρόπο, το υπόδειγμα μπορεί να αποτυπώσει τόσο τη **δυναμική προσαρμογής βραχυχρόνια** όσο και τη **μακροχρόνια σχέση ισορροπίας** μεταξύ των μεταβλητών. Σε αντίθεση με τις κλασικές τεχνικές συνολοκλήρωσης (όπως η μέθοδος Engle–Granger ή Johansen), το ARDL έχει το πλεονέκτημα ότι **δεν απαιτεί όλες οι μεταβλητές να είναι του ίδιου βαθμού ολοκλήρωσης**, γεγονός που το καθιστά ιδανικό για μικρά δείγματα και ετερογενή μακροοικονομικά δεδομένα.

Η διαδικασία εκτίμησης περιλαμβάνει δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο, ελέγχεται η ύπαρξη μακροχρόνιας σχέσης μέσω του **Bound Test for Cointegration**, ο οποίος συγκρίνει τις υπολογιζόμενες τιμές F-στατιστικής με τις κρίσιμες τιμές των Pesaran et al. (2001). Αν η τιμή της F-στατιστικής υπερβαίνει το ανώτερο όριο (upper bound), απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση απουσίας συνολοκλήρωσης και τεκμαίρεται η ύπαρξη μακροχρόνιας σχέσης. Αντίθετα, αν είναι μικρότερη από το κατώτερο όριο (lower bound), δεν υφίσταται μακροχρόνια σχέση, ενώ ενδιάμεσες τιμές αφήνουν το αποτέλεσμα αβέβαιο.

Στο δεύτερο στάδιο, το ARDL μετατρέπεται στη μορφή **ECM (Error Correction Model)**, όπου αποτυπώνεται ο **όρος διόρθωσης σφάλματος (ECT)**, ο οποίος μετρά την ταχύτητα με την οποία οι αποκλίσεις από τη μακροχρόνια ισορροπία διορθώνονται με την πάροδο του

χρόνου. Ο συντελεστής του ECT αναμένεται να είναι **αρνητικός και στατιστικά σημαντικός**, γεγονός που επιβεβαιώνει την ύπαρξη συνολοκλήρωσης και την τάση του συστήματος να επανέρχεται στη μακροχρόνια πορεία ισορροπίας.

Το υπόδειγμα ARDL πλεονεκτεί επίσης στη δυνατότητα ανάλυσης μικρών δειγμάτων και στον υπολογισμό **μακροχρόνιων ελαστικοτήτων** μέσω απλών λόγων συντελεστών. Επίσης, η εισαγωγή διαφορετικών υστερήσεων για κάθε εξηγητική μεταβλητή (distributed lags) επιτρέπει μεγαλύτερη ευελιξία στη δυναμική προσαρμογής, ενώ η ύπαρξη εσωτερικής αυτοπαλινδρόμησης (autoregressive terms) εξασφαλίζει στατιστική συνέπεια και ακρίβεια στις εκτιμήσεις.

Η επιλογή του συγκεκριμένου υποδείγματος στην παρούσα ανάλυση έγινε για τρεις βασικούς λόγους:

- (α) η χρονική σειρά των δεδομένων περιλαμβάνει μεταβλητές με διαφορετικό βαθμό ολοκλήρωσης,
- (β) το μέγεθος του δείγματος (19 ετήσιες παρατηρήσεις) ευνοεί μεθόδους που δεν απαιτούν μεγάλα panel ή πολυδιάστατη συνολοκλήρωση.
- (γ) το ARDL παρέχει τη δυνατότητα σαφούς διάκρισης μεταξύ **βραχυχρόνιων επιδράσεων (short-run dynamics)** και **μακροχρόνιων σχέσεων (long-run equilibrium)**, επιτρέποντας μια πιο ακριβή οικονομική ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Ειδικότερα, στο παρόν πλαίσιο, το υπόδειγμα εφαρμόζεται για τη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της εμπορικής δραστηριότητας (ή του εισοδήματος από εμπορικές δραστηριότητες) (*logcommerce_inc*) και των βασικών προσδιοριστικών της: του πραγματικού ΑΕΠ (*loggdp*), του κατώτατου εισοδήματος ή μισθού (*logminid*), της έντασης των προστίμων ή των ρυθμιστικών κυρώσεων (*logfine*), και της ανεργίας (*unemploy*). Η επιλογή των υστερήσεων βασίστηκε στο κριτήριο πληροφοριών **BIC (Bayesian Information Criterion)**, το οποίο προτιμήθηκε έναντι του AIC λόγω του μικρού μεγέθους δείγματος, ενώ η εκτίμηση έγινε με **ετεροσκεδαστικά-ανθεκτικές (robust) τυπικές αποκλίσεις** για μεγαλύτερη αξιοπιστία των στατιστικών συμπερασμάτων.

Πίνακας 4.6 - Δεδομένα παλινδρόμησης

Έτος	Έσοδα από εμπορικές δραστηριότητες (εκατ. €) (ατομικές επιχειρήσεις) (logcommerce_inc)	ΑΕΠ (εκατ. €) (loggdp)	Κατώτατος Μισθός (logminid)	Έσοδα από πρόστιμα (χιλ. €) (logfine)	Ανεργία (unemploy)
2005	55.982,00	346.758	572,30	5.346,17	10,03%
2006	59.719,00	368.721	608,32	10.639,17	9,02%
2007	62.781,00	379.660	657,90	10.639,17	8,43%
2008	63.677,00	369.194	680,59	9.814,50	7,80%
2009	58.392,00	355.914	739,56	10.885,95	9,75%
2010	57.017,00	331.244	739,56	13.144,90	12,90%
2011	49.530,00	297.234	751,39	10.937,42	18,10%
2012	42.076,00	278.233	586,08	21.452,61	24,80%
2013	38.827,00	278.141	586,08	37.967,61	27,80%
2014	38.801,00	279.088	586,08	100.896,59	26,60%
2015	38.143,00	285.905	586,08	136.859,52	25,00%
2016	37.356,00	282.625	586,08	35.803,09	23,90%
2017	37.113,00	289.321	586,08	120.991,82	21,80%
2018	37.773,00	295.810	586,08	85.572.45	19,70%
2019	39.070,00	302.992	650,00	90.535,91	17,90%
2020	34.673,00	268.864	650,00	16.309,96	17,60%
2021	41.090,00	294.834	650,00	18.450,47	14,80%
2022	47.724,00	311.574	713,00	30.619,67	12,40%
2023	50.369,00	321.144	780,00	38.741,18	11,10%

Η μεθοδολογική αυτή προσέγγιση προσφέρει ένα συνεκτικό πλαίσιο για την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι μακροοικονομικοί και θεσμικοί παράγοντες επιδρούν στην εμπορική δραστηριότητα, επιτρέποντας ταυτόχρονα τη διάκριση μεταξύ άμεσων (βραχυχρόνιων) και διαρθρωτικών (μακροχρόνιων) επιδράσεων.

Γενική Δομή του ECM

Η ECM εξίσωση προκύπτει από το ARDL(1,1,1,1,0), όπου:

- είναι ο όρος διόρθωσης σφάλματος (ECT),
- τα είναι οι μακροχρόνιες ελαστικότητες,
- και οι είναι οι βραχυχρόνιοι συντελεστές.

Ο όρος διόρθωσης σφάλματος (ECT)

Παράμετρος	Συντελεστής	p-value	Ερμηνεία
L1.logcommerce_inc (ADJ) (Εισόδημα από εμπορικές δραστηριότητες)	-0.8402	0.000	Πολύ σημαντικός και αρνητικός.

Ερμηνεία:

Ο ECT δείχνει **ταχύτητα προσαρμογής** προς τη μακροχρόνια ισορροπία:

- Η τιμή **-0.84** σημαίνει ότι περίπου **84% της απόκλισης** από τη μακροχρόνια σχέση διορθώνεται **μέσα σε ένα έτος**.
- Με άλλα λόγια, όταν το εμπορικό εισόδημα αποκλίνει από την ισορροπία του (όπως υπαγορεύουν οι τιμές των GDP, fines, minid, unemploy), το 84% αυτής της απόκλισης εξαλείφεται τον επόμενο χρόνο.

Ο ECT είναι στατιστικά σημαντικός ($p < 0.001$) και με το αναμενόμενο πρόσημο (αρνητικός) — άρα υπάρχει **μακροχρόνια σχέση (cointegration)**.

Πίνακας 4.7- Μακροχρόνιες ελαστικότητες (LR)

Μεταβλητή	Συντελεστής	p-value	Ερμηνεία
Logminid (Κατώτατος Μισθός)	+1.016	0.001	1% αύξηση στο ελάχιστο εισόδημα αυξάνει το εμπορικό εισόδημα κατά 1.02%.
Logfine (Ρυθμιστικές κυρώσεις)	-0.096	0.003	1% αύξηση στα πρόστιμα μειώνει το εμπορικό εισόδημα κατά ~0.10%.
Unemploy (Ανεργία)	+1.981	0.004	1 ποσοστιαία μονάδα αύξηση στην ανεργία συνδέεται μακροχρόνια με 1.98% αύξηση του εμπορικού εισοδήματος (πιθανή αντισταθμιστική δράση μέσω αυτοαπασχόλησης / παράλληλης δραστηριότητας).
Loggdp (ΑΕΠ)	+2.055	0.000	Ισχυρή θετική σχέση: 1% αύξηση στο ΑΕΠ αυξάνει μακροχρόνια την εμπορική δραστηριότητα κατά 2.06%.

Η μακροχρόνια ισορροπία χαρακτηρίζεται από:

- ισχυρή επίδραση του ΑΕΠ (elasticity > 2),
- σημαντική θετική συμβολή του κατώτατου εισοδήματος, που ενισχύει τη ζήτηση και την κατανάλωση,
- αρνητική επίδραση των προστίμων, που περιορίζουν την εμπορική δραστηριότητα,
- και αντιστάθμιση από την ανεργία, η οποία υποδηλώνει πιθανή “μετακίνηση” εισοδήματος σε άτυπη ή εναλλακτική δραστηριότητα.

Πίνακας 4.8- Βραχυχρόνιες επιδράσεις (SR)

Μεταβλητή $\Delta()$	Συντελεστής	p-value	Ερμηνεία
$(\Delta)\log\text{minid}$	-0.5373	0.012	Σημαντική αρνητική επίδραση βραχυχρόνια: μια αύξηση στο ελάχιστο εισόδημα μειώνει προσωρινά την εμπορική δραστηριότητα (~0.54%) λόγω κόστους προσαρμογής ή καθυστέρησης στη ζήτηση.
$(\Delta)\log\text{fine}$	+0.0374	0.010	Θετική βραχυχρόνια αντίδραση: οι αυξήσεις στα πρόστιμα ίσως συνδέονται με άμεση προσαρμογή ή συμμόρφωση που προσωρινά αυξάνει τις συναλλαγές.
$(\Delta)\text{unemploy}$	-2.1094	0.023	Βραχυχρόνια, η αύξηση της ανεργίας μειώνει την εμπορική δραστηριότητα (~2.1%), αλλά το φαινόμενο αντιστρέφεται μακροχρόνια (όπως φαίνεται στο LR).

Πίνακας 4.9 - Συνολική εικόνα του ARDL–ECM

Κατηγορία	Εύρημα
Cointegration (μακροχρόνια σχέση)	Παρούσα (ECT = -0.84, $p < 0.001$)
Ταχύτητα προσαρμογής	84% της ανισορροπίας διορθώνεται ανά έτος
Μακροχρόνια ελαστικότητα ΑΕΠ	+2.06
Μακροχρόνια ελαστικότητα προστίμων	-0.10
Μακροχρόνια ελαστικότητα ελάχιστου εισοδήματος (ΜΙΣΘΟΣ)	+1.02
Μακροχρόνια ελαστικότητα ανεργίας	+1.98
Βραχυχρόνια δυναμική	Αρνητική επίδραση $(\Delta)\log\text{minid}$, θετική $(\Delta)\log\text{fine}$, αρνητική $(\Delta)\text{unemploy}$
Προσαρμογή	Πολύ γρήγορη και στατιστικά σημαντική

Πριν από την εκτίμηση του υποδείγματος ARDL πραγματοποιήθηκε μια σειρά **διαγνωστικών ελέγχων** στασιμότητας και εγκυρότητας των χρονοσειρών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του υποδείγματος.

Αρχικά, εφαρμόστηκε ο έλεγχος Augmented Dickey–Fuller (ADF) για την ύπαρξη μοναδιαίας ρίζας σε κάθε μεταβλητή. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι περισσότερες σειρές δεν είναι στάσιμες στη στάθμη τους αλλά καθίστανται στάσιμες μετά τη λήψη πρώτων διαφορών, γεγονός που υποδηλώνει ότι είναι ολοκληρωμένες πρώτης τάξης $I(1)$. Εξαίρεση αποτέλεσε η μεταβλητή *unemploy*, η οποία βρέθηκε στάσιμη στη στάθμη $I(0)$, και ενδεχομένως και η *logminid*, η οποία παρουσίασε οριακά σταθερή συμπεριφορά. Η ύπαρξη μεικτού βαθμού ολοκλήρωσης ($I(0)$ και $I(1)$) επιβεβαιώνει την καταλληλότητα του υποδείγματος ARDL, το οποίο έχει σχεδιαστεί ακριβώς για τέτοιες περιπτώσεις.

Για την ενίσχυση της αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων του ADF, πραγματοποιήθηκε και ο KPSS έλεγχος (Kwiatkowski–Phillips–Schmidt–Shin), ο οποίος έχει την αντίθετη μηδενική υπόθεση – δηλαδή ότι η σειρά είναι στάσιμη. Ο συνδυασμός των δύο τεστ επέτρεψε αμφίδρομη επαλήθευση:

οι μεταβλητές *logcommerce_inc*, *logfine* και *loggdp* κρίθηκαν μη στάσιμες στη στάθμη (σύμφωνα με $KPSS >$ κρίσιμης τιμής στο 5%), ενώ η *unemploy* και εν μέρει η *logminid* βρέθηκαν στάσιμες. Η σύγκλιση των ADF και KPSS ελέγχων επιβεβαίωσε ότι καμία από τις μεταβλητές δεν είναι ολοκληρωμένη δεύτερης τάξης $I(2)$, γεγονός που αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ορθότητα του ARDL.

Ακολούθως, εκτελέστηκε ο Bound Test for Cointegration (Pesaran et al., 2001), προκειμένου να ελεγχθεί η ύπαρξη μακροχρόνιας σχέσης συνολοκλήρωσης μεταξύ των μεταβλητών. Ο έλεγχος αυτός συγκρίνει την υπολογιζόμενη F-στατιστική με τα θεωρητικά όρια (lower και upper bounds). Στην παρούσα ανάλυση, η τιμή της F-στατιστικής υπερέβη το ανώτερο κρίσιμο όριο στο επίπεδο σημαντικότητας 5%, οδηγώντας στην απόρριψη της μηδενικής υπόθεσης και στην αποδοχή ότι υπάρχει μακροχρόνια σχέση ισορροπίας μεταξύ της εξαρτημένης και των ανεξάρτητων μεταβλητών.

Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν οι βασικοί διαγνωστικοί έλεγχοι σταθερότητας και υπολειμμάτων του εκτιμημένου υποδείγματος ARDL:

- Breusch–Godfrey test (estat bgodfrey) για την ύπαρξη αυτοσυσχέτισης στα κατάλοιπα,
- White/ Breusch–Pagan test (estat hettest) για ετεροσκεδαστικότητα,
- και τα CUSUM και CUSUM of Squares tests για τη σταθερότητα των παραμέτρων στο χρόνο.

Τα αποτελέσματα των ελέγχων έδειξαν ότι το μοντέλο δεν παρουσιάζει σημαντική αυτοσυσχέτιση ή ετεροσκεδαστικότητα, ενώ οι CUSUM καμπύλες παρέμειναν εντός των 5% ορίων εμπιστοσύνης, επιβεβαιώνοντας τη στατιστική σταθερότητα και διαχρονική αξιοπιστία του υποδείγματος.

Η συνολική διαγνωστική εικόνα επιβεβαιώνει ότι το χρησιμοποιούμενο υπόδειγμα ARDL πληροί όλες τις αναγκαίες προϋποθέσεις εφαρμογής: οι μεταβλητές δεν είναι ολοκληρωμένες δεύτερης τάξης, υπάρχει μακροχρόνια συνολοκλήρωση, και τα διαγνωστικά τεστ σταθερότητας και ορθότητας των καταλοίπων επιβεβαιώνουν την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων.

4.2.3 Αποτελέσματα και Συζήτηση

Η εκτίμηση του υποδείγματος ARDL(1,1,1,1,0), με εξαρτημένη το λογάριθμο του εισοδήματος από εμπορικές δραστηριότητες (ή όπως θα αναφέρεται εναλλακτικά στο κείμενό μας εμπορική δραστηριότητα) (*logcommerce_inc*), παρείχε σαφή και στατιστικά ισχυρά αποτελέσματα τόσο στη βραχυχρόνια όσο και στη μακροχρόνια διάσταση. Το μοντέλο παρουσιάζει υψηλή προσαρμοστικότητα ($R^2 = 0.97$) και χαμηλό σφάλμα πρόβλεψης (Root MSE = 0.0227), γεγονός που επιβεβαιώνει την καλή ερμηνευτική του ικανότητα στο δείγμα των ετών 2006–2023.

Η μορφή διόρθωσης σφάλματος (ECM) αποκάλυψε ότι ο όρος προσαρμογής είναι αρνητικός και ιδιαίτερα σημαντικός στατιστικά (-0.84 , $p < 0.001$). Το εύρημα αυτό έχει κρίσιμη σημασία, καθώς υποδηλώνει την ύπαρξη σταθερής μακροχρόνιας σχέσης μεταξύ της εμπορικής δραστηριότητας και των προσδιοριστικών μεταβλητών — του ΑΕΠ, του κατώτατου εισοδήματος, των προστίμων και της ανεργίας. Ο συντελεστής -0.84 σημαίνει ότι περίπου 84% της απόκλισης από τη μακροχρόνια ισορροπία διορθώνεται μέσα σε ένα έτος. Με άλλα λόγια, όταν το σύστημα απομακρύνεται από τη μακροχρόνια πορεία του, επανέρχεται ταχύτατα, κάτι που μαρτυρά υψηλό βαθμό δυναμικής σταθερότητας.

Στη μακροχρόνια διάσταση, οι εκτιμώμενες ελαστικότητες είναι όλες στατιστικά σημαντικές και συμφωνούν με την οικονομική θεωρία. Η μεταβλητή *loggdpr* παρουσιάζει την υψηλότερη επίδραση: μια αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1% αυξάνει το εμπορικό εισόδημα κατά περίπου 2.06%, αναδεικνύοντας τον έντονα προκυκλικό χαρακτήρα της εμπορικής δραστηριότητας. Η σχέση αυτή είναι αναμενόμενη, δεδομένου ότι η ανάπτυξη της οικονομίας ενισχύει τη ζήτηση, την κατανάλωση και τις επιχειρηματικές συναλλαγές.

Εξίσου ενδιαφέρον είναι το αποτέλεσμα για την *logminid*, που εκφράζει το επίπεδο του κατώτατου εισοδήματος ή μισθού. Η μακροχρόνια ελαστικότητα είναι περίπου +1.02, υποδεικνύοντας ότι η βελτίωση των εισοδηματικών συνθηκών των νοικοκυριών συνδέεται άμεσα με αύξηση της εμπορικής δραστηριότητας, πιθανότατα μέσω του πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος της κατανάλωσης. Η θετική αυτή σχέση ενισχύει την υπόθεση ότι οι πολιτικές που αυξάνουν το διαθέσιμο εισόδημα στα χαμηλά στρώματα μπορούν να τονώσουν τη συνολική οικονομική δραστηριότητα.

Αντίθετα, η μεταβλητή *logfine*, που αποτυπώνει την ένταση των προστίμων ή των ρυθμιστικών κυρώσεων, έχει αρνητικό συντελεστή (-0.096 , $p = 0.003$). Το αποτέλεσμα αυτό ερμηνεύεται ως ένδειξη ότι η αυστηροποίηση της εποπτείας και των κυρώσεων ασκεί αρνητική πίεση στην εμπορική δραστηριότητα, είτε λόγω αυξημένου κόστους συμμόρφωσης είτε λόγω αποθάρρυνσης οικονομικών φορέων από την ανάληψη επιχειρηματικού ρίσκου. Η επίδραση αυτή δεν είναι απλώς στατιστικά αλλά και οικονομικά σημαντική, καθώς υποδεικνύει ότι η ρυθμιστική αυστηρότητα έχει μακροχρόνια επίπτωση στη δυναμική της αγοράς.

Η ανεργία παρουσιάζει θετική μακροχρόνια ελαστικότητα (1.98, $p = 0.004$), εύρημα που εκ πρώτης όψεως φαίνεται αντιφατικό. Μια πιθανή ερμηνεία είναι ότι η αύξηση της ανεργίας ωθεί μέρος του πληθυσμού προς μικρές μορφές αυτοαπασχόλησης, παράλληλες ή άτυπες δραστηριότητες που ενισχύουν προσωρινά το εμπορικό εισόδημα, ιδίως σε περιόδους κρίσης ή αδυναμίας του επίσημου τομέα να απορροφήσει εργατικό δυναμικό. Πρόκειται για χαρακτηριστικό που έχει καταγραφεί και σε άλλες οικονομίες με έντονο μικροεπιχειρηματικό ιστό, όπου η ανεργία συχνά συνοδεύεται από αύξηση της “παράλληλης” οικονομικής δραστηριότητας.

Στη βραχυχρόνια διάσταση, τα αποτελέσματα αποκαλύπτουν σημαντικές αλλά πιο ρευστές σχέσεις. Οι μεταβολές του κατώτατου εισοδήματος (*Δlogminid*) επηρεάζουν αρνητικά την

εμπορική δραστηριότητα στο ίδιο έτος (-0.54 , $p = 0.012$). Το φαινόμενο αυτό πιθανόν οφείλεται σε καθυστερήσεις προσαρμογής της αγοράς ή σε προσωρινή αύξηση του κόστους εργασίας, πριν ενεργοποιηθούν τα θετικά εισοδηματικά αποτελέσματα στην κατανάλωση. Παρομοίως, η μεταβολή των προστίμων (*Δlogfine*) έχει βραχυχρόνια θετική επίδραση ($+0.037$, $p = 0.010$), υποδηλώνοντας ότι η εντατικοποίηση των ελέγχων ίσως συνδέεται με αύξηση της καταγεγραμμένης δραστηριότητας, λόγω προσωρινής συμμόρφωσης ή επιφανειακής κινητοποίησης των επιχειρήσεων. Αντίθετα, οι βραχυχρόνιες μεταβολές της ανεργίας (*Δunemploy*) έχουν έντονη αρνητική επίδραση (-2.11 , $p = 0.023$), αντανακλώντας την άμεση επίπτωση της απώλειας απασχόλησης στη ζήτηση και στη ρευστότητα της αγοράς.

Συνολικά, το υπόδειγμα αποτυπώνει έναν **διπλό μηχανισμό επίδρασης**: βραχυχρόνια, οι μεταβολές των βασικών μακροοικονομικών και θεσμικών μεταβλητών προκαλούν αναταράξεις που σχετίζονται με το κόστος προσαρμογής και τη δυναμική της ζήτησης· μακροχρόνια όμως, η εμπορική δραστηριότητα εναρμονίζεται με μια σταθερή πορεία ισορροπίας που εξαρτάται κυρίως από το ΑΕΠ, το επίπεδο εισοδήματος και το ρυθμιστικό πλαίσιο. Η ταχεία ταχύτητα προσαρμογής ($ECT = -0.84$) δείχνει ότι η αγορά διαθέτει υψηλό βαθμό ευελιξίας και επανέρχεται γρήγορα στις συνθήκες ισορροπίας μετά από βραχυπρόθεσμες διαταραχές.

Το συνολικό εύρημα ενισχύει την υπόθεση ότι οι θεσμικοί και μακροοικονομικοί παράγοντες συνδιαμορφώνουν την εμπορική δυναμική της οικονομίας. Η οικονομική ανάπτυξη λειτουργεί ως η βασική κινητήρια δύναμη, το εισοδηματικό επίπεδο ενισχύει τη βιωσιμότητα της ζήτησης, ενώ η αυστηρή ρύθμιση επιφέρει ανασταλτικές επιδράσεις. Παράλληλα, η σχέση ανεργίας–εμπορικού εισοδήματος αναδεικνύει τη σημασία των δομών απασχόλησης και του τρόπου με τον οποίο οι κοινωνικοί παράγοντες διαχέονται στις οικονομικές επιδόσεις.

4.2.4 Συμπεράσματα

Η ανάλυση του ARDL(1,1,1,1,0) προσφέρει μια ολοκληρωμένη εικόνα των δυναμικών σχέσεων που διέπουν την εμπορική δραστηριότητα στην περίοδο 2006–2023. Η ύπαρξη σταθερής μακροχρόνιας σχέσης, η ταχεία ταχύτητα προσαρμογής και οι σημαντικές ελαστικότητες σε σχέση με το ΑΕΠ, τα εισοδήματα και τις ρυθμιστικές πολιτικές δείχνουν ότι η εμπορική οικονομία ανταποκρίνεται με συνέπεια στα θεμελιώδη μακροοικονομικά

σήματα. Η πολιτική ερμηνεία των αποτελεσμάτων είναι σαφής: η ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας και της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών έχει διατηρήσιμα θετικά αποτελέσματα, ενώ η υπερβολική ρυθμιστική αυστηρότητα ενδέχεται να περιορίσει τη δυναμική των συναλλαγών.

Τα αποτελέσματα παρέχουν ισχυρή εμπειρική στήριξη στη χρήση υποδειγμάτων ARDL σε μικρά δείγματα, καθώς επιτρέπουν τη διάκριση μεταξύ βραχυχρόνιων και μακροχρόνιων επιδράσεων ακόμη και σε περιβάλλον υψηλής συσχέτισης. Το υπόδειγμα εμφανίζεται στατιστικά αξιόπιστο και οικονομικά συνεπές, προσφέροντας μια βαθύτερη κατανόηση της αλληλεπίδρασης ανάμεσα στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική πολιτική και τη ρυθμιστική πειθαρχία. Σε μελλοντική έρευνα, η ανάλυση θα μπορούσε να επεκταθεί με προσθήκη δομικών μεταβλητών (π.χ. πληθωρισμός, δημόσιες δαπάνες, φορολογικά έσοδα) με την απαραίτητη ωστόσο αύξηση της χρονοσειράς των παρατηρήσεων ή με εφαρμογή δυναμικών τεχνικών (Dynamic ARDL, Bayesian ARDL) για την περαιτέρω διερεύνηση της ανθεκτικότητας των σχέσεων αυτών στο χρόνο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Συμπεράσματα και Προτάσεις

Η παρούσα διπλωματική ανέδειξε τον πολυδιάστατο αντίκτυπο της ψηφιακής μετάβασης του ελληνικού φορολογικού συστήματος, με επίκεντρο την καθιέρωση ηλεκτρονικών πληρωμών και της πλατφόρμας myData ως βασικών μηχανισμών ενίσχυσης της φορολογικής συμμόρφωσης και διαφάνειας.

5.1 Συμπεράσματα

Η θεσμοθέτηση της υποχρεωτικής χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών (Ν. 4446/2016 και Ν. 5073/2023) είχε καταλυτική επίδραση στη φορολογική διαφάνεια και στον περιορισμό της παραοικονομίας. Η σταδιακή μείωση των συναλλαγών με μετρητά και η επέκταση των ηλεκτρονικών αποδείξεων οδήγησαν σε αύξηση των φορολογικά δηλωμένων συναλλαγών, σε διεύρυνση της φορολογικής βάσης, και σε βελτίωση της εμπιστοσύνης του κράτους προς τους φορολογουμένους. Παράλληλο το μέτρο λειτούργησε ως μέσο κοινωνικής εκπαίδευσης στη χρήση ψηφιακών υπηρεσιών, ενισχύοντας τον δείκτη ψηφιακής ωριμότητας της χώρας.

Η καθολική εφαρμογή του my Data σηματοδότησε την πρώτη πλήρως ψηφιακή προσέγγιση στη φορολογική διοίκηση της Ελλάδας. Η δυνατότητα άμεσης διαβίβασης, επαλήθευσης και διασταύρωσης δεδομένων ενίσχυσε τον φορολογικό έλεγχο και περιόρισε τις πλασματικές δηλώσεις πλασματικών δαπανών ή εσόδων. Ταυτόχρονα, όμως, η εφαρμογή του συστήματος αποκάλυψε και διοικητικές ανεπάρκειες, όπως την ανομοιογένεια των ΕΡΡ συστημάτων, τις καθυστερήσεις ενημέρωσης και την ανάγκη συνεχούς εκπαίδευσης λογιστών και επιχειρήσεων.

Η σταδιακή αυστηροποίηση των κυρώσεων (ιδίως με τον Ν.5104/2024 και τις συνεχείς τροποποιήσεις του) συνέβαλε στην εμπέδωση κουλτούρας συμμόρφωσης, αλλά δημιούργησε νέα ζητήματα αναλογικότητας. Το ύψος των προστίμων των 10.000€ ή 20.000€ για μη διασύνδεση POS–ταμειακής, τα μη ενεργοποιημένα από το ΥΠΟΙΚ πρόστιμα για εκπρόθεσμη ή μη υποβολή δεδομένων στο myDATA εγείρουν ερωτήματα ως προς τη δίκαιη διασύνδεση κόστους – οφέλους, ιδίως σε επιχειρήσεις χαμηλής ρευστότητας. Η προσπάθεια της Ελληνικής αρχής για περιορισμό της φοροδιαφυγής και η αίτηση για μείωση του ορίου των συναλλαγών στα 300€ βρήκε αρνητική την Ε.Κ.Τ. (βλέπε στο Παράρτημα Α ολόκληρη την γνωμοδότηση της Ε.Κ.Τ.) Η ελληνική εμπειρία δείχνει ότι η απλή αυστηριοποίηση των προστίμων δεν είναι αρκετή. Τα αποτελέσματα μείωσης του

κενού ΦΠΑ είναι εντυπωσιακά, στο 13,7% το 2022 από 17,5% το 2021, (Α.Α.Δ.Ε., 2024) απέχει όμως μακριά από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο που είναι 6% (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2024). Η Α.Α.Δ.Ε. εκτιμά ότι θα εκλείψει αυτή η διαφορά μέχρι το 2029 (CNN GREECE, 2025) αλλά εκτιμούμε ότι η αποτελεσματική συμμόρφωση προϋποθέτει συνδυασμό κινήτρων και κυρώσεων.

Η εμπειρική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε με βάση τα δευτερογενή δεδομένα της ΑΑΔΕ (2011–2023) καθώς και τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις τραπεζών, ανέδειξε σαφή και μετρήσιμα αποτελέσματα των ψηφιακών μεταρρυθμίσεων στη φορολογική διοίκηση. Πρώτον, τα δεδομένα δείχνουν σταθερή αύξηση των δηλωμένων καταναλωτικών δαπανών και των φορολογικών εσόδων μετά το 2018, με εντυπωσιακή άνοδο 118% την περίοδο 2021-2023. Το γεγονός αυτό συνδέεται άμεσα με τη σύνδεση του αφορολόγητου με ηλεκτρονικές πληρωμές, την διασύνδεση POS-ταμειακών μηχανών, και την ενεργοποίηση της πλατφόρμας myData. Ωστόσο, η θετική αυτή εξέλιξη συνοδεύτηκε από μετακύλιση κόστους συμμόρφωσης στις επιχειρήσεις. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ειδικότερα, επωμίστηκαν το κόστος εγκατάστασης, συντήρησης και λειτουργίας των ηλεκτρονικών συστημάτων POS, ERP, και ηλεκτρονικών παροχών, καθώς και τραπεζικών προμηθειών, των οποίων τα καθαρά έσοδα, ανέρχονται σε περίπου 1.780.014,00 € εκατομμύρια ευρώ το 2023.

Δεύτερον, η ανάλυση των εσόδων φυσικών και νομικών προσώπων κατέδειξε ότι οι νομικές οντότητες παρουσίασαν αύξηση 71% στα ακαθάριστα έσοδα από το 2011 έως το 2023, γεγονός που υποδηλώνει μεγαλύτερη συμμόρφωση και καταγραφή συναλλαγών. Οι ατομικές επιχειρήσεις, αντίθετα, μόλις το 2023 επανήλθαν στα επίπεδα του 2011, υποδηλώνοντας ασύμμετρη προσαρμογή μεταξύ μικρών και μεγαλύτερων οικονομικών μονάδων.

Τρίτον, ο χρηματοπιστωτικός τομέας αποτέλεσε τον κύριο ωφελούμενο της ψηφιακής μετάβασης. Η αύξηση των συναλλαγών μέσω καρτών και ηλεκτρονικών καναλιών οδήγησε σε σημαντική αύξηση των τραπεζικών εσόδων από προμήθειες (αύξηση 75%, την περίοδο 2019-2024). Εν αντιθέσει με τον ιδιωτικό τομέα που επωμίστηκε τα κόστη προσαρμογής χωρίς θεσμική αντιστάθμιση, γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη αναλογικής ανακατανομής του κόστους ψηφιακής συμμόρφωσης.

Επιπροσθέτως, η ανάλυση του ΑΕΠ και των φορολογικών δεικτών έδειξε ότι οι ψηφιακές μεταρρυθμίσεις συνέπεσαν με αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας και διεύρυνση της φορολογικής βάσης, επιβεβαιώνοντας τη θετική συσχέτιση μεταξύ ψηφιακής συμμόρφωσης και δημοσιονομικής απόδοσης.

Τα εμπειρικά ευρήματα τεκμηριώνουν ότι η ψηφιακή μεταρρύθμιση έχει επιφέρει ουσιαστικά και μετρήσιμα αποτελέσματα στην ενίσχυση των δημοσίων εσόδων και της φορολογικής διαφάνειας, αν και η κατανομή του κόστους παραμένει ανισομερής εις βάρος των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων. Η πραγματικότητα αυτή αναδεικνύει την ανάγκη για ύπαρξη αναλογικότητας και κοινωνικής δικαιοσύνης στην εφαρμογή της ψηφιακής φορολογικής πολιτικής.

5.2 Προτάσεις

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων καταδεικνύει ότι παρά τα αναμφισβήτητα θετικά αποτελέσματα της ψηφιακής μεταρρύθμισης στη φορολογική διοίκηση, απαιτείται περαιτέρω θεσμική και λειτουργική αναπροσαρμογή ώστε το σύστημα να καταστεί πιο αναλογικό, αποτελεσματικό και κοινωνικά δίκαιο.

Στα πλαίσια αυτά, με την συνεχή ψηφιακή παρακολούθηση από την Α.Α.Δ.Ε., θα μπορούσε να καθιερωθεί η κλιμακωτή επιβολή προστίμων με αρχική προειδοποίηση και δυνατότητα διορθωτικής ενέργειας πριν από την επιβολή κυρώσεων, ιδίως για μικρές επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες. Παράλληλα, η θεσμοθέτηση μηχανισμού εξωδικαστικής ρύθμισης προστίμων θα μπορούσε να επιτρέπει τη διοικητική επίλυση μικροπαραβάσεων χωρίς χρονοβόρες και δαπανηρές δικαστικές διαδικασίες. Επίσης, προτείνεται η οικονομική ελάφρυνση του ιδιωτικού τομέα, ο οποίος έχει επιβαρυνθεί με το κόστος προσαρμογής στις νέες ψηφιακές υποχρεώσεις. Το κράτος θα πρέπει να συνεχίζει να υποστηρίζει την επιχειρηματικότητα και ειδικά τις νέες επιχειρήσεις μέσω κινήτρων και χρηματοδοτικών εργαλείων, τα οποία ήδη έχει εφαρμόσει όπως επιδοτήσεις, φοροαπαλλαγές και προγράμματα ψηφιακού μετασχηματισμού, προκειμένου να περιοριστεί το κόστος συμμόρφωσης και να ενισχυθεί η συμμετοχή τους στην ψηφιακή οικονομία.

Επιπλέον, οι αρμόδιες αρχές καλούνται να μεριμνούν για την αναβάθμιση των ψηφιακών υποδομών της φορολογικής διοίκησης, ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή και αξιόπιστη λειτουργία των ψηφιακών πλατφορμών. Η πλατφόρμα myDATA χρειάζεται συνεχή τεχνική βελτίωση, σταθερότητα και πλήρη διαλειτουργικότητα με γνώμονα την

αποτελεσματικότητα και να αποσυνδεθούν από αυτό οι υψηλές κυρώσεις σε βαθμό εξόντωσης μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Εξίσου κρίσιμη είναι η ανάγκη κατανόησης του συστήματος και η δημιουργία εσωτερικών εργαλείων ελέγχου τα οποία με την ενοποίηση των ψηφιακών μητρώων (ΑΑΔΕ, ΓΕΜΗ, ΕΡΓΑΝΗ) σε ένα ενιαίο πληροφοριακό περιβάλλον θα διευκολύνει τον κρατικό έλεγχο και να περιοριστεί το φαινόμενο των επαναλαμβανόμενων δηλωτικών υποχρεώσεων από πλευράς φορολογούμενων.

Η ενίσχυση της φορολογικής παιδείας και συνείδησης αποτελεί βασική προϋπόθεση για βιώσιμη συμμόρφωση. Εκπαιδευτικά προγράμματα και ψηφιακά εργαλεία ενημέρωσης παρέχουν τη δυνατότητα περιορισμού των λαθών και ενίσχυσης της διαφάνειας, ενώ η συμμετοχή των πολιτών μέσω μηχανισμών ανατροφοδότησης συμβάλλει σε μια πιο προσαρμοσμένη και αξιόπιστη φορολογική διοίκηση. Στόχος η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης μεταξύ του κράτους και των φορολογούμενων.

Σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, η βιωσιμότητα της ψηφιακής φορολογικής μεταρρύθμισης εξαρτάται από την ύπαρξη ενός σταθερού θεσμικού περιβάλλοντος, σταθερό φορολογικό πλαίσιο, την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της δημόσιας διοίκησης και την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ κράτους, επιχειρήσεων και χρηματοπιστωτικού τομέα. Η επιτυχία μιας μεταρρύθμισης δεν κρίνεται μόνο από τα δημοσιονομικά αποτελέσματα, αλλά και από το αν θα καταφέρει να θεμελιώσει μια σχέση εμπιστοσύνης και διαφάνειας στις οικονομικές σχέσεις κράτους και πολιτών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Συμβούλιο της Επικρατείας . (2017, 09 19). *ΣτΕ 2151/2017 - Εντός των ορίων του Συντάγματος το πρόστιμο των 10.500 ευρώ για την αδήλωτη εργασία*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/news/36819/ste-21512017-entos-twn-oriwn-toy-syntagmatos-to-prostimo-twn-10500-eyrw-gia-thn-adhlwth-ergasia>
- Allingham, M.G. & Sandmo A. (1972). *Income tax evasion: A theoretical analysis*. Journal of Public Economics.
- Anne Brockmeyer, Magaly Sáenz Somarriba. (2022, February). Electronic Payment Technology and Tax Compliance, Evidence from Uruguay's Financial Inclusion Reform. *World Bank Group, Macroeconomics, Trade and Investment Global Practice* .
- Banerjee, A., Dolado, J. J., & Mestre, R. (1998, 3 19). Error-correction mechanism tests for cointegration in a single-equation framework. *Journal of Time Series Analysis*,, σσ. 267-283. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1111/1467-9892.00091>
- Bounie, D. F. (2016). *Consumer payment choice and merchant acceptance*. Review of Network Economics.
- Brockmeyer, A. & Sáenz Somarriba, M. (2025). Electronic Payment Technology and Tax Compliance: Evidence from Uruguay's Financial Inclusion Reform. *American Economic Journal: Economic Policy*, σσ. 242-272.
- Campbell, Donald T., & Stanley, Julian C. (2015). *Experimental and quasi-experimental designs for research*. Houghton Mifflin Company.
- Chetty, R., Looney, A., & Kroft, K. (2009). Salience and taxation: Theory and evidence. *American Economic Review*, σσ. 1145-1177.
- CMSPi and Zephyre. (2021, 05 24). *How much are European merchants paying to accept card payments?* Ανάκτηση από <https://www.paymentscardsandmobile.com/how-much-are-european-merchants-paying-to-accept-card-payments/>
- CNN GREECE. (2025, 02 27). *Πιτσιλής: Η Ελλάδα θα μειώσει το κενό ΦΠΑ στο 5% το 2029*. (Χ. Στέτου, Επιμελητής) Ανάκτηση από <https://www.cnn.gr/oikonomia/anaptyxi/story/464950/pitsilis-aade-stoxos-to-keno-fpa-to-2029-na-ftasei-sto-5>

- De Paula, A. &. (2010). Value-added taxes, chain effects, and informality. *Review of Economic Studies*.
- Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1979, 11 01). Distribution of the estimators for autoregressive time series with a unit root. *Journal of the American Statistical Association*, 74(366a),, σσ. 427-431. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1080/01621459.1979.10482531>
- Elorus. (2025, 10 22). *FAQ για την ηλεκτρονική τιμολόγηση: Όλα όσα απασχολούν τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων*. Ανάκτηση από <https://www.elorus.com/el/blog/ilektroniki-timologisi>
- Engle, R. F., & Granger, C. W. J. (1987, 03). Co-integration and error correction: Representation, estimation, and testing. *Econometrica*, 55(2),, σσ. 251-276. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.2307/1913236>
- European Commission. (2023). *Digital Transformation of Tax Administrations in the EU*. Brussels: European Commission Directorate for Taxation.
- European Commission. (2024). *European Digital Economy and Society Index (DESI) Report 2024*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- European Union. (2024). *VAT Gap in the EU*. Ανάκτηση από <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/298d43e2-bd28-11ef-91ed-01aa75ed71a1/language-en>
- European Union. (2025, 10 25). *Regulation (EU) 2015/751 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2015 on interchange fees for card-based payment transactions (Text with EEA relevance)*. Ανάκτηση από <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2015/751/oj/eng>
- Eurostat. (2025, Μάρτιος 27). *Purchasing power parities and GDP per capita - preliminary estimate*. Ανάκτηση από https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Purchasing_power_parities_and_GDP_per_capita_-_preliminary_estimate
- Eurostat. (2025). *Unemployment rates by educational attainment level*. Ανάκτηση από https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsa_urgaed__custom_15055458/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=4c600a17-1d35-4fb5-bd3a-59519db6da65&c=1737097708508
- Financial Times. (2025, 07 11). *Financial Times: how Greece came back from the abyss – The mistakes of the first programme, Tsipras' blunder and the restoration of growth*.

Ανάκτηση από <https://en.protothema.gr/2025/07/11/financial-times-how-greece-came-back-from-the-abyss-the-mistakes-of-the-first-programme-tsipras-blunder-and-the-restoration-of-growth/>

Harberger, A. C. (1962, June). The incidence of the corporation income tax. *Journal of Political Economy*, σσ. 215-240.

hovus conceptus. (2025, 11 01). *hovus conceptus*. Ανάκτηση από <https://timologisi.online/>

IMF. (2019). *Greece's Chief Tax Collector is on a Mission to Improve Compliance*. Finance & Development.

i-Spirit. (2025, 11 01). *Υπηρεσίες Πιστοποιημένου Παρόχου Ηλεκτρονικής Τιμολόγησης*. Ανάκτηση από <https://www.i-spirit.gr/paroxos-ilektronikis-timologisis-ypahes-ispirit>

Jean-Charles Rochet, Jean Tirole. (2003, June). Platform Competition in Two-Sided Markets. *Journal of the European Economic Association*,, σσ. 990-1029.

Kleven, H., Knudsen, M., Kreiner, C., Pedersen, S., & Saez, E. (2011, May 04). Unwilling or unable to cheat? Evidence from a tax audit experiment in Denmark. *Econometrica*.

Kounadeas, T. (2023). The Effectiveness of Digital Payments in Tackling Tax Evasion in Greece. *International Journal of Economics & Business Administration*.

Kwiatkowski, D., Phillips, P. C. B., Schmidt, P., & Shin, Y. (1992, October & December). Testing the null hypothesis of stationarity against the alternative of a unit root. *Journal of Econometrics*, 54(1–3),, σσ. 159-178. Ανάκτηση από <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/030440769290104Y?via%3Dihub>

Madzharova, B. (2014). The impact of cash and card transactions on VAT collection efficiency. The usage, costs and benefits of cash—revisited,, σσ. 521-559.

myAADE. (2025, 11 01). *Αδειοδοτημένα λογισμικά παρόχων ηλεκτρονικής τιμολόγησης*. Ανάκτηση από <https://www.aade.gr/mydata/adeiodotimena-logismika-parohon-ilektronikis-timologisis>

Nicolaides, P. (2021). *Income Tax Incentives for Electronic Payments: Evidence from Greece's Electronic Consumption Tax Discount*. Working Paper.

- Nicolaides, P. (2023, 4 26). Digital transformation and fiscal integrity in the European South. *Journal of Policy Reform*, σσ. 299-317.
- OECD FORUM ON TAX ADMINISTRATION. (2022). *Tax Administration 3.0 and Electronic Invoicing - Initial Findings*. OECD.
- Pesaran, M. H., & Shin, Y. (1998). An autoregressive distributed-lag modelling approach to cointegration analysis. Στο *In S. Strom (Ed.), Econometrics and Economic Theory in the 20th Century: The Ragnar Frisch Centennial Symposium* (σσ. 371-413). Cambridge University Press.
- Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001, 06 22). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. *Journal of Applied Econometrics*, 16(3), σσ. 289-326. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1002/jae.616>
- Phillips, P. C. B., & Perron, P. (1988, 06 01). Testing for a unit root in time series regression. *Biometrika*, 75(2), σσ. 335-346. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.1093/biomet/75.2.335>
- Pomeranz, D. (2015, August). No taxation without information: Deterrence and self-enforcement in the value added tax. *American Economic Review*, σσ. 2539–2569.
- SAVY. (n.d.). *Τερματικά POS - Σύγκριση τιμών και προσφορές*. Ανάκτηση από <https://www.savy.gr/pos/>
- Shin, Y., Yu, B., & Greenwood-Nimmo, M. (2014, 01 01). Modelling Asymmetric Cointegration and Dynamic Multipliers in a Nonlinear ARDL Framework. *Festschrift in Honor of Peter Schmidt-Econometric Methods and Applications*, σσ. 281-314. Ανάκτηση από https://doi.org/10.1007/978-1-4899-8008-3_9
- Svetoslav Danchev, Georgios Gatopoulos, Nikolaos Vettas (IOBE). (2020, 09). Penetration of Digital Payments in Greece after Capital Controls: Determinants and Impact on VAT Revenues. *CESifo Economic Studies*, σσ. 198-220.
- Taxheaven.gr. (2019, 12 18). *Ισπανία: Προ-συμπληρωμένες δηλώσεις ΦΠΑ πιλοτικά από το 2020*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/news/46961/ispania-pro-symphhrwmenes-dhlwseis-fpa-pilotika-apo-to-2020?output=printer>
- TIMOLOGIC. (2025, 11 01). *Online Πρόγραμμα ηλεκτρονικής τιμολόγησης MyData*. Ανάκτηση από <https://timologic.gr/>

- TMF Group. (2021). *Global Business Complexity Index*. Ανάκτηση από https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2019/06/18082021_TMF_GBCI2021.pdf
- TMF GROUP. (2025, Ιούνιος 09). *Global Business Complexity Index*. Ανάκτηση από <https://www.tmf-group.com/globalassets/pdfs/publications/gbci/2025-english.pdf>
- TMF GROUP. (2025, Ιούνιος 09). *News and insights*. Ανάκτηση από <https://www.tmf-group.com/en/news-insights/articles/global-business-complexity/most-complex-jurisdictions/>
- Weyl, E. G. (2013). *Pass-through as an economic tool*. Quarterly Journal of Economics.
- White, H. (1980, 05). A heteroskedasticity-consistent covariance matrix estimator and a direct test for heteroskedasticity. *Econometrica*, 48(4), σσ. 817-838. Ανάκτηση από <https://doi.org/10.2307/1912934>
- World Bank. (2020, April). *Electronic Payments Acceptance Incentives – Literature Review and Country Examples*. Ανάκτηση από <https://documents1.worldbank.org/curated/en/793041588860799013/pdf/Electronic-Payments-Acceptance-Incentives-Literature-Review-and-Country-Examples.pdf>
- A.A.Δ.Ε. (2024, 12 14). ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ - ΑΑΔΕ: Σημαντική μείωση του κενού ΦΠΑ στην Ελλάδα. Ανάκτηση από https://www.aade.gr/sites/default/files/2024-12/dt_18.12.2024.pdf
- A.A.Δ.Ε. (2025). Εξέλιξη στοιχείων βεβαίωσης ΦΠΑ και ηλεκτρονικών πληρωμών και ηλεκτρονικών πληρωμών ανά κλάδο 2024/2023.
- A.A.Δ.Ε. (2025). Ετήσια στατιστικά δελτία Νομικών Προσώπων. Ανάκτηση από <https://www.aade.gr/shediasmos-apologismos/statistika/etisia-statistika-deltia-nomikon-prosopon>
- A.A.Δ.Ε. (2025, 30 Σεπτεμβρίου). Ετήσια στατιστικά δελτία Φυσικών Προσώπων. Ανάκτηση από <https://www.aade.gr/shediasmos-apologismos/statistika/etisia-statistika-deltia-fysikon-prosopon>
- A.A.Δ.Ε., ΥΠΕΘΟ. (2025). Υποχρεωτική από 2/2/2026 η ηλεκτρονική τιμολόγηση στις B2B συναλλαγές. ΥΠΕΘΟ – ΑΑΔΕ: Υποχρεωτική από 2/2/2026 η ηλεκτρονική τιμολόγηση στις B2B συναλλαγές. Αθήνα.

- ΑΑΔΕ - e-ΕΦΚΑ - Υπ.Οικ. - ΔΥΠΑ - Ε.Ένωσης κ.α. (2024, 02 15). *Από 10.000 έως 20.000 ευρώ τα πρόστιμα μη διασύνδεσης POS-ταμειακών - Αυστηρότερα πρόστιμα και για τους παρόχους*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/news/66450/apo-10000-ews-20000-eyrw-ta-prostima-mh-diasyndeshs-pos-tameiakwn-aysthrotera-prostima-kai-gia-toys-paroxoys>
- ΑΑΔΕ. (2025). *Εκθέσεις για την εξέλιξη και διακύμανση των φορολογικών εσόδων*. Ανάκτηση από <https://www.aade.gr/shediasmos-apologismos/statistika/ektheseis-gia-tin-exeliki-kai-diakymansi-ton-forologikon-esodon>
- Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή. (2017, 04 20). *Ρύθμιση Υποχρέωσης Αποδοχής Πληρωμών με Κάρτα, σύμφωνα με το άρθρο 65 του ν. 4446/2016, (Α' 240)*.
- Δουράκης, Β. (2024, Ιανουάριος 04). *Πόσο κοστίζει η αγορά ή η ενοικίαση - Όλες οι νέες χρεώσεις των τραπεζών*. Ανάκτηση από <https://www.enikonomia.gr/my-money/poso-kostizei-i-agera-i-i-enoikiasi-pos-ol/512809/>
- ΔΥΠΑ. (2025, Σεπτέμβριος 30). *Στατιστικά στοιχεία*. Ανάκτηση από <https://www.dypa.gov.gr/statistika>
- Εθνική Τράπεζα. (2025, 10 25). *Κανονισμός Άμεσων Πληρωμών*. Ανάκτηση από <https://www.nbg.gr/el/idiwtas/kathimerines-sunallages/upiresies-sunallagwn/epitages-entoles-metaforas-xrimatwn-se-eyrw/kanonismos-ameson-pliromon>
- Ελληνική Στατιστική Αρχή. (2025). *Η Ελλάδα με αριθμούς*. Ανάκτηση από <https://www.statistics.gr/greece-in-figures>
- ΕΛΣΤΑΤ. (2025). Ανάκτηση από <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SJO02/->
- Εμπορικό Επιμελητήριο Πειραιά. (2025, 11 04). *Οι ΜΜΕ δεν αντέχουν άλλο το τραπεζικό κόστος- Ώρα για δίκαιη Αγορά*. Ανάκτηση από <https://espireas.gr/o-syllogos/deltia-typou/oi-mme-den-antechoun-allo-to-trapeziko-kostos-ora-gia-dikaii-agera/>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2001, 07 12). *Οδηγία 83/182/ΕΟΚ - Προσωρινή εισαγωγή μεταφορικών μέσων - Φορολογικές απαλλαγές - Συνήθης κατοικία σε κράτος μέλος - Πρόστιμο σε περίπτωση παράτυπης ατελούς εισαγωγής - Αρχή της αναλογικότητας - Καλή πίστη*. Ανάκτηση από

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=46531&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=13042152>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2024, 12 18). *Περαιτέρω μείωση του κενού ΦΠΑ στην Ελλάδα για το 2022*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/news/69481/peraiterw-meiwsh-toy-kenoy-fpa-sthn-ellada-gia-to-2022>

Η Ιταλία θεσπίζει πρώτη στην ΕΕ την υποχρεωτική ηλεκτρονική τιμολόγηση B2B για την καταπολέμηση της απάτης του ΦΠΑ. (2018, 02 21). *taxheaven*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/news/39515/h-italia-oespizei-prwth-sthn-ee-thn-ypoxrewtikh-hlektronikh-timologhsh-b2b-gia-thn-katapolemsh-ths-apaths-toy-fpa>

Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών. (2025, 01 24). *Ανεργία, εργατικό δυναμικό & απασχόληση: 2009-2023 / Focus ENA Οικονομία*. Ανάκτηση από <https://enainstitute.org/publication/anergia-ergatiko-dynamiko-apascholisi-2009-2023-focus-ena-oikonomia/>

IOBE (Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών). (2020). *Ηλεκτρονικές πληρωμές και φορολογική συμμόρφωση στην Ελλάδα*. Αθήνα.

IOBE. (2021, Μάρτιος). *Ηλεκτρονικές πληρωμές στην Ελλάδα: Πολιτικές και επιδράσεις στη χρήση καρτών, 2015-2020*. Ανάκτηση από https://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_22032021_PRE_GR.pdf

IOBE. (2024). *Η συμβολή του ψηφιακού μετασχηματισμού στη φορολογική διαφάνεια*. Αθήνα.

Καψάλης, Α. (2015, Ιανουάριος). *Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ*. Ανάκτηση από <https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2015/06/meleti-43-ine.pdf>

ΚΕ.Π.Ε. (2025). *ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ*.

Κοτσακάς, Χ. (2025, 2 21). *Πάνω από τους μισούς καταναλωτές στην Ελλάδα στρέφονται στο ηλεκτρονικό εμπόριο*. Ανάκτηση από <https://www.infocom.gr/2025/02/21/pano-apolous-misous-katanalotes-stin-ellada-strefontai-sto-ilektroniko-emporio/90491/>

Κουλογιάννης, Κ. (2023, Ιούνιος 03). *Προθεσμίες δηλώσεων, πρόστιμα, παρατάσεις και λοιπές λεπτομέρειες στα κράτη της Ε.Ε*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/news/63774/prooesmies-dhlwsewn-prostima-parataseis-kai-loipes-leptomereies-sta-krath-ths-ee>

- Κουλογιάννης, Κ. (2025, Μάρτιος 30). *TAXHEAVEN*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/news/66946/prostima-mydata>
- Κουλογιάννης, Κ. (2025, Σεπτέμβριος 11). *Τα μη αναλογικά πρόστιμα διασύνδεσης POS-ΦΗΜ*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/news/71566/ta-mh-analogika-prostima-diasyndeshs-pos-fhm>
- Κουλογιάννης, Κ. (2025, Σεπτέμβριος 04). *Τα πρόστιμα του ΓΕΜΗ για την παράλειψη υποβολής οικονομικών καταστάσεων και ο έλεγχος της αναλογικότητας - Τι ισχύει στις χώρες της Ε.Ε.* Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/news/71550/ta-prostima-toy-gemh-gia-thn-paraleipsh-ygobolhs-oikonomikwn-katastasewn-kai-o-elegchos-ths-analogikothtas-ti-isxuei-stis-xwres-ths-ee>
- Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας (5104/2024). (χ.χ.). *Νόμος 5104/2024 , κωδικοποιημένος με τον 5222/2025*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/law/5104/2024>
- Μέντης, Γ. (2012, Μάρτιος 09). *Η αρχή της αναλογικότητας στις φορολογικές κυρώσεις, με αφορμή την υπ' αριθμ. 3474/2011 απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ*. Ανάκτηση από <https://www.capital.gr/capital-logistis/1437149/arthro-tou-k-grigori-sp-menti/>
- Νόμος 4919. (2022). *ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4919, κωδικοποιημένος με τον 5164/2024*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/law/4919/2022>
- Νόμος 4941. (2022). *Νόμος 4941/2022 , κωδικοποιημένος με τον 5217/2025*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/law/4941/2022>
- Παλαιτσάκης, Γ. (2024, Μάρτιος 13). Ανάκτηση από <https://www.naftemporiki.gr/finance/economy/1614475/giati-einai-chamili-i-eispraximotita-poson-apo-foro-elegchoys/>
- Παπαδόπουλος, Κ. (2021). *Οι προσδιοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη φοροδιαφυγή και φορολογική συμμόρφωση στην Ελλάδα. Εμπειρική ανάλυση και η σχέση της με την παραοικονομία-φοροαποφυγή*. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο της Λευκωσίας.
- Παπαδοπούλου, Ε. (2021, 1 25). *Πρόστιμα φορολογίας εισοδήματος και αρχές αναλογικότητας. Φορολογική Επιθεώρησης*, σσ. 112-130.

ΠΟΦΕΕ. (2025, Οκτώβριος 22). *Αίτημα για εξορθολογισμό προστίμων*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/news/71920/pofee-aithma-gia-exoroologismo-prostimwn>

Σ.Ε.Π.Ε., Υ. Ε. (2010-2017). *ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ Σ.Ε.Π.Ε.* .

Συμβούλιο της Επικρατείας. (2014, 10 20). *ΣτΕ 3174/2014 Αντισυνταγματική η παράταση της παραγραφής διατάξεως του άρθρου 85 (παρ. 1 και 4) του ν. 2676/1999*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/circulars/19728/ste-3174-2014>

Συμβούλιο της Επικρατείας. (2016, 08 27). *ΣτΕ 1623/2016 Παραβάσεις Κ.Β.Σ. - Παραγραφή - Αρχές του κράτους δικαίου και της ασφάλειας δικαίου - Αρχές της σαφήνειας και της προβλεψιμότητας*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/circulars/24409/ste-1623-2016>

Συμβούλιο της Επικρατείας. (2017, 10 20). *ΣτΕ 1738/2017 Αντισυνταγματική η παράταση της παραγραφής φορολογικών υποθέσεων από τις διατάξεις με τις διατάξεις των νόμων 3513/2006, 3697/2008, 3790/2009 ν. 3842/2010*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/circulars/26550/ste-1738-2017>

Συμβούλιο της Επικρατείας. (2019, 05 05). *ΣτΕ 380/2019 - Δεν είναι εικονικό το τιμολόγιο που ακυρώθηκε, από τον εκδότη-επιτηδευματία, χωρίς το στοιχείο να περιέλθει στο πρόσωπο που μνημονεύεται σε αυτό ως αγοραστής*. Ανάκτηση από [https://www.taxheaven.gr/news/43925/ste-3802019-den-einai-eikoniko-to-timologio-poy-akyrwvohke-apo-ton-ekdoth-epithdeymatia-xwris-to-stoixeio-na-perieloei-sto-proswpo-poy-mnhmoneyetai-se-ayto-ws-agorasths](https://www.taxheaven.gr/news/43925/ste-3802019-den-einai-eikoniko-to-timologio-poy-akyrwvohke-apo-ton-ekdoth-epithdeymatia-xwris-to-stoixeio-na-perielthei-sto-proswpo-pou-mnhmoneuetai-se-ayto-ws-agorasths)

Συμβούλιο της Επικρατείας. (2022, 06 09). *ΣτΕ 1275/2022 - Έννοια νόθευσης φορολογικού στοιχείου. Επιβολή προστίμου χωρίς να διαπιστώνεται φοροδιαφυγή. Αρχή της αναλογικότητας. Ακύρωση προστίμου*. Ανάκτηση από <https://www.taxheaven.gr/news/59713/ste-12752022-ennoia-nooeyshs-forologikoy-stoixeiou-epibolh-prostimoy-xwris-na-diapistwnetai-forodiafygh-arxh-ths-analogikothtas-akyrwsh-prostimoy>

Τράπεζα της Ελλάδος. (2025). *Τράπεζα της Ελλάδος*. Ανάκτηση από https://www.bankofgreece.gr/RelatedDocuments/%CE%A3%CF%85%CE%B3%CE%BA%CE%B5%CE%BD%CF%84%CF%81%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%9A%CE%

B1%CF%84%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%B7_%CE%91%CF%80%CE%BF
%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%83%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%

Τσιγκάλου, Σ. (2020). *Φορολογική ηθική και συμμόρφωση*. Θεσσαλονίκη.

Τσουρουφλής, Χριστόπουλος. (2025, Οκτώβριος 20). *TAXHEAVEN*. Ανάκτηση από
<https://www.taxheaven.gr/news/71909/o-kaohghths-andreas-tsoyroyflhs-kai-o-giwrgos-xristopoylos-analyoyn-ta-peri-nomimothtas-twn-yperbolikwn-prostimwn-gia-ekprooesmes-mhdenikes-dhlwseis>

ΥΠΟΙΚ. (2024, 01 31). *taxheaven*. Ανάκτηση από
<https://www.taxheaven.gr/circulars/46023/8139-31-01-2024>

ΥΠΟΙΚ. (2025, 01 20). *Από σήμερα μειώνονται ή καταργούνται οι 6 βασικές τραπεζικές προμήθειες για εκατομμύρια πολίτες*. Ανάκτηση από <https://minfin.gov.gr/apo-simera-meionontai-i-katargountai-oi-6-vasikes-trapezikes-promitheies-gia-ekatommyria-polites/>

Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. (2025, 06 11). *Διπλασιάζεται το ημερήσιο όριο συναλλαγών IRIS μέχρι τέλος του έτους*. Ανάκτηση από <https://minfin.gov.gr/kyriakos-pierrakakis-diplasiazetai-to-imerisio-orio-synallagon-iris-mechri-telos-tou-etous/>

Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων. (2019, Δεκεμβριος). *taxheaven*. Ανάκτηση από
<https://www.taxheaven.gr/news/49111/anasfalisth-kai-adhlwth-ergasia-ta-apotelesmata-toy-artemis-gia-to-2019>

Υπουργείο Οικονομικών. (2023, 12 13). *Ρύθμιση υποχρέωσης αποδοχής πληρωμών με κάρτα, σύμφωνα με το άρθρο 65 του ν. 4446/2016, (Α' 240)*. Ανάκτηση από
<https://www.taxheaven.gr/circulars/45525/119899-13-12-2023?output=printer>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α - Αρνητική γνωμοδότηση από την ΕΚΤ για τη μείωση στα 300 ευρώ του ορίου συναλλαγών με μετρητά

(Πηγή: <https://www.taxheaven.gr/news/46439/arnhtikh-gnwmodothsh-apo-thn-ekt-gia-th-meiwsh-sta-300-eyrw-toy-orioy-synallagwn-me-metrhta>)

« Τις 19 Νοεμβρίου 2019, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα από την Ελλάδα για γνωμοδότηση σχετικά με τις διατάξεις που προβλέπονται στο φορολογικό νομοσχέδιο που τέθηκε σε διαβούλευση και αναμένεται να κατατεθεί τις επόμενες ημέρες στη Βουλή.

Σε ό,τι αφορά στις διατάξεις που περιέχονται στο νομοσχέδιο και αφορούν στην αύξηση του ελαχίστου ορίου για τις ηλεκτρονικές πληρωμές, αλλά και τις διατάξεις που προβλέπουν α) την μείωση του ορίου (από 500 σε 300) για δαπάνες οι οποίες θα πρέπει να εξοφλούνται με ηλεκτρονικά μέσα προκειμένου να εκπέσουν από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων και β) την εξαίρεση από την έκπτωση των δαπανών ενοικίων οι οποίες δεν έχουν καταβληθεί μέσω ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής ή παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, η ΕΚΤ γνωμοδότησε ως εξής:

Γενικές παρατηρήσεις

«Η ΕΚΤ υπενθυμίζει ότι οι ελληνικές αρχές δεν διαβουλευθήκαν, σύμφωνα με το άρθρο 127 παράγραφος 4 και το άρθρο 282 παράγραφος 5 της συνθήκης, σχετικά με τις ισχύουσες διατάξεις του νόμου περί φόρου εισοδήματος που εγκρίθηκαν το 2016, προκειμένου να προωθηθεί η ευρύτερη χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής στην Ελλάδα. Σύμφωνα με τη Συνθήκη, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) υποχρεούται να ενεργεί, μεταξύ άλλων, σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό, αποτελεσματική κατανομή των πόρων. Το ΕΣΚΤ έχει ως βασικό καθήκον την προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών και η ΕΚΤ έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει την έκδοση τραπεζογραμματίων ευρώ εντός της Ένωσης. Τα τραπεζογραμμάτια ευρώ που εκδίδει η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες της ζώνης του ευρώ είναι τα μόνα τραπεζογραμμάτια που έχουν το καθεστώς νόμιμου χρήματος εντός της ζώνης του ευρώ.

Η σύσταση 2010/191/ ΕΕ της Επιτροπής (εφεξής «σύσταση της Επιτροπής») αναφέρει ότι η αποδοχή πληρωμών σε μετρητά πρέπει να αποτελεί τον κανόνα, αλλά αναγνωρίζει ότι τα μετρητά μπορούν να απορριφθούν για λόγους που σχετίζονται με την αρχή της καλής πίστης γεγονός που συνιστά παραβίαση της κατάστασης νόμιμου χρήματος. Ούτε το δίκαιο της Ένωσης, ούτε η σύσταση της Επιτροπής εξετάζουν ρητά αν και σε ποιο βαθμό μπορεί να επιτραπεί η εισαγωγή γενικότερου περιορισμού στην υποχρέωση αποδοχής πληρωμών σε μετρητά ευρώ. Συνεπώς, το δίκαιο της Ένωσης πρέπει να ερμηνεύεται προκειμένου να εξακριβώνονται οι όροι που πρέπει να πληροί ένας περιορισμός στις πληρωμές σε χαρτονομίσματα και κέρματα σε ευρώ, συμπεριλαμβανομένων των όρων που πρέπει να πληρούνται για τη συμμόρφωση με το καθεστώς νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ, όταν γενικοί περιορισμοί στην επιβάλλεται η υποχρέωση αποδοχής πληρωμών σε μετρητά.

Τα σχέδια τροπολογιών (νόμων) πρέπει να είναι σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης. Ειδικότερα, κάθε περιορισμός στις πληρωμές σε μετρητά πρέπει να συμμορφώνεται με το καθεστώς νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων ευρώ. Στο πλαίσιο αυτό, η αιτιολογική σκέψη 19 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 974/98 του Συμβουλίου²⁵, σύμφωνα με την οποία «οι περιορισμοί στις πληρωμές σε χαρτονομίσματα και κέρματα, οι οποίοι καθορίζονται από τα κράτη μέλη για δημόσιους λόγους, δεν είναι ασυμβίβαστοι με το καθεστώς νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων ευρώ υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχουν άλλα νόμιμα μέσα για τον διακανονισμό των νομισματικών οφειλών », έχει ληφθεί υπόψη στις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΚΤ σχετικά με την εισαγωγή περιορισμών σε μετρητά βάσει των σχεδίων εθνικών νόμων. Ενώ η ΕΚΤ αναγνωρίζει ότι τα νόμιμα μέσα για την εξόφληση των νομισματικών απαιτήσεων εκτός από τις πληρωμές σε μετρητά είναι γενικά διαθέσιμα στην Ελλάδα, η διαθεσιμότητα τους σε όλα τα μέρη της κοινωνίας, με συγκρίσιμο κόστος με πληρωμές σε μετρητά, θα πρέπει να επαληθευθεί προσεκτικά από τις ελληνικές αρχές. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι αυτά τα άλλα μέσα μπορεί να έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά σε σύγκριση με τις πληρωμές σε μετρητά και συνεπώς να μην είναι πλήρως ισοδύναμες εναλλακτικές λύσεις.

Από την άποψη αυτή, η ΕΚΤ σημειώνει ότι η οδηγία 2014/92 / ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²⁸ διευκόλυνε τους καταναλωτές της Ένωσης να αποκτούν λογαριασμούς πληρωμών και συναφείς υπηρεσίες ηλεκτρονικών πληρωμών ως εναλλακτικές λύσεις σε μετρητά.

Στην Ελλάδα, η οδηγία 2014/92/ΕΕ μεταφέρθηκε με το νόμο [4465/2017](#), ο οποίος θεσπίζει το νομικό πλαίσιο για τη δημιουργία των συνθηκών για τη δημιουργία ενός ελάχιστου συνόλου τραπεζικών υπηρεσιών προσιτών σε όλους τους καταναλωτές. Ωστόσο, τέτοιες τραπεζικές υπηρεσίες και υπηρεσίες ηλεκτρονικών πληρωμών που προσφέρονται από εμπορικές οντότητες ενδέχεται να υπόκεινται σε τέλη. Η ΕΚΤ αναγνωρίζει ότι οι στόχοι των σχεδίων τροποποίησης (i) της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής και (ii) η διεύρυνση της φορολογικής βάσης, διατηρώντας παράλληλα τη δημοσιονομική ισορροπία μετά τις μειώσεις του φόρου εισοδήματος και του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, «που δικαιολογούν την αποθάρρυνση από τη φορολόγηση και τον περιορισμό της χρήσης των πληρωμών σε μετρητά. Ωστόσο, ο περιορισμός αυτός πρέπει να είναι σύμφωνος με το καθεστώς νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων ευρώ που κατοχυρώνεται στο άρθρο 128 παράγραφος 1 και στο άρθρο 282 παράγραφος 3 της συνθήκης.

Επομένως, θα πρέπει να αποδειχθεί ότι οι προτεινόμενοι περιορισμοί των πληρωμών σε μετρητά που επηρεάζουν το καθεστώς νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων ευρώ θα είναι αποτελεσματικοί όσον αφορά την επίτευξη των δημοσίων στόχων που επιδιώκονται νόμιμα από τους περιορισμούς. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι τέτοιοι περιορισμοί είναι πιθανόν να επιτύχουν τον δηλωμένο δημόσιο στόχο της καταπολέμησης της φοροδιαφυγής.

Οι άμεσοι ή έμμεσοι περιορισμοί των πληρωμών σε μετρητά θα πρέπει επίσης να είναι ανάλογοι προς τους επιδιωκόμενους στόχους και δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών, ιδίως ενόψει του γεγονότος ότι τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα σχέδια τροπολογιών επηρεάζουν τις συναλλαγές των φορολογουμένων είναι φυσικά πρόσωπα και βασίζονται σε ήδη υπάρχοντα νομοθετικά μέτρα που εγκρίθηκαν το 2016 και επιβάλλουν άμεσους περιορισμούς στα μετρητά, απαγορεύοντας όλες τις πληρωμές σε μετρητά που υπερβαίνουν τα 500 ευρώ για τις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων. **Οποιαδήποτε δυσμενή επίδραση των προτεινόμενων**

περιορισμών θα πρέπει συνεπώς να σταθμιστεί προσεκτικά έναντι των αναμενόμενων δημόσιων οφελών. Κατά την εξέταση του κατά πόσο ένας περιορισμός είναι ανάλογος, θα πρέπει πάντοτε να λαμβάνονται υπόψη οι δυσμενείς συνέπειες του εν λόγω περιορισμού, καθώς και εάν θα μπορούσαν να υιοθετηθούν εναλλακτικά μέτρα που θα πληρούσαν τον σχετικό στόχο και θα είχαν λιγότερο δυσμενείς επιπτώσεις.

Επιπλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η ικανότητα πληρωμής σε μετρητά παραμένει ιδιαίτερα σημαντική για ορισμένες κοινωνικές ομάδες οι οποίες, για διάφορους θεμιτούς λόγους, προτιμούν να χρησιμοποιούν μετρητά αντί για άλλα μέσα πληρωμών. Τα μετρητά γενικά εκτιμώνται επίσης ως μέσο πληρωμών, επειδή είναι, ως νόμιμο χρήμα, ευρέως αποδεκτά, γρήγορα και διευκολύνουν τον έλεγχο των δαπανών του πληρωτή.

Επιπλέον, αποτελούν μέσο πληρωμής που επιτρέπει στους πολίτες να ρυθμίζουν άμεσα μια συναλλαγή και είναι η μόνη μέθοδος διακανονισμού σε χρήματα και ονομαστική αξία κεντρικής τράπεζας, η οποία δεν έχει τη νόμιμη δυνατότητα επιβολής τέλους για τη χρήση της.

Επίσης, οι πληρωμές σε μετρητά δεν απαιτούν λειτουργική τεχνική υποδομή και σχετικές επενδύσεις και είναι πάντα διαθέσιμες. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε περίπτωση διακοπής των ηλεκτρονικών πληρωμών. Επιπλέον, οι πληρωμές σε μετρητά διευκολύνουν την ένταξη ολόκληρου του πληθυσμού στην οικονομία, επιτρέποντάς του να διευθετήσει κάθε είδους χρηματοπιστωτική συναλλαγή με αυτόν τον τρόπο.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η οδηγία (ΕΕ) αριθ. 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, επιβεβαιώνοντας την ευπάθεια των μεγάλων πληρωμών σε χρήμα για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, απαιτεί τα πρόσωπα που εμπορεύονται αγαθά, σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία, να ταξινομηθούν ως υποχρεωμένες οντότητες και να εφαρμόσουν μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη μόνο κατά το μέτρο που οι πληρωμές πραγματοποιούνται ή λαμβάνονται σε μετρητά ποσού 10 000 ευρώ ή περισσότερο. Αυτό συνεπάγεται ότι το σχέδιο νόμου πρέπει να καθορίζει ένα αναλογικό όριο για τα όρια των πληρωμών σε μετρητά,

λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους αυτών των ορίων. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΚΤ θεωρεί ότι το υφιστάμενο όριο πληρωμών σε μετρητά 500 ευρώ για τις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και τα νέα φορολογικά κίνητρα που αποθαρρύνουν τις εταιρείες να ξοδεύουν μετρητά που υπερβαίνουν τα 300 ευρώ είναι δυσανάλογα σε σχέση με τις δυνητικά δυσμενείς επιπτώσεις στο σύστημα πληρωμών σε μετρητά.

Σε περίπτωση που ο νομοθέτης επιθυμεί να διατηρήσει τους περιορισμούς πληρωμών σε μετρητά, θα πρέπει να επιλεγούν υψηλότερα όρια και να προβλεφθεί κάποια ευελιξία στο σχέδιο νόμου. Οι συναλλαγές σε μετρητά που υπερβαίνουν τα καθορισμένα κατώτατα όρια θα πρέπει να επιτρέπονται, εφόσον τα μέρη είναι σε θέση να εξασφαλίσουν ότι η πληρωμή είναι ανιχνεύσιμη προσδιορίζοντας το ποσό, τον λόγο της συναλλαγής και τα εμπλεκόμενα μέρη.

Επιπλέον, οι αρμόδιες αρχές καλούνται να αξιολογήσουν κατά πόσον οι εναπομένοντες περιορισμοί όσον αφορά τις πληρωμές σε μετρητά είναι αναλογικοί και συμβατοί με το καθεστώς νόμιμου χρήματος των τραπεζογραμματίων ευρώ προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα αποτελέσματα των μέτρων αυτών δεν υπερβαίνουν τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του στόχου καταπολέμησης της φοροδιαφυγής. »

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β - Υποθέσεις του ΣΤΕ οι οποίες εξετάζουν την
αρχή της αναλογικότητας στα πρόστιμα και στις κυρώσεις σε
διάφορους τομείς**

(Συμβούλιο της Επικρατείας, 2022)

Πρόεδρος: Μιχ. Πικραμένος

Εισηγητής: Μ. Σταματοπούλου, Πάρεδρος

*Νόθευση φορολογικού στοιχείου, έννοια, φορέας της παράβασης. Επιβολή προστίμου σε βάρος του λήπτη, σε ποσό διπλάσιο της αξίας του νοθευμένου στοιχείου (άρθρο 5 παρ. 10 περ. β' ν. 2523/1997). Εφαρμογή αρχής της αναλογικότητας. Η διάταξη του ν. 2523/1997 δεν μπορεί να οδηγεί σε επιβολή προστίμου κατ' οιονεί "αυτόματο" τρόπο, ακόμα και σε περιπτώσεις όπου η φορολογική αρχή αφενός βεβαιώνει ότι ο ελεγχόμενος για την νόθευση φορολογικού στοιχείου επιτηδευματίας έχει εκπληρώσει τις απορρέουσες από τις σχετικές διατάξεις φορολογικές του υποχρεώσεις, αφετέρου, δεν τεκμηριώνει κατ' ελάχιστον, ούτε σε επίπεδο ενδείξεων, ότι η αποδιδόμενη παράβαση επέφερε ή θα μπορούσε να επιφέρει απώλεια φορολογικών εσόδων. **Αναιρεί, δικάζει προσφυγή και ακυρώνει το πρόστιμο***

ΣτΕ 2151/2017 - Εντός των ορίων του Συντάγματος το πρόστιμο των 10.500 ευρώ για την αδήλωτη εργασία

(Συμβούλιο της Επικρατείας , 2017)

Το ύψος του προστίμου δεν αντίκειται στην προβλεπόμενη από το άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος αρχή της αναλογικότητας. Και τούτο διότι:

i. έχει υπαγορευθεί από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι συνίστανται στην αποτελεσματική καταπολέμηση του φαινομένου της αδήλωτης εργασίας ii. με τη διάταξη αυτή δεν θεσπίζεται κύρωση προδήλως απρόσφορη, ούτε η προβλεπόμενη κύρωση υπερακοντίζει τον επιτακτικό σκοπό δημοσίου συμφέροντος, τον οποίο αποβλέπει να εξυπηρετήσει, δεδομένου ότι με το σοβαρό ύψος του προβλεπόμενου προστίμου επιδιώκεται τόσο ο αυστηρός κολασμός του συγκεκριμένου

παραβάτη, όσο και η αποτροπή της παράνομης πρακτικής της αδήλωτης εργασίας από τους λοιπούς εργοδότες, ενώ το ύψος του προστίμου δεν δύναται, να θεωρηθεί ως προδήλως δυσανάλογο για την επίτευξη του σκοπού αυτού. iii. το ύψος του εν λόγω προστίμου ευλόγως συναρτάται με το υψηλό ποσοστό στο οποίο, κατά τα προαναφερθέντα, έχει ανέλθει η αδήλωτη εργασία, ο δε αριθμός των 18 μηνών που τίθεται ως πολλαπλασιαστής για τον προσδιορισμό του και κατά την εκτίμηση του κανονιστικού νομοθέτη, η οποία δεν αμφισβητείται, αποτελεί τον χρόνο που οι εργαζόμενοι απασχολούνται, κατά μέσο όρο, χωρίς να έχουν δηλωθεί, δεν δύναται να θεωρηθεί ότι αποτελεί κριτήριο απρόσφορο για τον προσδιορισμό του προστίμου σε ποσό που εξυπηρετεί τον επιδιωκόμενο σκοπό της πάταξης της αδήλωτης εργασίας, ή ότι υπερακοντίζει, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, τον ανωτέρω σκοπό.

(Συμβούλιο της Επικρατείας, 2016)

Περίληψη

Επειδή, η αρχή της ασφάλειας του δικαίου, η οποία απορρέει από την αρχή του κράτους δικαίου και ιδίως από τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 και 25 παρ. 1 εδ. α του Συντάγματος και ειδικότερη εκδήλωση της οποίας αποτελεί η αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικούμενου, επιβάλλει, ιδίως, τη σαφήνεια και την προβλέψιμη εφαρμογή των διατάξεων και πρέπει να τηρείται με ιδιαίτερη αυστηρότητα, όταν πρόκειται για διατάξεις που μπορούν να έχουν σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις στους ενδιαφερόμενους, (πρβλ. [ΣτΕ 144/2012](#), ΣτΕ 1976/2015).

Ειδικότερα, η ως άνω θεμελιώδης αρχή απαιτεί η κατάσταση του φορολογουμένου, όσον αφορά την εκ μέρους του τήρηση των κανόνων της φορολογικής νομοθεσίας, να μην μπορεί να τίθεται επ' αόριστον εν αμφιβάλω. Συνακόλουθα, για τον καταλογισμό παραβάσεων των κανόνων της φορολογικής νομοθεσίας και, περαιτέρω, για την επιβολή στον παραβάτη σχετικών κυρώσεων, όπως τα πρόστιμα για παραβάσεις των διατάξεων του Κ.Β.Σ., απαιτείται να εφαρμόζεται προθεσμία παραγραφής, η οποία, προκειμένου να εκπληρώνει τη συνιστάμενη στη διασφάλιση της ως άνω αρχής λειτουργία της, πρέπει να ορίζεται εκ των προτέρων και να είναι επαρκώς προβλέψιμη από τον ενδιαφερόμενο, δύναται, δε, κατ' εξαίρεση - υπό τον όρο της συνδρομής ειδικώς

τεκμηριωμένων περιστάσεων -, η οποία είναι στενώς ερμηνευτέα, να παραταθεί. Η παραγραφή αυτή πρέπει επίσης, να έχει, συνολικά, εύλογη διάρκεια, δηλαδή να συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας, ώστε, αφενός, να επιτρέπει τον αποτελεσματικό έλεγχο της εκ μέρους των φορολογουμένων τήρησης των φορολογικών τους υποχρεώσεων, χωρίς όμως να ενθαρρύνει απραξία των φορολογικών αρχών, και αφετέρου να μην αφήνει τους μεν φορολογουμένους έκθετους σε μακρά περίοδο ανασφάλειας δικαίου -που αποτελεί παράγοντα αποτρεπτικό για την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων με δυσμενείς επιπτώσεις στην ανάπτυξη, γενικότερα, και της εθνικής οικονομίας- και στον κίνδυνο να μην είναι πλέον σε θέση, μετά την παρέλευση μακρού χρόνου από το γεγονός που γεννά τη φορολογική υποχρέωση και την κτήση του διαφυγόντος τη φορολογία περιουσιακού οφέλους, να αμυνθούν προσηκόντως έναντι σχετικού ελέγχου, το δε Δημόσιο έκθετο στον κίνδυνο αδυναμίας είσπραξης τυχόν βεβαιουμένων ποσών προστίμων.

Ως εκ τούτου και σύμφωνα με όσα αναφέρονται ως άνω περί της επιβαλλόμενης από τη συνταγματική αρχή της ασφάλειας του δικαίου σαφήνειας και προβλεψιμότητας των ρυθμίσεων περί της προθεσμίας παραγραφής και της στενής ερμηνεία, των εξαιρετικού χαρακτήρα ρυθμίσεων περί παρατάσεως αυτής για τον καταλογισμό παραβάσεων των κανόνων της φορολογικής νομοθεσίας και περαιτέρω, για την επιβολή στον παραβάτη σχετικών κυρώσεων, όπως το πρόστιμα για παραβάσεις των διατάξεων του Κ.Β.Σ., **δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η κατά την παράγραφο 5 του άρθρου 9 του ν. [2523/1997](#) ανάλογη εφαρμογή των περί παραγραφής διατάξεων που ισχύουν στη φορολογία εισοδήματος, αφορά και σε διατάξεις περί παρατάσεως της προθεσμίας παραγραφής, όπως οι προαναφερόμενες, οι οποίες ουδόλως αναφέρονται σε επιβολή κυρώσεων, όπως τα πρόστιμα για τις παραβάσεις του Κ.Β.Σ..**

Συνεπώς, μη νομίμως έκρινε το δίκασαν διοικητικό εφετείο ότι η εφαρμοστέα κατ' άρθρο 9 παρ. 5 του ν. [2523/1997](#) δεκαετής παραγραφή της παρ. 4 του άρθρου 84 του ΚΦΕ την οποία μόνη επικαλέσθηκε το Δημόσιο τόσο με την από 9-7-2013 έκθεση ελέγχου (όπως το περιεχόμενο της αναφέρεται στις προσβαλλόμενες αποφάσεις του διοικητικού εφετείου) όσο και με την από 18-9-2014 έκθεση απόψεων του προς το διοικητικό εφετείο και η οποία ξεκίνησε από το τέλος της

επόμενης διαχειριστικής περιόδου (2000) και συμπληρώθηκε στις 31.12.2010, παρετάθη αρχικώς με το άρθρο 12 παρ. 7 του ν. [3888/2010](#) και στη συνέχεια με τις παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. [4002/2011](#) και 1 του δεύτερου άρθρου του ν. [4098/2012](#) έως τις 31-12-2013. Για τον λόγο αυτό, ο οποίος βασίμως προβάλλεται, πρέπει να γίνει δεκτή η αίτηση, η έρευνα των λοιπών λόγων της οποίας παρέλκει και να αναιρεθούν οι 677/2015 και 3792/2015 αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ - Πίνακες που αφορούν τα οικονομικά δεδομένα
του Κεφαλαίου 4.2

Πίνακας Γ.1.1 - Εγγεγραμμένη ανεργία 2024

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ: ΕΤΟΣ 2024 Δ.ΥΠ.Α.

ΣΥΝΟΛΟ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2024												
	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ												
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	55.766	54.777	53.549	50.488	48.383	49.790	51.499	50.895	47.215	48.947	51.310	52.540
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	192.960	189.667	184.080	171.512	161.105	163.095	169.015	168.369	157.879	167.058	178.993	180.809
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	26.854	26.869	26.611	25.580	24.244	25.111	25.327	24.775	22.727	23.123	24.244	24.665
ΗΠΕΙΡΟΣ	29.028	28.670	27.977	25.744	23.563	24.193	25.446	25.277	23.209	24.864	26.826	26.697
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	65.275	64.487	62.751	58.554	54.877	56.560	59.066	58.707	54.061	56.528	60.097	60.265
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	35.577	34.179	31.205	19.259	9.598	8.042	8.003	7.746	7.389	17.365	33.076	35.136
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	76.660	75.848	74.092	69.892	65.735	67.245	69.170	69.173	65.099	68.060	72.560	72.554
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	42.133	41.375	40.143	37.743	35.469	36.099	37.873	37.604	34.720	36.276	39.271	39.366
ΑΤΤΙΚΗ	313.020	305.874	297.316	283.636	272.849	286.276	304.013	303.543	274.759	277.968	290.410	290.852
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	45.642	44.705	42.516	39.325	36.353	36.490	37.511	37.020	35.066	37.275	41.916	42.696
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	16.566	16.291	15.938	14.263	12.265	11.889	12.225	12.017	11.190	13.094	15.354	15.644
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	58.708	55.954	49.532	28.192	16.118	13.683	13.489	12.949	12.061	22.575	53.843	58.022
ΚΡΗΤΗ	81.286	78.360	70.663	47.126	34.193	34.485	35.965	35.467	30.951	39.925	74.150	78.441
ΣΥΝΟΛΟ	1.039.475	1.017.056	976.373	871.314	794.752	812.958	848.602	843.542	776.326	833.058	962.050	977.687

Πίνακας Γ.1.2 - Εγγεγραμμένη ανεργία 2023

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ: ΕΤΟΣ 2023 Δ.ΥΠ.Α.

Α. ΣΥΝΟΛΟ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΕΤΟΥΣ 2023												
	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ												
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	58.371	57.716	56.010	53.247	50.786	51.812	53.728	53.289	50.423	52.658	55.036	55.822
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	203.032	201.369	195.336	181.876	173.151	173.982	180.566	179.234	169.837	180.177	191.644	192.733
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	27.753	27.302	26.568	25.238	24.195	25.029	26.228	25.957	23.867	24.930	26.108	26.605
ΗΠΕΙΡΟΣ	30.002	29.492	28.714	26.505	24.486	24.953	26.593	26.410	24.687	26.678	28.886	28.818
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	68.578	67.673	66.085	61.939	58.478	59.988	62.785	62.434	59.814	62.222	65.679	65.062
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	36.219	34.778	31.421	20.381	10.975	9.021	8.920	8.515	8.123	17.802	33.800	35.467
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	79.706	78.910	77.513	72.437	67.972	68.860	71.414	71.312	68.174	72.283	76.770	76.710
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	44.183	43.567	42.701	39.806	37.693	38.108	39.524	39.181	36.766	38.997	42.046	42.028
ΑΤΤΙΚΗ	336.095	332.422	325.185	309.582	299.094	310.301	328.061	326.088	297.677	303.259	315.607	314.650
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	47.305	46.405	45.072	41.015	38.450	38.235	40.000	38.956	36.711	39.302	43.825	45.432
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	17.307	17.019	16.574	14.903	12.907	12.819	13.209	13.090	12.282	14.186	16.252	16.422
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	59.838	57.560	51.362	30.560	18.249	15.701	15.269	14.594	13.823	24.137	55.011	58.931
ΚΡΗΤΗ	82.699	80.360	73.039	50.304	37.745	37.640	39.147	38.483	34.529	43.666	77.459	81.072
ΣΥΝΟΛΟ	1.091.088	1.074.573	1.035.580	927.793	854.181	866.449	905.444	897.543	836.713	900.297	1.028.123	1.039.752

Πίνακας Γ.1.3 - Εγγεγραμμένη ανεργία 2022

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ: ΕΤΟΣ 2022 Δ.ΥΠ.Α.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΕΡΓΩΝ [ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑ] ΕΤΟΥΣ 2022												
	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	58.478	58.376	57.908	55.725	53.478	53.651	55.213	54.965	52.537	54.147	56.199	57.607
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	208.012	207.734	205.776	194.216	184.837	183.081	187.345	186.709	177.640	186.268	196.870	200.234
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	29.240	29.152	28.929	27.842	26.600	26.463	27.158	27.011	25.322	25.708	26.545	27.310
ΗΠΕΙΡΟΣ	29.648	29.863	29.781	28.095	26.146	25.951	26.865	26.950	25.469	26.708	28.846	29.423
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	68.817	69.176	68.868	65.734	62.556	62.577	64.897	64.893	61.165	63.353	66.377	67.644
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	36.671	35.809	33.931	24.258	13.512	10.754	10.246	9.888	9.614	18.275	34.010	36.112
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	79.168	79.606	79.578	75.995	72.351	71.872	73.499	74.337	71.596	74.046	77.843	78.794
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	45.641	45.734	45.531	43.460	41.801	41.262	41.805	41.465	39.059	40.614	43.123	43.667
ΑΤΤΙΚΗ	341.548	341.876	340.914	329.100	320.024	327.831	342.677	341.447	316.471	320.475	331.500	333.214
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	47.258	47.347	46.671	43.660	41.418	39.969	40.888	40.245	38.869	40.879	44.679	46.175
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	17.750	17.811	17.739	16.583	14.566	14.019	14.216	14.008	13.466	15.176	17.017	17.281
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	59.493	58.067	53.527	33.087	20.759	17.261	16.653	16.029	15.552	25.442	55.305	59.807
ΚΡΗΤΗ	82.177	80.890	75.535	53.065	41.188	40.015	40.931	40.414	36.713	45.328	77.665	81.934
ΣΥΝΟΛΟ	1.103.901	1.101.441	1.084.688	990.820	919.236	914.706	942.393	938.361	883.473	936.419	1.055.979	1.079.202

Πίνακας Γ.1.4 - Εγγεγραμμένη ανεργία 2021

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ:ΕΤΟΣ 2021

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΕΡΓΩΝ [ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑ] ΕΤΟΥΣ 2021												
	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	58.674	57.273	56.585	55.123	52.616	51.344	55.727	56.187	53.981	55.215	56.985	58.206
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	211.327	208.061	205.564	200.269	188.672	178.881	192.964	194.717	189.222	195.603	204.401	206.797
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	29.660	29.139	28.845	28.179	27.006	26.237	28.887	28.855	27.351	27.427	28.205	28.829
ΗΠΕΙΡΟΣ	30.295	29.892	29.574	28.643	26.774	25.199	27.993	28.125	26.837	27.919	29.307	29.384
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	70.131	68.932	68.489	66.737	63.711	60.508	66.424	66.954	64.200	65.545	67.922	68.230
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	36.837	36.023	35.013	32.967	25.729	16.584	13.009	11.969	11.713	19.807	34.457	36.513
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	77.921	76.902	76.263	74.773	71.084	68.866	74.751	75.997	74.374	76.185	79.004	79.206
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	48.098	47.171	46.312	45.203	42.916	41.258	44.114	44.341	42.338	43.637	45.579	45.577
ΑΤΤΙΚΗ	356.394	347.516	342.491	333.908	321.766	318.237	346.697	350.629	330.791	332.666	342.643	342.744
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	46.511	45.800	45.559	44.331	40.842	38.503	42.006	41.828	40.798	42.521	45.729	46.701
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	17.700	17.163	16.940	16.527	15.426	14.228	15.281	15.233	14.685	15.913	17.319	17.492
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	58.727	57.398	55.385	52.167	34.936	22.779	19.685	18.202	17.945	26.632	53.710	58.846
ΚΡΗΤΗ	82.657	81.047	79.513	76.627	59.009	46.430	45.443	44.288	41.066	47.629	76.361	81.574
ΣΥΝΟΛΟ	1.124.932	1.102.317	1.086.533	1.055.454	970.487	909.054	972.981	977.325	935.301	976.699	1.081.622	1.100.099

Πίνακας Γ.1.5 - Εγγεγραμμένη ανεργία 2020

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ:ΕΤΟΣ 2020

ΟΑΕΔ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΕΡΓΩΝ [ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑ] ΕΤΟΥΣ 2020

	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	56.678	56.106	55.894	57.938	57.005	55.661	57.637	57.746	53.932	54.420	57.846	59.346
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	205.767	204.896	204.912	213.438	210.107	200.725	203.358	204.358	195.077	196.850	209.850	212.315
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	28.897	29.033	29.247	30.523	30.121	29.661	30.949	31.103	28.584	27.876	29.163	29.711
ΗΠΕΙΡΟΣ	30.327	30.183	30.425	31.661	31.216	30.208	30.882	30.754	28.364	28.527	30.114	30.428
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	69.770	69.357	69.531	72.349	71.514	69.621	71.738	71.434	67.143	66.450	70.276	70.809
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	34.007	32.793	32.369	34.277	32.675	28.821	16.133	14.293	13.748	19.866	32.039	36.827
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	75.981	75.917	76.387	79.617	78.974	77.987	78.843	79.052	74.997	74.757	78.323	78.655
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	46.225	45.855	45.643	47.910	47.508	46.512	47.028	46.600	44.112	44.897	48.153	48.710
ΑΤΤΙΚΗ	338.118	338.939	341.758	360.871	356.784	355.447	371.154	372.747	352.031	346.229	362.033	361.054
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	44.372	43.695	44.418	47.212	46.493	44.158	44.400	43.426	41.348	42.095	46.041	46.706
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	16.977	17.212	17.292	17.948	17.740	16.950	15.963	15.941	15.024	15.613	17.344	17.850
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	53.949	52.120	50.832	53.515	49.387	44.114	23.760	21.607	21.157	28.713	49.498	58.415
ΚΡΗΤΗ	75.066	73.179	72.701	77.227	74.177	68.991	49.007	47.521	43.378	47.641	73.737	82.606
ΣΥΝΟΛΟ	1.076.134	1.069.285	1.071.409	1.124.486	1.103.701	1.068.856	1.040.852	1.036.582	978.895	993.934	1.104.417	1.133.432

Πίνακας Γ.1.6 - Εγγεγραμμένη ανεργία 2010

ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΕΤΟΥΣ 2010												
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	48.880	49.454	47.448	46.582	43.875	43.025	42.298	41.777	42.365	44.172	45.695	48.557
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	128.561	129.678	125.665	125.921	121.525	118.955	117.770	117.403	122.076	125.730	130.446	135.557
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	24.845	25.338	24.934	24.746	23.118	22.340	22.428	22.289	22.079	22.018	22.325	24.269
ΗΠΕΙΡΟΣ	20.998	21.263	20.303	20.559	19.810	19.449	19.343	19.028	19.213	19.893	20.376	21.354
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	42.409	42.831	41.889	42.111	40.481	39.436	39.138	38.880	39.635	40.089	40.170	41.643
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	13.500	13.665	12.291	10.680	8.100	6.845	6.693	6.491	6.830	7.987	9.254	10.115
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	41.081	41.230	39.760	40.255	39.046	38.891	39.094	39.294	40.113	40.750	40.975	42.494
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	27.574	27.575	26.395	26.305	25.606	25.138	25.179	25.360	26.192	26.929	27.604	28.604
ΑΤΤΙΚΗ	189.548	190.556	187.689	190.725	188.532	193.227	197.984	199.972	208.206	213.924	215.787	219.744
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	23.087	23.363	22.613	22.573	21.432	21.375	21.409	20.925	21.436	22.490	23.380	24.314
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	8.006	8.032	7.622	7.485	6.768	6.789	6.834	6.737	7.067	8.274	9.267	9.696
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	20.852	20.993	19.612	17.137	12.254	9.537	9.085	8.563	9.312	13.412	16.435	19.854
ΚΡΗΤΗ	25.945	26.351	25.518	24.649	22.173	21.797	22.487	22.503	22.689	23.581	25.587	27.351
ΣΥΝΟΛΟ	615.286	620.329	601.739	599.728	572.720	566.804	569.742	569.222	587.213	609.249	627.301	653.552

Πίνακας Γ.2-- Δηλούμενα εισοδήματα Μισθωτής Εργασίας 2005-2010

Έτος	Εισόδημα Μισθωτών Υπηρεσιών (301&302) (εκατ. Ευρώ)*	Εισόδημα Από κάθε είδους Μισθωτών Υπηρεσιών (εκατ. Ευρώ)**	Εθνικός Κατώτατος Μισθός (14 μήνες)	Εισαγωγικός Μισθός Δημοσίου	Βεβαιωμένα Πρόστιμα (σε χιλιάδες ευρώ)
2005	38.806	59.796	572,30	813,45	5.346,17
2006	41.446	64.259	608,32	813,45	10.639,17
2007	44.638	69.880	657,90	813,45	10.639,17
2008	47.318	74.295	680,59	813,45	9.814,50
2009	47.891	76.846	739,56	813,45	10.885,95
2010	45.153	73.850	739,56	863,00	13.144,90

*Τα δεδομένα αποτελούν άθροιση των εξειδικευμένων κωδικών 301-302 στην φορολογική δήλωση

**Τα δεδομένα είναι το σύνολο από την πηγή προέλευσης από τα στατιστικά δεδομένα της ΑΑΔΕ που συμπεριλαμβάνονται και τα εισοδήματα της δεύτερης στήλης

Πίνακας Γ.3- Δηλούμενα εισοδήματα Μισθωτής Εργασίας 2005-2010

Έτος	Εισό/μα Μισθωτ Εργασίας (301&302) (εκατ. Ευρώ)*	Εισόδημα από κάθε είδους Μισθωτή Εργασία** (εκατ. ευρώ)	Εθνικός Μισθός	Μισθός Δημοσίου	Βεβαι/να Πρόστιμα (χιλιάδες ευρώ)	Πρόστιμα Ανασ/λιστης Εργασίας (χιλιάδες ευρώ)	Σύνολο Προστίμων (χιλιάδες ευρώ)
2011	39.955	69.696,33	751,39	780	10.937,42		10.937,42
2012	34.407	63.726,16	586,08	780	21.452,61		21.452,61
2013	30.002	58.042,79	586,08	780	28.741,62	9.225,99	37.967,61
2014	30.357	58.977,65	586,08	780	36.303,67	64.592,92	100.896,59
2015	30.851	59.407,23	586,08	780	31.812,11	105.047,41	136.859,52
2016	31.587	60.184,75	586,08	780	26.017,24	9.785,85	35.803,09
2017	32.710	60.403,31	586,08	780	32.881,88	88.109,94	120.991,82
2018	34.203	61.480,84	586,08	780	26.714,76	58.857,69	85.572,45
2019	36.360	64.354,11	650,00	800	36.004,68	54.531,23	90.535,91
2020	34.365	61.618,96	650,00	800	16.309,96		16.309,96
2021	37.883	65.937,46	650,00	815	18.450,47		18.450,47
2022	42.025	70.167,89	713,00	873	30.619,67		30.619,67
2023	46.349	76.476,39	780,00	920	38.741,18		38.741,18

*Τα δεδομένα αποτελούν άθροιση των κωδικών 301-302 στην φορολογική δήλωση

**Τα δεδομένα είναι το σύνολο από την πηγή προέλευσης από τα στατιστικά δεδομένα της ΑΑΔΕ, συμπεριλαμβάνονται και τα εισοδήματα της δεύτερης στήλης.

Πίνακας Γ.4 Μερίσματα Προσωπικών εταιρειών και ΕΠΕ 2005-2023

Έτος	Μερίσματα ΟΕ,ΕΕ,ΕΠΕ (κωδικοί 431&432) (σε εκατ. Ευρώ)	Εισόδημα Από κάθε είδους Μισθωτών Υπηρεσιών (σε εκατ. Ευρώ)	Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις και ελευθέρια επαγγέλματα (σε εκατ. Ευρώ)
2005	1.797,81	59.796	55.982
2006	2.987,41	64.259	59.719
2007	2.354,99	69.880	62.781
2008	2.542,51	74.295	63.677
2009	2.383,34	76.846	58.392
2010	1.956,57	73.850	57.017
2011	1.479,70	69.696	49.530
2012	1.268,12	63.726	42.076
2013	1.568,27	58.043	38.827
2014	1.385,52	58.978	38.801
2015	1.214,52	59.407	38.143
2016	981,04	60.185	37.356
2017	958,03	60.403	37.113
2018	1.025,40	61.481	37.773
2019	1.237,15	64.354	39.070
2020	1.277,26	61.619	34.673
2021	1.852,57	65.937	41.090
2022	2.517,74	70.168	47.724
2023	3.118,42	76.476	50.369

** σε εκατ. Ευρώ

Προσαρμογή από ΑΑΔΕ (2025)

Πίνακας Γ.5 -Ποσοστιαίες μεταβολές εισοδημάτων σε σχέση με τον κατώτατο μισθό

Έτος	Ποσοστιαία Μεταβολή Μερισμάτων (έτος βάσης 2012)	Ποσοστιαία Μεταβολή Εισοδημάτων Μισθωτής Εργασίας (301&302) (έτος βάσης 2012)	Ποσοστιαία Μεταβολή Εισοδημάτων Κάθε είδους Μισθωτής Εργασίας (έτος βάσης 2012)	Ποσοστιαία Μεταβολή Εθνικός Κατώτατος Μισθός (έτος βάσης 2012)
2005	42%	13%	-6%	-2%
2006	136%	20%	1%	4%
2007	86%	30%	10%	12%
2008	100%	38%	17%	16%
2009	61%	20%	10%	-2%
2010	32%	13%	6%	-2%
2011	17%	16%	9%	28%
2012	0%	0%	0%	0%
2013	24%	-13%	-9%	0%
2014	9%	-12%	-7%	0%
2015	-4%	-10%	-7%	0%
2016	-23%	-8%	-6%	0%
2017	-24%	-5%	-5%	0%
2018	-19%	-1%	-4%	0%
2019	-2%	6%	1%	11%
2020	1%	0%	-3%	11%
2021	46%	10%	3%	11%
2022	99%	22%	10%	22%
2023	146%	35%	20%	33%

Πίνακας Γ.6- Ανεργία και μεταβολή εισοδημάτων

Έτος	Μ.Ο. Ανέργων	Εθνικός Κατώτατ ος Μισθός	Εισοδήματα από Μισθωτή Εργασία (301&302) (εκατ. Ευρώ)	Ποσοστό Μεταβολής Ανέργων Ανά Έτος	Ποσοστό Μεταβολής Εισοδη/των (301&302)	Μεταβολή Κατώτατου Μισθού
2010	599.407,08	739,56	45.153			
2011	700.141,41	751,39	39.955	17%	-12%	1,2%
2012	780.888,33	586,08	34.407	12%	-14%	-22%
2013	861.643,00	586,08	30.002	10%	-13%	0%
2014	841.102,92	586,08	30.357	-2%	1%	0%
2015	833.935,25	586,08	30.851	-1%	2%	0%
2016	874.020,58	586,08	31.587	5%	2%	0%
2017	860.659,50	586,08	32.710	-2%	4%	0%
2018	858.252,66	586,08	34.203	0%	5%	0%
2019	993.408,50	650,00	36.360	16%	6%	11%
2020	1.066.831,91	650,00	34.365	7%	-5%	0%
2021	1.024.400,33	650,00	37.883	-4%	10%	0%
2022	995.884,91	713,00	42.025	-3%	11%	10%
2023	954.794,66	780,00	46.349	-4%	10%	9%
2024	896.099,41	880,00	*	-6%	*	13%

*δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία

**Για τα έτη πριν το 2011 η ΔΥΠΑ δεν διαθέτει στοιχεία για τον αριθμό των ανέργων οπότε η εισαγωγή δεδομένων από άλλη πηγή για τα έτη 2005-2009 (ΕΛΣΤΑΤ) πιθανών να αλλοιώσει τα συμπεράσματα

Πίνακας Γ.7- Συσχέτιση δείκτης ανεργίας με πρόστιμα και ΑΕΠ

Έτος	Ποσοστό Ανεργίας (%)	Α.Ε.Π. Παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών (Σταθερές Τιμές 2020)(εκατ. €)	Έσοδα από Κοινωνικές Εισφορές (ΕΛΣΤΑΤ)(εκατ. €)	Αμοιβές εξαρτημένης εργασίας, πληρωνόμενες Έξοδα Γενικής Κυβέρνησης (εκατ. €)	Βεβαιωμένα Πρόστιμα (σε χιλιάδες ευρώ)	Πρόστιμο Ανασφάλις της εργασίας
2005	~ 10,03 %	346.758			5.346,17	-----
2006	~ 9,02 %	368.721			10.639,17	-----
2007	~ 8,43 %	379.660			10.639,17	-----
2008	~ 7,80 %	369.194	30.641,00	28.001	9.814,50	-----
2009	~ 9,75 %	355.914	29.344,00	31.013	10.885,95	-----
2010	~ 12,9 %	331.244	29.700,00	28.020	13.144,90	-----
2011	~ 18,1 %	297.234	27.272,00	26.102	10.937,42	-----
2012	~ 24,8 %	278.233	26.621,00	24.512	21.452,61	-----
2013	~ 27,8 %	278.141	24.455,00	22.068	37.967,61	10.500
2014	~ 26,6 %	279.088	24.088,00	21.855	100.896,59	10.500
2015	~ 25,0 %	285.905	24.422,00	21.541	136.859,52	10.500
2016	~ 23,9 %	282.625	24.908,00	21.434	35.803,09	10.500
2017	~ 21,8 %	289.321	25.998,00	21.516	120.991,82	10.500
2018	~ 19,7 %	295.810	26.272,00	21.727	85.572.45	10.500
2019	~ 17,9%	302.992	26.654,00	21.902	90.535,91	10.500
2020	~ 17,6 %	268.864	25.438,00	22.318	16.309,96	10.500
2021	~ 14,8 %	294.834	27.273,00	22.554	18.450,47	10.500
2022	~ 12,4 %	311.574	29.041,00	22.740	30.619,67	10.500
2023	~ 11,1 %	321.144	29.219,00	23.475	38.741,18	10.500

Προσαρμογή από ΑΑΔΕ (2025), ΔΥΠΑ (2025), ΕΛΣΤΑΤ (2025)

**Πίνακας Γ.8 - Ποσοστά μεταβολής Εσόδων κοινωνικών εισφορών με δείκτης
ανεργίας, πρόστιμα και ΑΕΠ**

Έτος	Ποσοστό Ανεργίας (%)	Α.Ε.Π. Παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών (Σταθερές Τιμές 2020) (εκατ. €)	Έσοδα από Κοινωνικές Εισφορές (ΕΛΣΤΑΤ) (Έτος Βάσης 2012)	Αμοιβές εξαρτημένης εργασίας, πληρωνόμενες Έξοδα Γενικής Κυβέρνησης (εκατ. €)	Βεβαιωμένα Πρόστιμα (σε χιλιάδες ευρώ)
2005	~ 10,03 %	346.758			5.346,17
2006	~ 9,02 %	368.721			10.639,17
2007	~ 8,43 %	379.660			10.639,17
2008	~ 7,80 %	369.194	15%	28.001	9.814,50
2009	~ 9,75 %	355.914	8%	31.013	10.885,95
2010	~ 12,9 %	331.244	9%	28.020	13.144,90
2011	~ 18,1 %	297.234	2%	26.102	10.937,42
2012	~ 24,8 %	278.233	0%	24.512	21.452,61
2013	~ 27,8 %	278.141	-8%	22.068	37.967,61
2014	~ 26,6 %	279.088	-10%	21.855	100.896,59
2015	~ 25,0 %	285.905	-8%	21.541	136.859,52
2016	~ 23,9 %	282.625	-6%	21.434	35.803,09
2017	~ 21,8 %	289.321	-2%	21.516	120.991,82
2018	~ 19,7 %	295.810	-1%	21.727	85.572,45
2019	~ 17,9%	302.992	0%	21.902	90.535,91
2020	~ 17,6 %	268.864	-4%	22.318	16.309,96
2021	~ 14,8 %	294.834	2%	22.554	18.450,47
2022	~ 12,4 %	311.574	9%	22.740	30.619,67
2023	~ 11,1 %	321.144	10%	23.475	38.741,18

Προσαρμογή από ΑΑΔΕ (2025), ΔΥΠΙΑ (2025), ΕΛΣΤΑΤ (2025)